

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

10
динара

БРОЈ

1487

27.6.1980. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА ХLI

КОМПЛЕТАН
СТРИП

Поручник
Блубери

Ripley

Веровали или не!

СПАСОНОСНИ ЛЕД

ДВАДЕСЕТ ЈЕДНОГОДИШЊА АЛПИНИСТКИЊА РЕНЕ ПАТУ И ЊЕН ВОДИЧ ЛИНО КРЕНУЛИ СУ У ОСВАЈАЊЕ ВРХА ПЛАНИНЕ ЈУНГФРАУ (4167м). ИЗНЕНАДА, ЛИНО СЕ ОКЛИЗНУО И СУОБРАТИО У ПУКОТИНУ У ГЛЕЧЕРУ ДУБОКУ 24 м. ПОШТО СУ БИЛИ БЕЗАНИ, РЕНЕ ГА ЈЕ ЗАДРЖАЛА ТАКО ШТО ЈЕ ЛЕГЛА ПРЕКО ПУКОТИНЕ. ЛИНО НИЈЕ ДАВАО ЗНАКЕ ЖИВОТА И ДЕВОЈКА ЈЕ, ПОМИСЛИВШИ ДА ЈЕ ЊЕН ВОДИЧ МРТАВ, ПРЕКИНУЛА УЖЕ. КАДА СЕ НЕКОЛИКО ЧАСОВА КАСНИЈЕ ВРАТИЛА СА СПАСИОЦИМА, ПРОНАШЛИ СУ ЛИНА ЖИВОГ. УЖЕ КОЈИМ ЈЕ ЛИНО БИО БЕЗАН ЗА РЕНЕ ЧВРСТО СЕ ПРИМЕПИЛО ЗА ЛЕД И ТО МУ ЈЕ СПАСЛО ЖИВОТ.

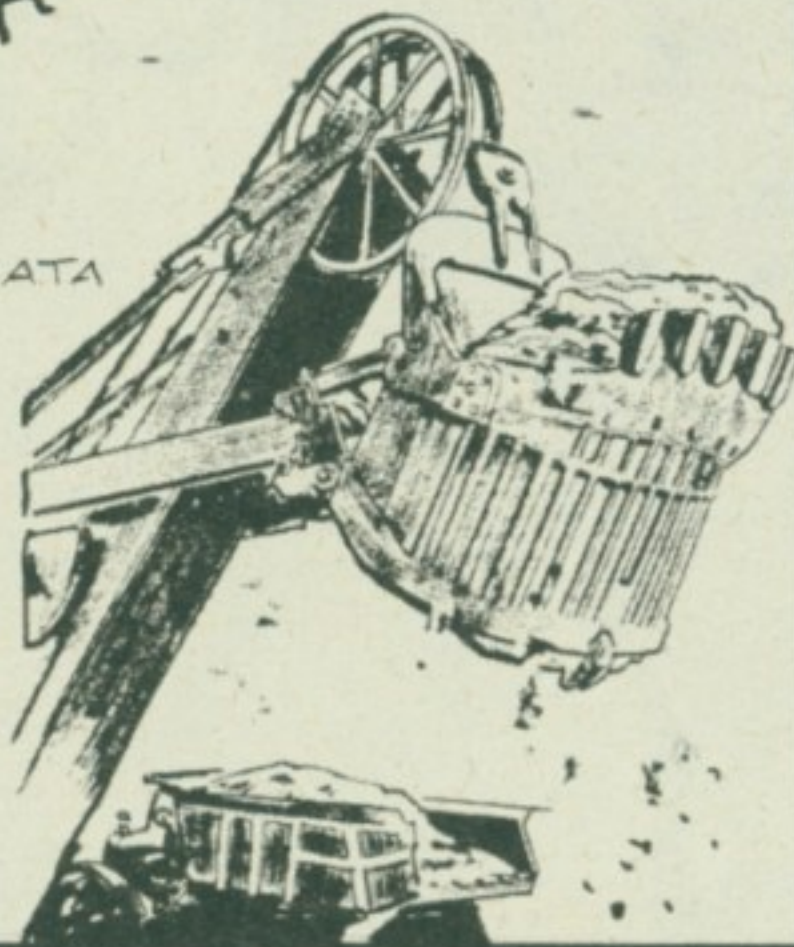
ТОРАЊ

ЦРКВЕ СВ. СЕВЕРИНА У КАМЕНУ (СР НЕМАЦКА) БИО ЈЕ КРИВ ДА БИ ОДОЛЕО СНАЖНИМ ВЕТРОВИМА КОЈИ ДУВАЈУ У ТОМ КРАЈУ. ОВА ГРАЂЕВИНА ИЗДРЖАЛА ЈЕ ПУНИХ 885 ГОДИНА.

ЗУПЦИ КАШИКЕ БАГЕРА

ПРАВЕ СЕ ОД ЧЕЛИКА КОЈИ САДРЖИ ОКО 13 ПРОЦЕНАТА МАНГАНА. УМЈЕСТО ДА СЕ ТРОШЕ, ЗУПЦИ НАПРАВЉЕНИ ОД ОВАКВОГ ЧЕЛИКА ПОСТАЈУ ЈОШ ЧВРШЋИ.

ЏЕПНИ САТ

КОЈИ ЈЕ ВИЉЕМ БЈУСЧЕР ИЗ СТИЛВИЛА (САД) ИЗГУБИО 1919. ГОДИНЕ ДОК ЈЕ ОРАО ЊИВУ, ПРОНАЂЕН ЈЕ ТРИДЕСЕТ ТРИ ГОДИНЕ КАСНИЈЕ У ПОТПУНО ИСПРАВНОМ СТАЊУ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

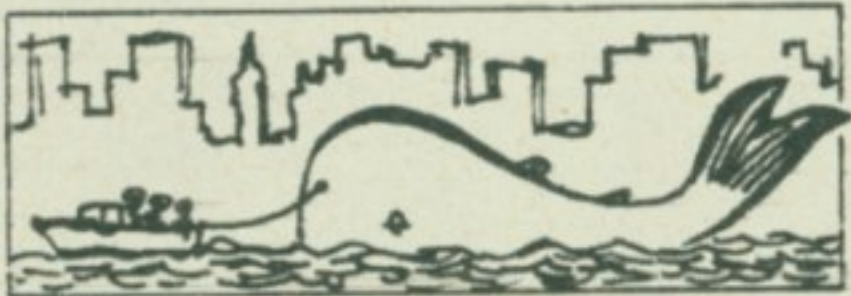

● најдужа клупа на свету налази се на једном тргу у Женеви: на њој истовремено може да седи шест стотина особа.

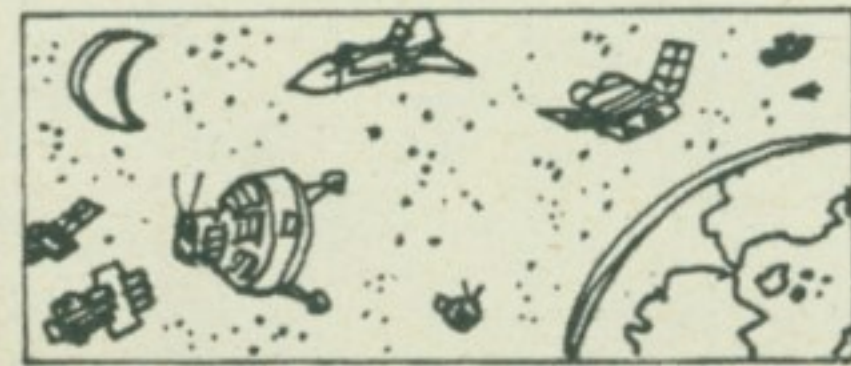
● у желуцу једног крокодила, који је угинуо 1906. године у зоолошком врту у америчком граду Синсинатију, била је нађена збирка најразличитијих предмета: један метеорит од сто грама, три зупца од чешља

три пара наочара, три долара, осамнаест ситних новчића, седамнаест четкица за зубе и једне маказе.

● за време заседања међународне организације за заштиту китова, која је недавно одржана у Лондону, Темзом се прошетао чамац иза кога је „пливао“ гумени кит на надувавање дугачак 35 и висок 10 метара.

● према писању једног швајцарског билтена почетком ове године у орбити Земље, Месеца, осталих планета и Сунца налазило се 4629 космичких објеката које је израдио човек: спутњика, космичких летелица, остатака космичких апарата и орбиталних станица. Међу њима налази се 1007 вештачких Земљиних сателита и 61 космичка летелица за истраживање далеког свемира.

● дванаестогодишњи Кејвин Андерсон препливао је прошле године Ламанш и тако постао најмлађи пливач који га је савладао. Међутим, титулу је одржао само један дан јер је сутрадан канал препливао и Маркус Хупер који је неколико месеци млађи од Кејвина. Година 1979. обележена је још једним пливачким рекордом: осамдесет петогодишњи Џејмс

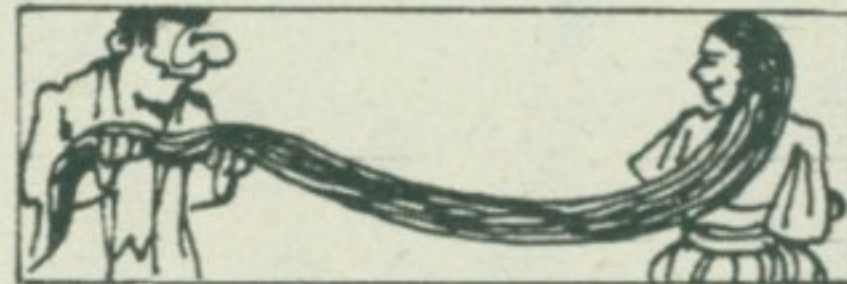
Каунслимен освојио је титулу најстаријег пливача који је препливао Ламанш. Само да напоменемо да је ширина канала у најужем делу 33 километра.

● сваке године у месецу јулу на Исланду се обустављају све телевизијске емисије и сви запослени у телевизијском центру — 131 особа, одлазе на одмор. Исланђани сматрају да у потпуности треба искористити кратко северно лето и да би у то време била штета седети пред малим екранима. Иначе

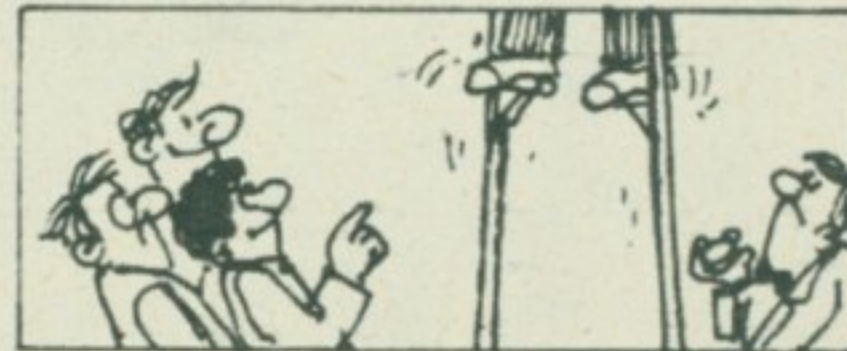

рад исландске телевизије веома је ограничен: недељно се емитује само 26 часова програма. Анкета спроведена у Рејкјавику показала је да 80 одсто Исланђана одобрава ту праксу и сматра да она доприноси правилнијем искоришћавању слободног времена.

● Јапанка Хироко Јамасаки има најдужу косу на свету — 260 сантиметара. Неговала ју је читавих седамнаест година.

● својеврстан рекорд држи Мак Пик из Калифорније: успео је да се на штулама високим 7.3 метра одржи два минута.

ПЕШЦИЦЕ ОКО СВЕТА

**ДВА МЛАДИЋА ИЗ КАРЛОВЦА ОД-
ВАЖНО СУ КРЕНУЛА У СРЕДИШТЕ
ДВА ДО ТАДА НЕИСТРАЖЕНА КОН-
ТИНЕНТА**

На брод који је из лисабонске луке запловио 1903. године према Буенос Аиресу укрцали су се браћа Мирко и Стево Сељан. Истина, после краткотрајног боравка у родном Карловцу и предавања широм Европе о својим путовањима и доживљајима у Африци, познати истраживачи желели су да од скупљеног новца оснују експедицију која би испитала далеки Тибет. Међутим, стицајем околности запутили су се у Јужну Америку где ће за следећих десет година оставити врло видан траг у порних и неустрашивих истраживача, али се затећи и у низу бурних догађаја.

ПОМИРИТЕ ЗАРАЂЕНА ПЛЕМЕНА!

Пошто је напустио кадетску школу, старији Мирко се посвећује инжењерији и грађевинарству. Дуго ради на регулацији Дунава код Железних врата, затим на градњи ланчаног моста у Будимпешти и на мостовима у Бечу, као и на мосту Александра III преко Неве. Као већ искусан двадесет седмогодишњак враћа се 1898. године у Карловац, одакле са братом Стевом креће 23. јануара 1899. на „пут око света пешице“.

Тако је почело велико путовање браће Сељан. Из Трста су отпловили у Александрију, одакле су пешице кроз пустињу стигли до Каира, а затим преко Исмаилије до Порт Саида, где се опет укрцавају на брод и плове у Аден. Преко Баб ел Мандеба пребацили су се чамцем у Сомалију, одатле у Харар и онда у Адис Абебу. На позив цара Менелика II преузимају заповедништво над његовом телесном стражом. Тада су браћа из Карловца показали и своје војничко умеће. Наоружавши стражу пушкама, успели су да је брзо обуче примењујући дисциплину европских војски. У знак захвалности, цар Менелик именује Мирка за гувернера јужних провинција Етиопије, све до Рудолфовог језера, постављајући истовремено Стеву за његовог заменика, са задатком да помире за-

раћена племена и да утир де границе Етиопије према британским поседима на југу.

Овај повољан положај омогућио је знатној и добро образованој браћи да дају одушка својој правој страсти — истраживању. Организујући неколико експедиција, за две године испитали су подручје Рудолфовог језера, где су основали насеље Сељановил, као и територију око Стефанијиног језера. У оквиру ових истраживања израдили су бројне скице и планове испитаних области, скупљајући изузетно вредан етнографски материјал. Већ тада су мислили да једног дана све што прикупе, сниме и запишу поклоне својој домовини.

Онда је, после великог бурског рата, у којем су набавком оружја за племена побуњена против британских колониста активно учествовали, дошао повратак у Хрватску, а затим одлазак у Јужну Америку.

ПОВЕЗАТИ ДВА ОКЕАНА

Одмах по доласку на овај континент, браћа Сељан успостављају контакт са хрватским исељеницима у тим крајевима, држећи им бројна предавања и објављујући у исељеничкој штампи занимљиве путописе, чланке и сећања.

Али, Сељани и овде настављају свој истраживачки рад. Најзначајнији подухват ове врсте је истра-

Стево и Мирно Сељан

живање водопада Сете Кведас на граници Бразила и Парагваја. На том подручју су испитивали и индијанска племена из групе Тупи-Гуарани, где су успели да науче и врло тежак језик ових домородаца. Када су 1905. године објавили студију о овим водопадима, постали су почасни чланови Мексичке академије наука. Исте године истражују дотад неиститани ток реке Агвапеи, а у лето с гувернером бразилске државе Мато Гросо потписују уговор о новим истраживачким радовима. Тада се „Хрватска научна мисија“ обавезала да ће кроз готово непроходне пределе изградити пут између река Сан Мануел и Ксингу. По истом овом уговору браћа Сељан би требало да гувернеру поднесу топографски план и информативну карту о истраживаним зонама и резултате својих запажања. Као плату за обављене радове гувернер ове државе обећао је браћи Сељан у трајно власништво вели-

ке комплексе земљишта која могу сами да одаберу. Истовремено су Сељани потписали уговор и са „Словенском заједницом у Рио де Жанеиру за експлоатацију злата“.

Експедиција је на овај неизвесни пут кренула 25. марта 1906. године. Али, већ у мају у земљи је избила револуција.

Гувернерова војска је, не обзирајући се на уверавања истраживача да немају никакве везе са револуцијом, одузела сав пртљак и опрему браћи Сељан. Увређени и оштећени, истраживачи су поднели тужбу против државе и тражили одштету. Процес који је уследио трајао је неколико година да би напослетку суд доделио браћи минималну одштету.

После револуције Мирко Сељан сам путује у Венецуелу и Боливију, а затим у Европу. Пошто је само неколико месеци боравио у Карловцу, враћа се у Рио де Жанеиро, одакле путује у Валпараисо. Године 1906. браћа заједно полазе у

Чиле, испитују настаге шалитре, али у њима дозрева нови, још замашнији план: повезати обале тихог И Атлантског океана реком Амазон. Отварање овог саобраћајног пута преко Амазона значило би, поред скраћивања дотадашњих веза између две обале, стварање нових могућности за експлоатацију природних богатстава у сливу највеће реке на свету, првенствено злата, сребра и каучука.

Да би остварили ову своју идеју, браћа су се заинтересовала за план америчког финансијског магната Е. Т. Гандлача, који је одлучио да новчано потпомогне цео подухват и за то образовао Америчко-перуанску корпорацију.

Тада су браћа Сељан кренули у остваривање овог изузетно великог и значајног плана.

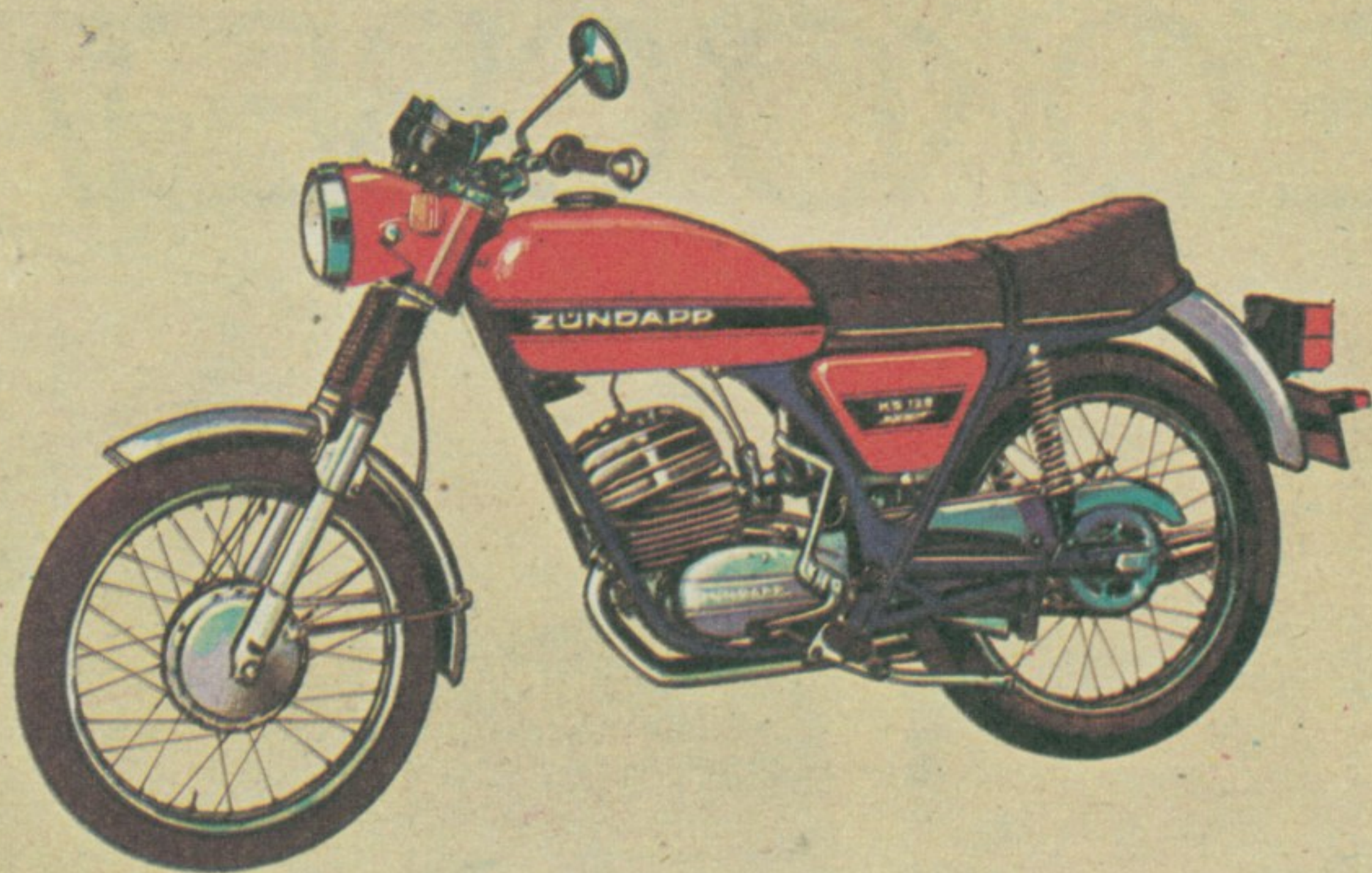
ТАЈНА МИРКОВЕ СМРТИ

Први задатак је био отварање пута кроз Анде до почетних пловних тачака река Марањон и Уаљага, притока Амазона. Мирко је експедицију поделио у две групе: једну је предводио он сам, а другу инжењери Лакзано и О'Донел. Кренули су из Лиме 25. октобра 1912. године железницом до Серо де Песка, а одатле на мазгама долином реке Уаљага. У Пачизи су се групе растале и ту је Мирко послао брату последње писмо, са датумом 30. март 1913. године. После тога за њега се више никада није чуло. Истина, његов брат Стево организовао је нову експедицију да испита где је и како нестао Мирко, али је успео само да утврди место на којем је старији Сељан убијен под још неразјашњеним околностима. Тринаест година доцније у Оуро Прету, у Бразилу, умро је и Стево.

Међутим, његовом смрћу није се затрла и научно врло важна мисао о делатности браће Сељан. Утврђено је да су њих двојица открили у Африци и Јужној Америци нека до тада непозната племена и да су први у Европу донели са тих подручја детаљно урађене карте и фотографије. Све што су прикупили на својим дугим путовањима и истраживањима Стево је поклатио Етнографском музеју у Загребу, где се ова изузетно вредна збирка чува и данас.

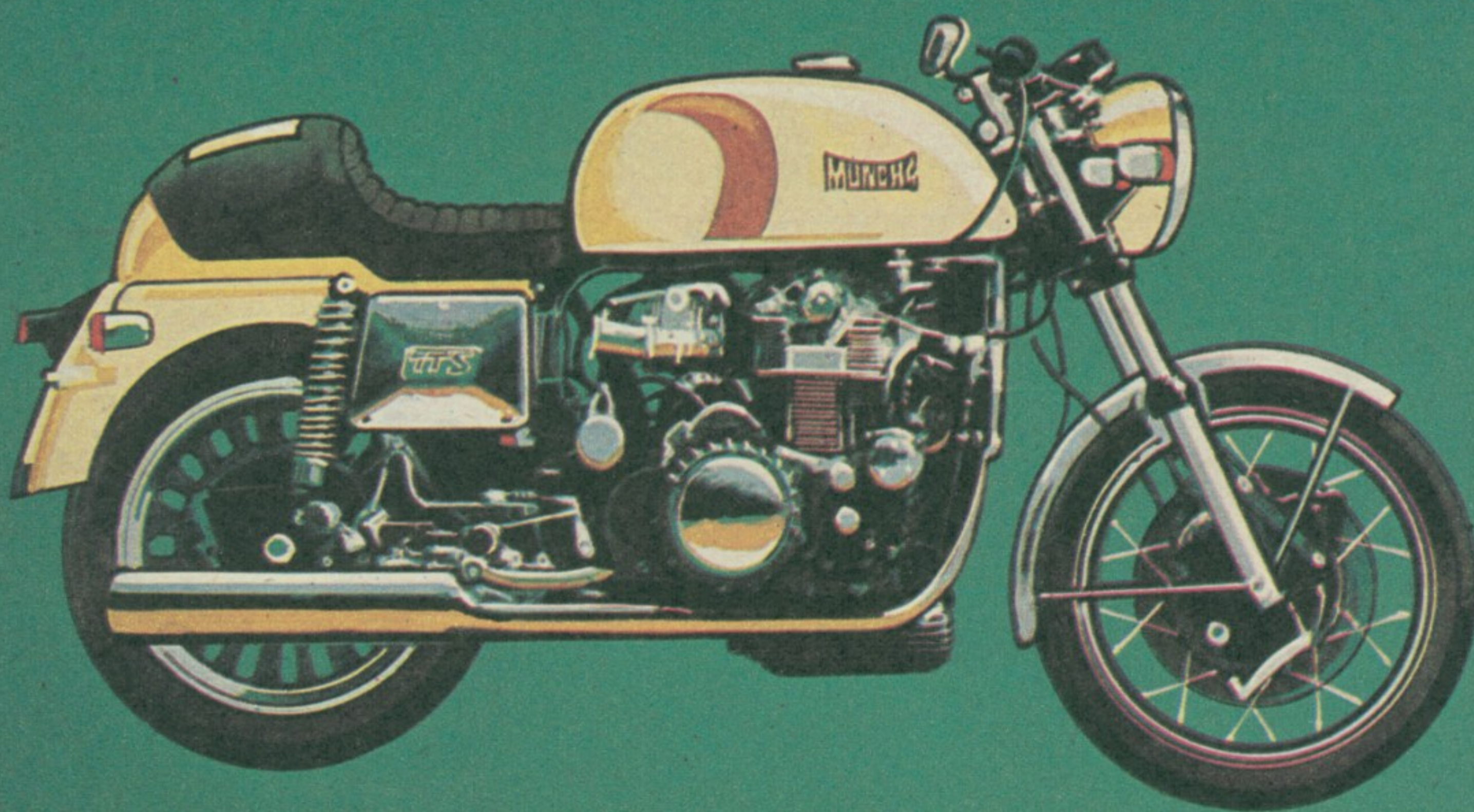
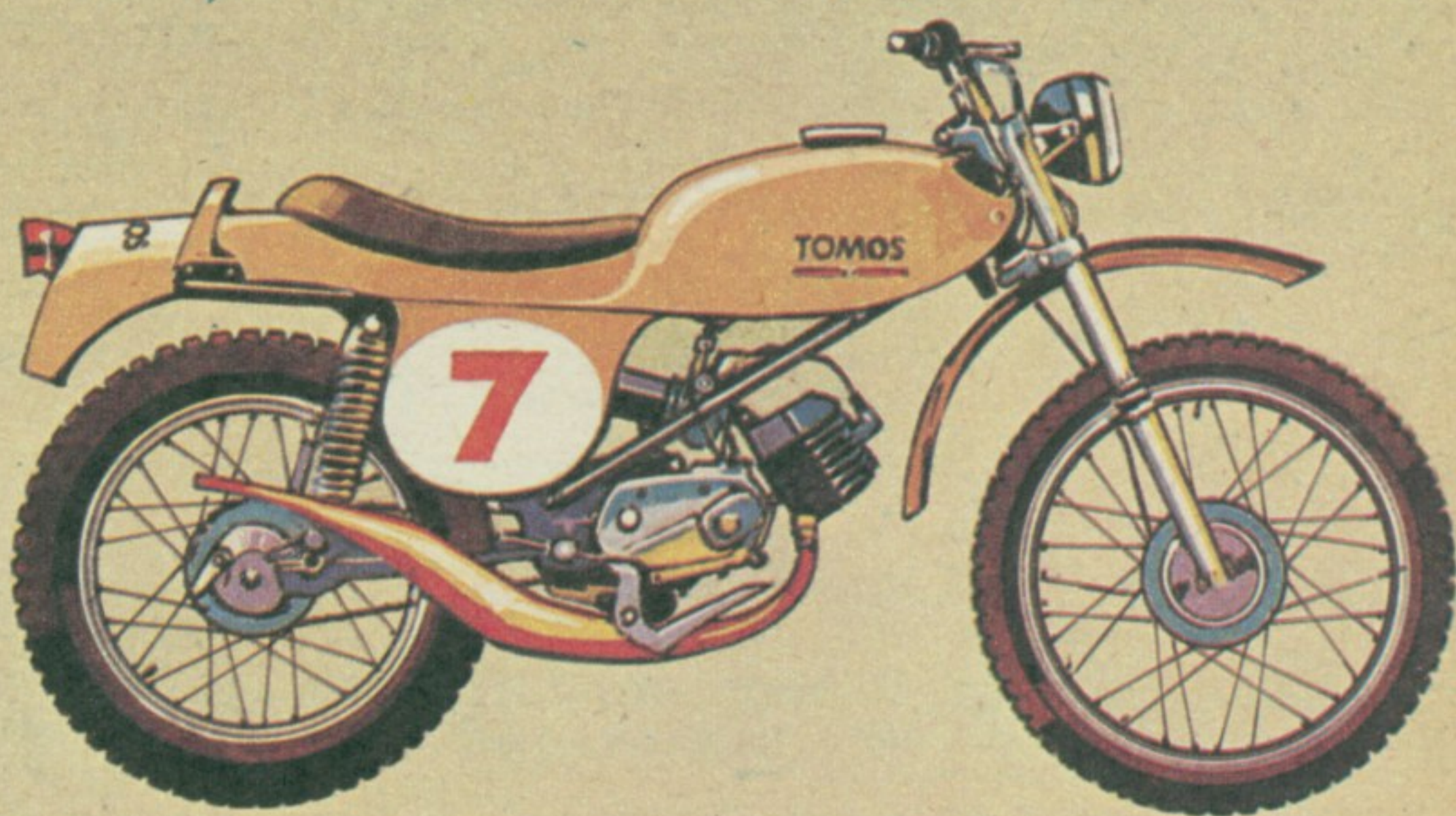
БОГАТИ НА ДВА

ПО ПУ
И БЕСИ

ZUNDAPP KS 125 SPORT — Западнонемачки мотоцикл циндап КС 125 спорт има двотактни мотор са једним цилиндром и ваздушно хлађење. Запремина мотора је 123 cm³ а однос компресије: 12,4:1. Максимална снага мотора је 17 KS при 7600 обртаја у минути. Мењач има пет степена преноса. Стартер је ножни. Рам је двоструки цевасти. Кочнице: напред добаш пречника 150 mm, назад такође добаш. Овај мотоцикл је тежак 112 kg. Максимална брзина му је 110 km на час. Троши 5,8 до 6 литара на 100 km.

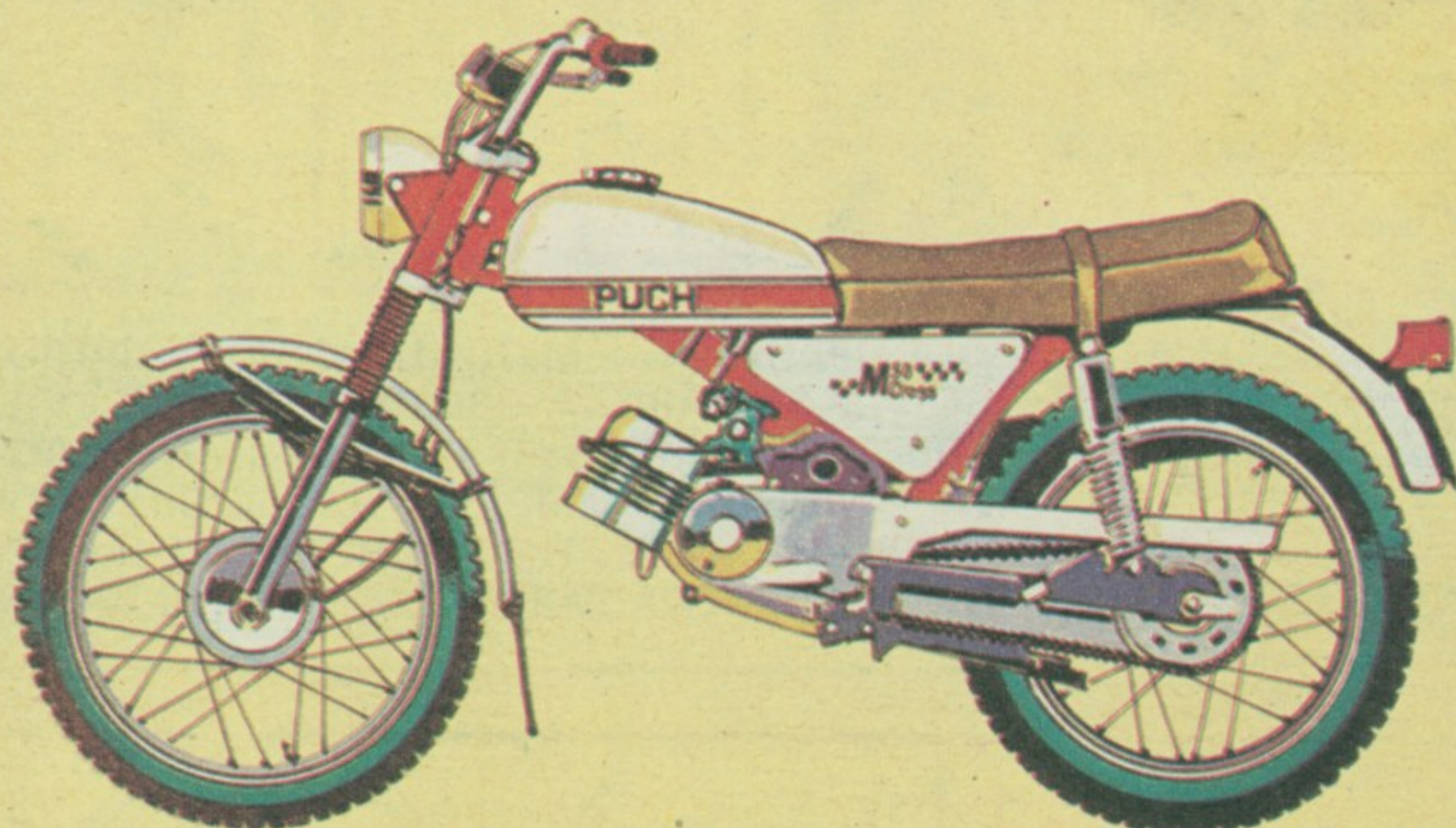
TOMOS MOTO CROSS 50 — Домаћи модел томос мото крос 50 има двотактни мотор са једним цилиндром. Радна запремина му је 49 cm³. Степен компресије: 10:1. Максимална снага мотора је 7,5 KS при 7500 обртаја у минути. Мењач има пет степена преноса. Стартер је ножни, паљење електронско. Рам: висући цевасти, напред телескоп, назад осцилирајућа виљушка дугог хода. Томос мото крос 50 има специјалне тачкове са гумама за вожњу ван путева и могућност за мењање ланчаника. Тежак је 65 килограма. Максимална брзина му је 50 km на час. Троши 2,8 литара на 100 km.

MUNCH 4 1200 TTS — Овај западнонемачки мотоцикл некад је представљао праву сензацију али се данас, због превазиђених перформанси и прилично високе цене, сматра застарелим. Мотор му је четворотактни са четири цилиндра. Хлађење је ваздушно. Запремина мотора је 1287 cm³ а степен компресије 9,1:1. Максимална снага је 98 KS при 6600 обртаја у минути. Мењач има четири степена преноса. Рам је двоструки цевасти. Кочнице: и напред и назад добаш. Тежина овог модела износи 311 kg. Максимална брзина је преко 200 km на час. Троши 12,5 литара супера на 100 km.

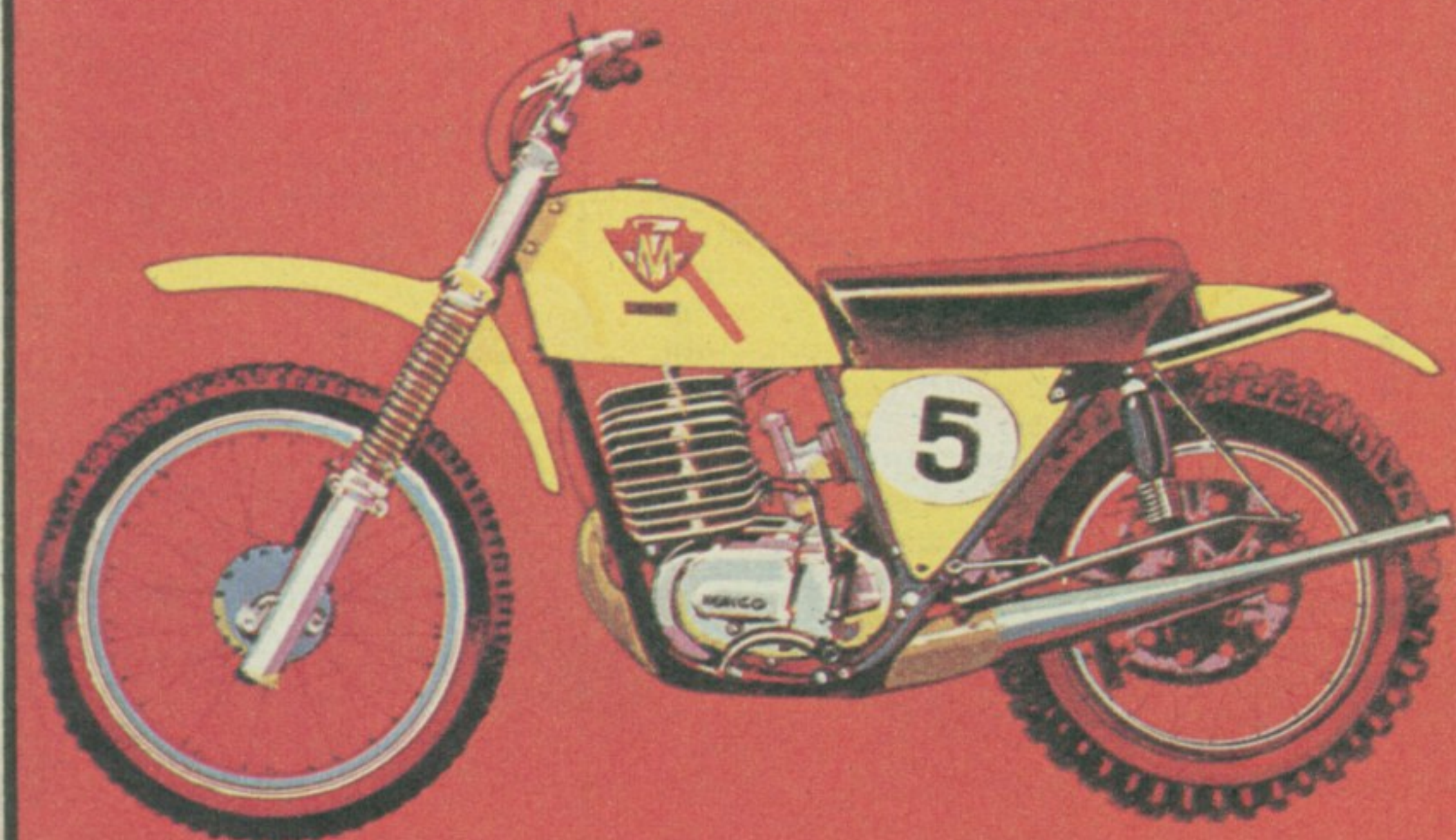
ТОЧКА 4

ТУ
ПУХУ

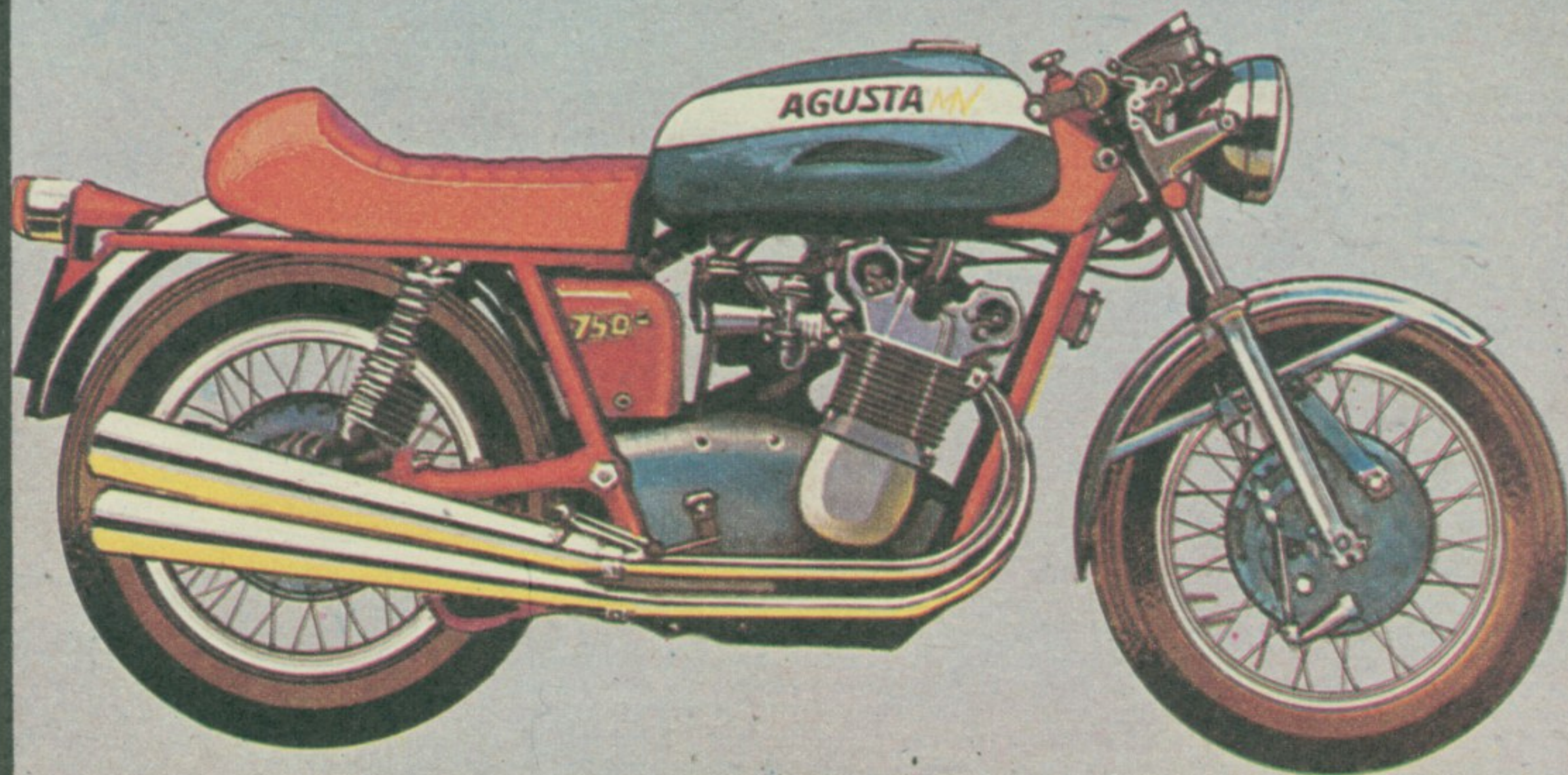

PUCH M 50 CROSS — Мотоцикл пух М 50 кросс конструиран је у Аустрији. Мотор му је двотактни са једним цилиндром. Хлађење је ваздушно. Радна запремина мотора је 49 cm³. Степен компресије 11:1. Максимална снага мотора је 2,9 KS при 5800 обртаја у минути. Рам овог модела начињен је од челичног лима. Вешање: напред телескопска виљушка, назад осцилирајућа виљушка. Кочнице: добош. Тежина мотоцикла износи 76 kg. Запремина резервоара: 9,6 литара. Као гориво користи мешавину бензина и уља. Троши до 4 литара на 100 km. Максимална брзина је 50 km на час.

MAICO MC 250 CROSS — Мотор овог западнемачког мотоцикла је двотактни са једним цилиндром. Хлађење је ваздушно. Радна запремина је 247 cm³. Максимална снага мотора је 33 KS при 7500 обртаја у минути. Мењач има шест степена преноса. Стартер је ножни. Паљење је електронско. Постоји могућност подешавања преносног односа изменом ланчаника. Рам је двоструки цевasti. Вешање: напред телескопска виљушка, назад осцилирајућа виљушка. Тежина овог модела износи 97 kg. Максимална брзина му је 70 km на час.

AUGUSTA MV 750 S — За италијански модел аугусту MB 750 S везано је име најуспешнијег мотоциклисте свих времена Ђакома Агостинија, човека који је 15 пута успео да освоји светски шампионат. Аугуста MB 750 S има четворотактни мотор са четири цилиндра. Запремина му је 743 cm³. Максимална снага мотора је 69 KS. Занимљиво је да је овај мотор који важи као један од најскромнијих туристичких модела, 37 пута освајао титулу првака. Тежина му износи 226 kg. Максимална брзина је 225 km на час.

ЛЕКАР И ПРОРОК

У Ајнзиделну, у близини Цириха, око 1943. рођен је Теофраст Бомбаст барон од Хоенхајма. Име Парацелзус касније је наденуо сам себи. Још у детињству се истицао изузетном интелигенцијом и бунтовним духом. Кад је као младић кренуо на медицинске студије, поред свог матерњег немачког језика говорио је већ и француски, италијански, латински, грчки, хебрејски и арапски. Студирајући на неколико европских универзитета, брзо је дошао до убеђења да је знање које се тада стицало на тим високим школама умртвљено и далеко од збивања у природи. Да би стекао права сазнања, јер „наука није сакупљена на једном месту, већ се распростире по читавој земаљској површини“, решио је да путује.

Тако је обишао Шпанију, Португалију, Шведску, Пољску, на путу за Азију прошао је и нашом земљом, те стигао чак на двор монголског кана који се, забележили су савременици, бескрајно дивео великом знању младог човека.

ДА СЕ БОЉЕ РАЗУМЕ

Парацелзус је у току путовања, захваљујући свом изузетном дару запажања и закључивања, формулисао револуционарне теорије о људком телу и болестима. Зато није ни чудо што га многе енциклопедије називају „покретачем велике научне револуције 16. века“.

Парацелзус је, на пример, рекао:

— Свака ствар може да буде отров, јер нема ничега што не би поседовало нека отровна својства. Само од количине зависи у којој нека ствар постаје отровом.

Тако је он био први који је у лечењу користио опијум, антимон и минералне соли, без којих се данас модерна медицина не може замислити. Помоћу живе први је лечио сифилис, први утврдио професионалне болести рудара, а као хирург у армијама разних земаља успешно обављао компликоване операције.

У његово време свака борба за прогрес била је опасна. Када се настанио у Немачкој, доспео је у тамницу под оптужбом да је надрилекар. Године 1527. универзитет у Базелу поверио му је катедру медицине, али Парацелзус је одмах изазвао „скандал“: јавно је спалио медицинске уџбенике до тада неприкосновених ауторитета А-

ОСПОРАВАЈУЋИ МЕДИЦИНСКА И ФИЛОЗОФСКА ПРАВИЛА СВОГА ВРЕМЕНА, БУНТОВНИ ПАРАЦЕЛЗУС ТВРДИО ЈЕ ДА СВОЈА САЗНАЊА ТЕМЕЉИ НА »ИСКУСТВУ ПРИРОДЕ«. МЕЂУТИМ, МНОГИ САВРЕМЕНИЦИ ПРОГЛАСИЛИ СУ ГА ЛУДАКОМ

ну на 64,3 степена северне географске ширине.

Од свих његових предсказања највише запањује једно политичко пророчанство. Оно се налази у оригиналном издању његове књиге „Проностик“, објављене 23. августа 1536. у

рацелзусова разматрања о пророчанствима уопште, а посебно о тзв. политичким пророчанствима.

— Човек лови рибу из дубина које никада није видео — објашњавајући човеков дар за предвиђања пише Парацелзус — Рудар вади руду из земљиних слојева кроз које не може да гледа. Како ништа није толико сакривено да не би могло да постане доступно, ни на небу ни на земљи ни у мору, све ствари морају да постану доступне, али посредством човека који и открива све ствари.

Парацелзус, такође, износи разлоге због којих путничка пророчанства треба да се износе у заматљивој форми:

— Ма колико неко и био сигуран у своја астролошка и магична знања, да ли би смео да се усуди да неком владару саопшти да ће бити убијен, изагнан из своје земље, издан и напуштен од својих поданика у корист новог господара? Ко би смео то да учини? Ја сигурно не бих! То би засигурно био мој крај. Зато се и препоручује употреба симбола, фигура, алегорија и тајанствених и мрачних израза, а ако је пророчанство лоше, онда мора одмах да се препрати саветима како може да се избегне његово испуњење

ЉИЉАН У ТРЊУ

Ових правила и мера предострожности Парацелзус се држао и у састављању свог „Проностика“. Књига је подељена на 32

I

Das eyn ding inwendig ist / das würde durch seyn hayden außwendig erkent / also haydnet die Natur die ihren / vnd die Magica die seynen auch / Also bist du bezaydnet worden / das du eyn Fresserin bist / eines beglichen / der dich in handel hat / Selig der / der vnbefleckt vonn dir ist / Dann du last niemands rühwig bey dir / die Magica hat dich wol bedacht / vnd dich mit deinem rechten begabet / das man aber auff deyn schöne acht hat / vnd nit auff die haydenn / darumb friffest du / was dich anrühre / dann deyn hüpfche / vnd nit die fromfkayt / wirt bey dir gesücht.

V

Du hast nit die weyßheyt deiner kron gehapt sonder dich wider der kron art gericht / vil arge volbracht / es würde vber dich fallen vñ steyn / der würde dich knüßten / wider dein willen / gar hart / dann du hast vnbillich plüt vergossenn / vnd das nit erkent / das du erkennen solt / das ist das eyner kron zugehört / den du veracht hast wirt dich heymstücken von Witttag vnd von auffgang / ee du zölen wirt / noch zway oder drey / vnd dein züßflüßte wirt dich nit helfen / bey denen dich verbindst / dann sy werden selbs fallen.

Одломци из Парацелзусовог „Проностика“ у којима најављује француску револуцију 1789. године

висене и Галијена за које је тврдио да су пуни кобних грешака. Поред осталог, своја предавања није држао на латинском већ на немачком језику. Циљ му је био да га студенти што боље разумеју.

Није могао да избегне клевете са свих страна. И званично признати научници приговарали су му да је лекар сиромашних, да негује пропалице, презире лепу одећу, све што је тада било неспојиво са звањем и положајем универзитетског професора. Штавише, оптужили су га да је пијаница, иако никада није конзумирао алкохол. Ни његове теорије, посебно склоност према окултним наукама нису поштеђене.

Тачно је да је Парацелзус у многим стварима контрадикторан: руга се произвођачима злата, али пише алхемијске трактате, сматра да постоји нека жорелација између људског тела и космоса, говори о неком јединственом принципу по којем се покреће све живи, неодољиво га привлачи магија. И док му

многи учени савременици оспоравају било какав значај, најсветлији умови његовог времена Монтен, Еразмо и Френсис Бекон не крију своје дивљење.

ДОСТУПНО И НЕДОСТУПНО

Када је године 1514. умро у Салцбургу, у Аустрији, расправе нису престале. Једни су га сматрали генијем, други лудаком. Али тај „лудак“ ипак је отац многих значајних открића. Зато је, вероватно, најтачнија данашња оцена овог необичног и контроверзног духа: био је и велики научник и велики занесеник.

Као занесеник понекад је поседовао и „дар за предсказивање“. Тако је, на пример, приликом посете Шведској тврдио да ће се „испод снега“, између 63. и 65. степена северне ширине пронаћи лежишта злата. Није се преварио: лежишта злата пронађена су 1933. године у Болинде-

Аугсбургу. У њој је два и по века унапред најављена пропаст француске монархије. Књига садржи и Па-

чланка, а сваки се састоји од симболичког цртача и малог текста који се чини сасвим безазленим и безначајним. Следе коментари који, увек опрезно, настоје да објасне ауторове мисли.

Ако је и био опрезан, Парацелзус ипак није желео да његови текстови буду сасвим неразумљиви. Потребно је само мало проницљивости да би њихов смисао постао јасан. Тако је и са предсказањима о пропасти француске монархије.

Оно је садржано у чланцима 1 и 5. Први се састоји од цртежа три хералдичка љиљана на трњу и следећег текста:

— Цвет достигне висину која му је предодређена. Онај који поспешује његов максималан раст и омогућава му да процвета, тај ће и да га уништи. Тако ће и с тобом да буде јер Магија те окитила цветом да би најавила твој успон и твој пад. Наиме, много пре него што си постојао, Магија те је познавала и зато те је упоредила са цветом који је данас прекрасан, а сутра већ сасушен. Могао си да се одржиш добротом и скромношћу, али си их презрео. Завело те самољубље.

Да би алегорија била јаснија, Парацелзус у коментару пише:

— Чланак је упоређен с љиљаном. Требало би, међутим, да се уместо љиљана нађу жабе крастаче јер је жаба крастача првобитни магични знак. Али, жаба је била претворена у цвет. И као што се жаба надима од пакости, тако и сујета изобличи онога кога обузме. То је љиљан, али не љиљан из баште, већ

љиљан у трњу који никоме не допушта да га помирише.

Тумачење је прилично просто и недвосмислено: три љиљанова цвета су, као што се зна, грб француске монархије. Осим тога хералдичари знају да су три краљевска љиљана наследила три жабе крастаче које су се налазиле на застави Карла Ђелавог и његове лозе, како се види на таписерији у катедрали у Ремсу. Према томе, јасно је да се под „цветом који је данас прекрасан а сутра сасушен“ мисли на француску монархију.

Такво тумачење употпуњава се и чланком под бројем 5. У њему је Парацелзус приказао воденични камен који разбија круну. Уз то је написао:

— Ниси имао врлину коју захтева твоја круна. Занемарио си задатке које круна поставља и нанео си много зла. На тебе ће да падне камен који ће те сасвим здробити, противно твојој вољи, јер си проливао невину крв и ниси хтео да признаш оно што си морао. Онај кога си презирао напаћће те с југа и истока пре него што избројиш до три. Узалуд ћеш да рачунаш на помоћ својих савезника. И они ће да клону.

ПОЧЕТАК КРАЈА

Мисао је сасвим јасна француска монархија испуњена охолошћу неће само да се сасуши, већ ће бити здробљена под жрвњем револуције, а савезници монархије неће моћи да јој прискоче у помоћ. Година 1789. и Валми ће заиста да остваре свој пројекат.

Да не би било сумње да је оваквим објашњењем извршено неко насиље над правим смислом текста, треба додати да се сам Парацелзус побринуо да буде до краја јасан, па је на завршетку написао:

— Крај се још не види, иако знаци већ постоје. С обзиром да откако је ђаво бачен у дубине пакла, нема више суза на небесима, зашто бисмо жалити над пропашћу охолости ако би тиме завладао јединство једног народа? Одавно се већ предсказује светски преврат, али сада се већ виде знаци који најављују његов почетак. Крај подухвата се још не види: биће то само почетак. Постоје бројни знаци да монархистички режим мора да нестане.

Напредан човек и новатор у многим областима људског стваралаштва, Парацелзус је и у нестанку монархије видео напредак. Можда његов „Проностик“ и није никаква збирка пророчанства, већ збир предвиђања мудрог човека који је добро сагледао шта се око њега догађа и умео да из тога извуче логичне закључке.

С. Ђ.

МИКРОТАЛАСИ — РЕВОЛУЦИЈА У КУХИЊИ

ЗА ГЛАДНИЦЕ И ОСТАЛЕ

ПОЈАВА МИКРОТАЛАСНИХ ШТЕДЊАКА СМАТРА СЕ НАЈВЕЋИМ ОТКРИЋЕМ ПОСЛЕ ПРОНАЛАСКА ВАТРЕ. ТО ЈЕ БУДУЋНОСТ СВЕТА, ПОРУЧУЈУ СТРУЧЊАЦИ

Експериментишући са радаром у лабораторији једне компаније у Масачусетсу, научник Перси Спенсер случајно је спустио таблу чоколаде поред електронске цеви и са запрепашћењем закључио да се она тренутно претворила у кашу. Наслуђујући могућности једног оваквог открића, одмах је отишао до продавнице и купио кесицу кукуруза за кокице и једно јаје. Знатно тежељно и с пуно наде ставио је кукуруз испред мале антене радара. Убрзо је са задовољством утврдио да су његова предвиђања била тачна: зрна су почела да се надувавају, поскакују и, попут рафала, распрскавају у кокице. Експеримент је поновио са јајетом. Постављено испред антене, оно је за само неколико секунди практично експлодирало. Било је то ново, изузетно значајно откриће које је наговестило могућност употребе радио, односно микроталаса у кухињи.

БРЗО ДО ОБРОКА

Микроталасни штедњаци, који се већ могу наћи и у нашој земљи, омогућавају домаћинцама да за мање од минут изнесу на сто готове шницле. Кромпир за чије се припремање на класичан начин утроси скоро сат времена, новим методом

може да се зготови за мање од четири минута. Сем тога, храна се уз помоћ микроталаса одмрзава брже и боље него на било који други начин. Тако, на пример, котлет тежине пола килограма, извађен из замрзивача и тврд као камен, у року од 6 до 8 минута већ се налази на столу.

Приликом првих демонстрација припремања хране уз помоћ микроталаса један радознали посматрач упитао је како је тако нешто уопште могуће. Замолити су га да добро протрља руке и упитали шта осећа. Наравно, овај је одговорио да осећа топлоту, а то је управо суштина деловања микроталаса на сирову храну. Стручније објашњено: када продру у намирнице микроталаси изазивају фантастично брзо осциловање молекула течности, што појачава грење а с тим и топлоту... Микроталаси су у ствари електромагнетски таласи мале дужине (25 милиметара до једног метра) и веома високе фреквенције (од 300 милиона до 100 милијарди осцилација у секунду).

Микроталасна пећница, која подсећа на телевизор, осим брзине нуди и друга предности: не грејава ваздух у кухињи и умногоме смањује употребу посуђа и штеди труд око његовог прања. Смањује и потрошњу енергије јер нема раси-

пања топлоте. Храна се може припремити у посудама од папира, пластике, стакла и керамике, јер ови материјали не садрже молекуле течности тако да не упијају таласе већ их само преносе. Самим тим прање посуђа је далеко лакше јер јело не приања. А могу се чак и бацити. И чишћење пећница је далеко лакше од уобичајеног. Довољно је само пребрисати је влажном крпом — зидови се незнатно или уопште не прљају.

ЕКСПОНАТ ЗА МУЗЕЈ

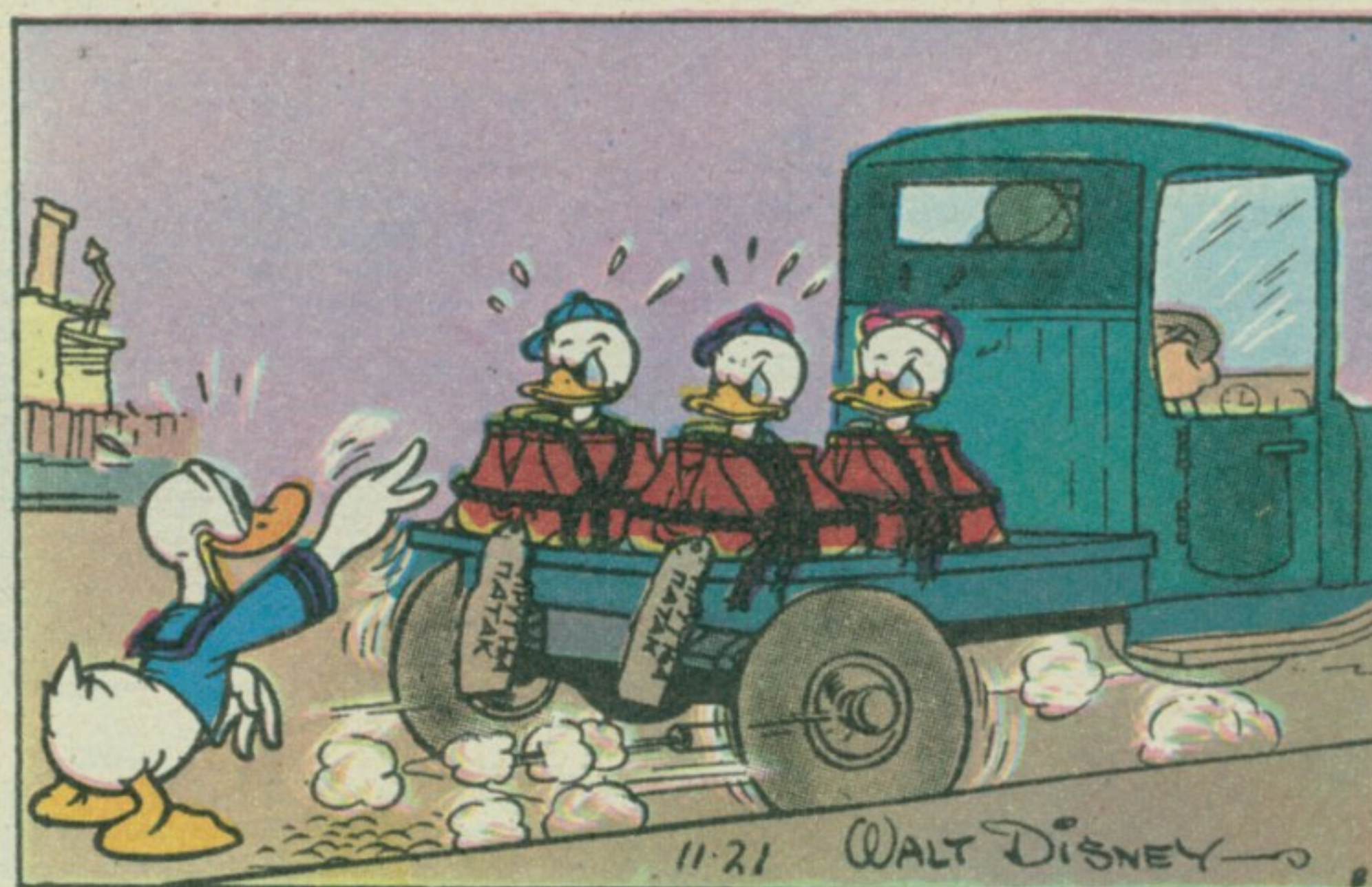
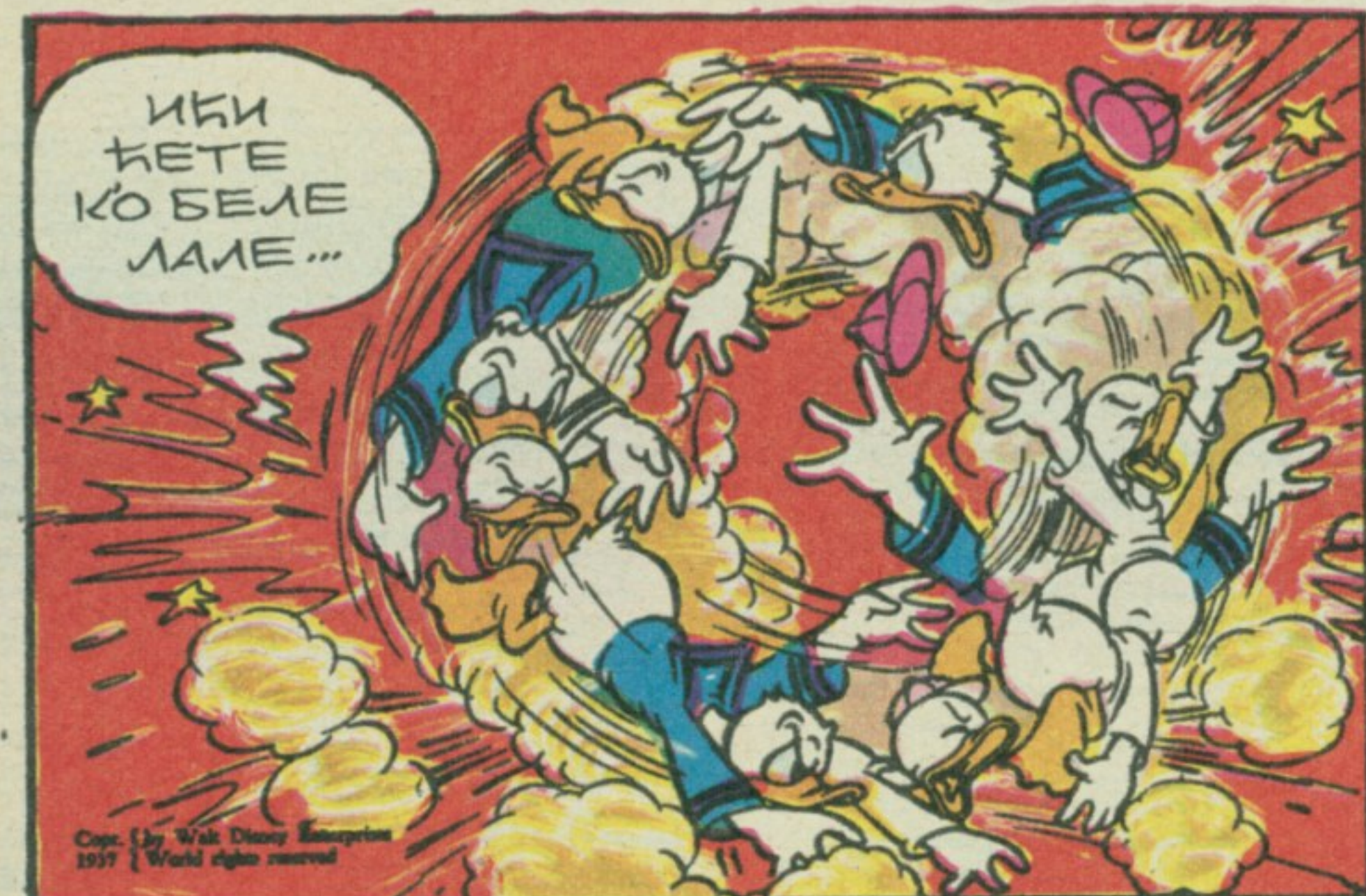
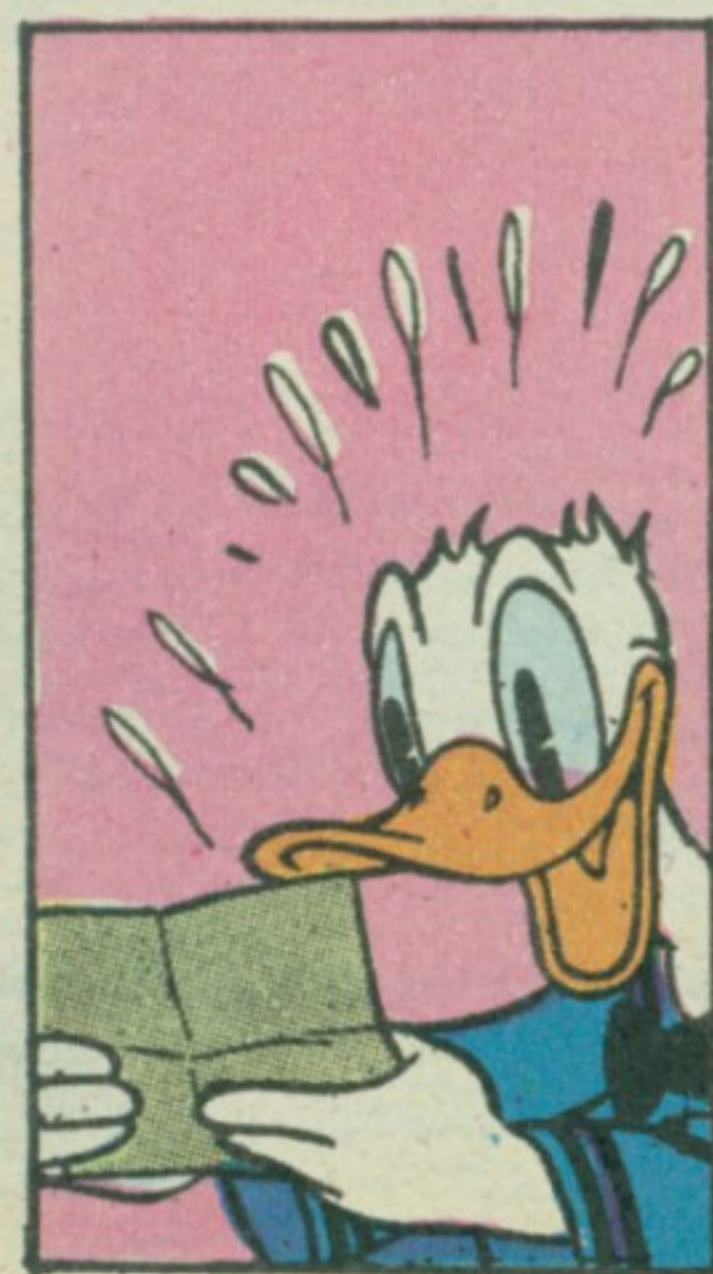
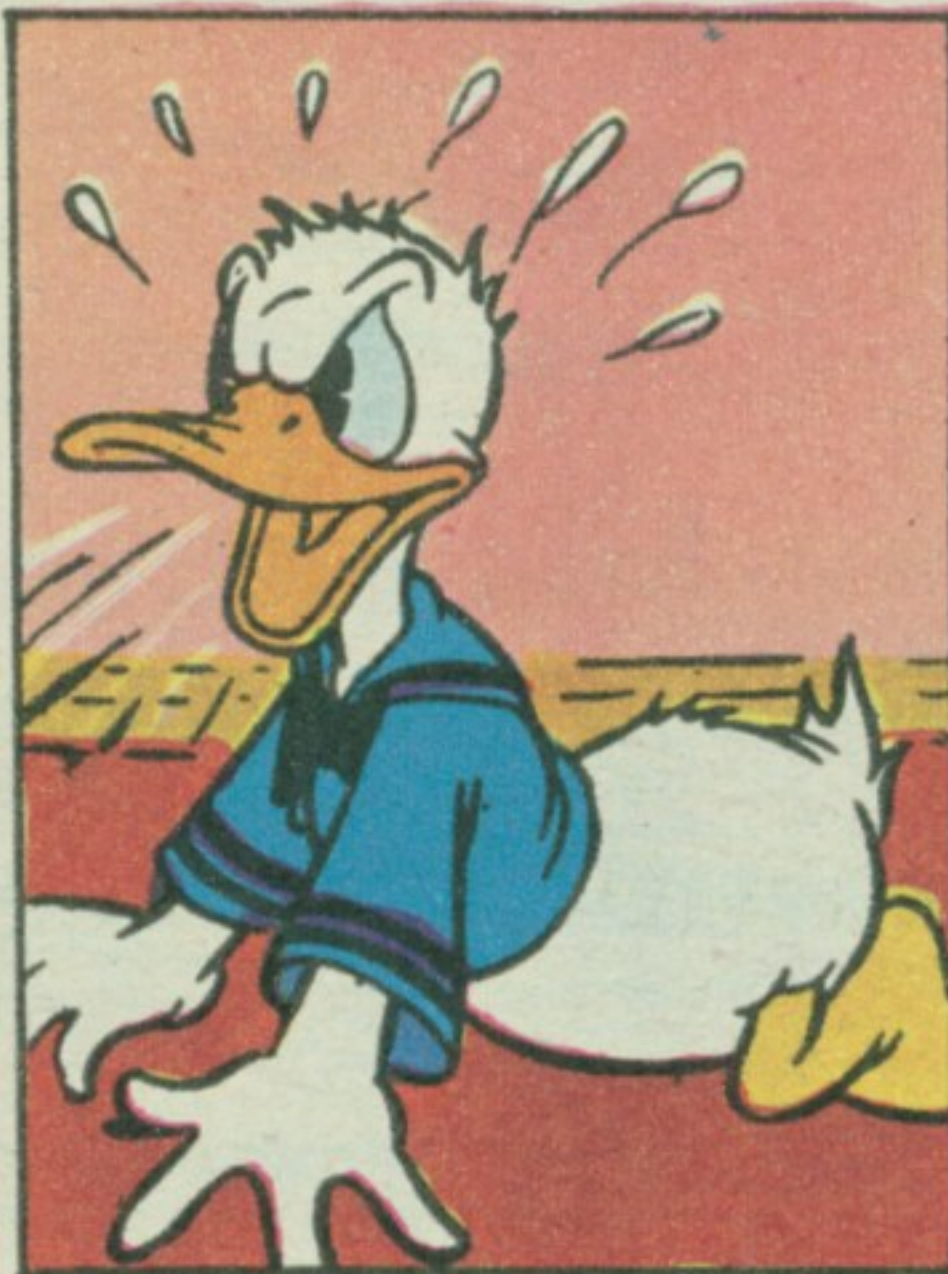
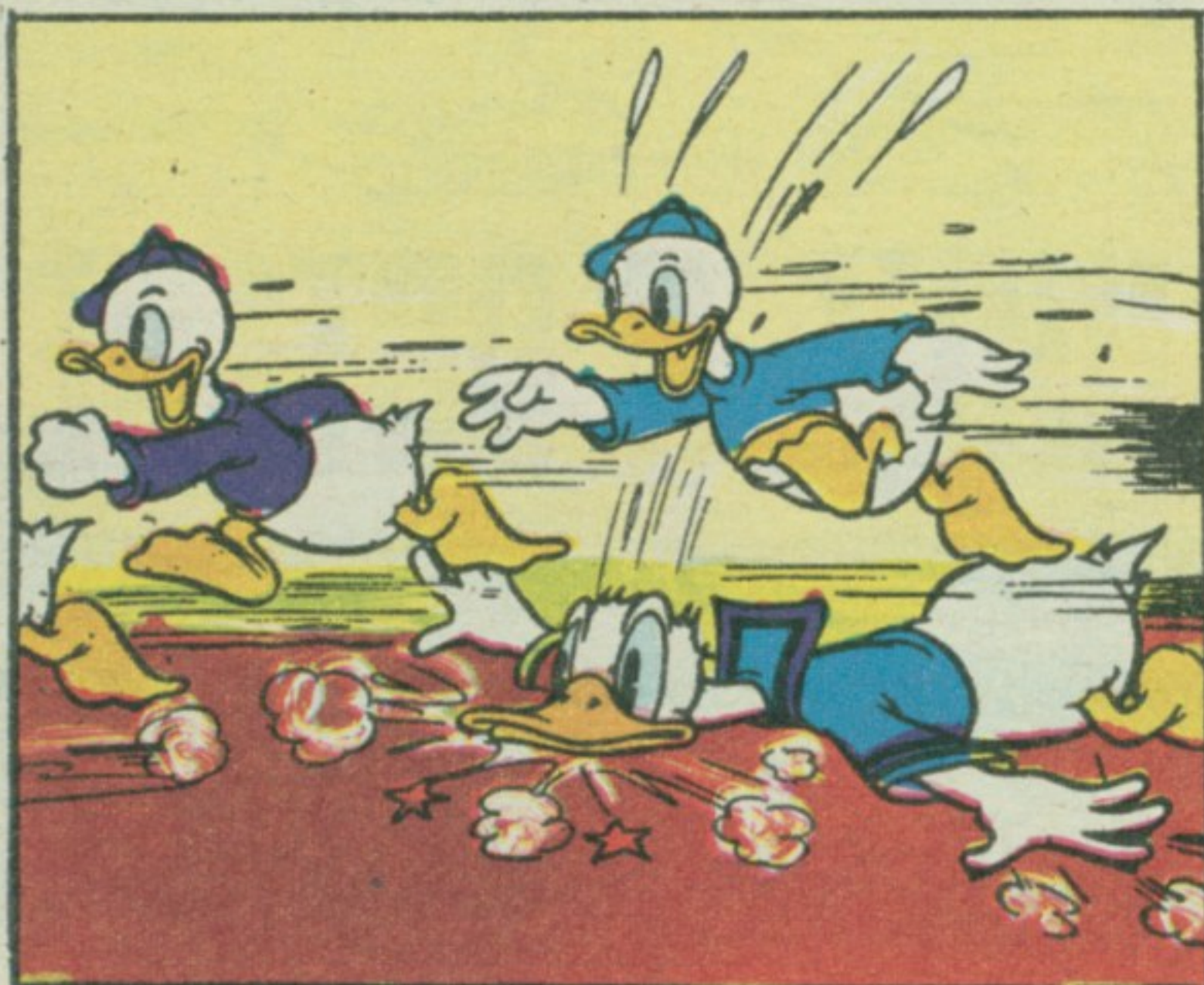
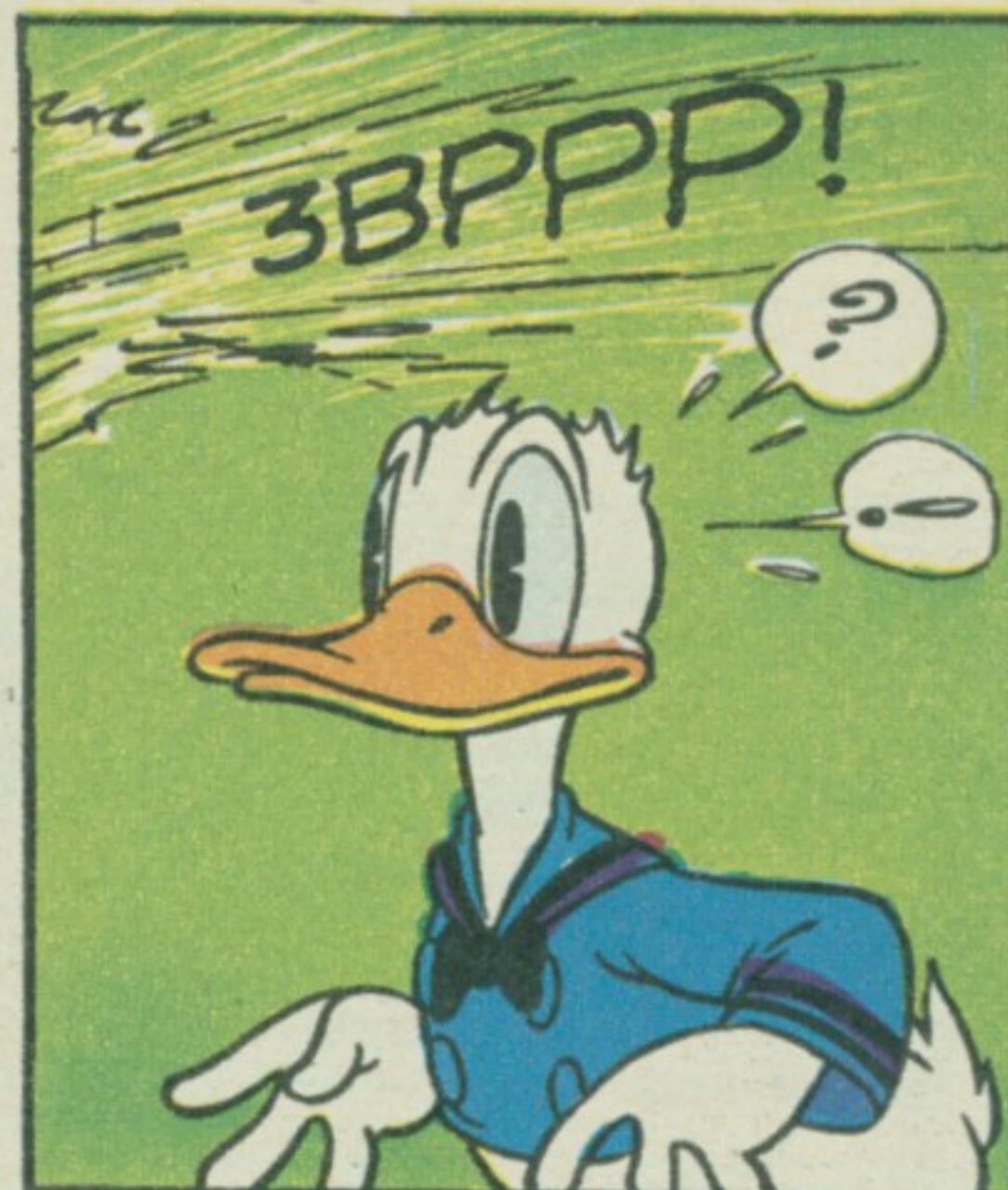
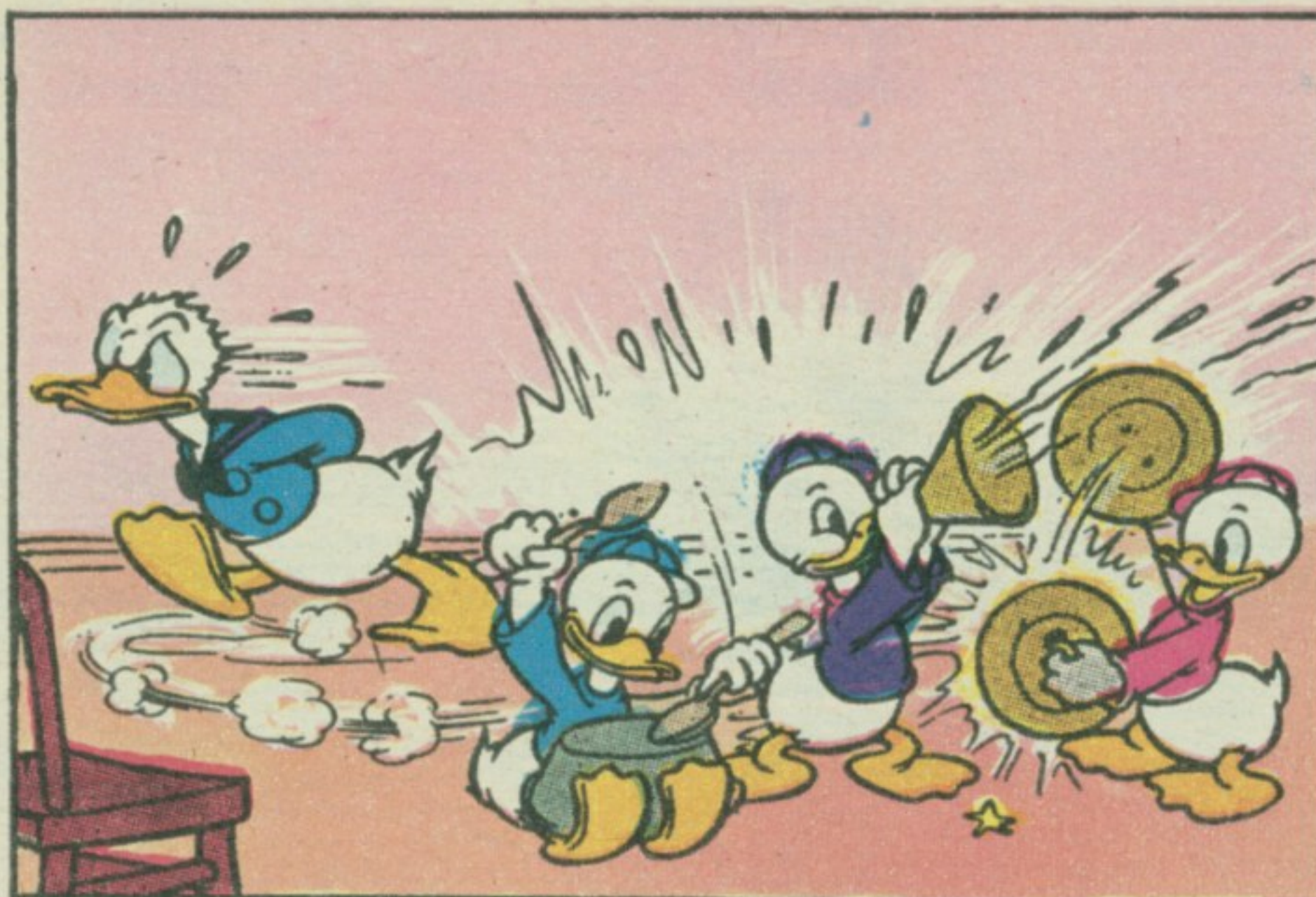
Има и нешто што се микроталасима не може постићи. Наиме, поред тога што ограничавају употребу посуђа од метала, не могу лепо да испеку хлеб а месо не добија у потпуности ону жељену, румену боју печења. Тесто за тарту у једној оваквој пећници не добија ону лепу и мекану корицу на коју смо навикли. Међутим, произвођачи кажу да су већ решили овај проблем помоћу „микросуда“ које су се, такође, појавиле у трговинама. Ове посуде начињене су од мешавина стакла и керамике, а изгледају као да су од порцулана. Имају специјалну облогу која упија микроталасе и обезбеђује да јело порумени и запече се.

Појава микроталасних штедњака сматра се највећим открићем после проналаска ватре. Истовремено се верује да ће електрични штедњаци и они на гас, као и стари шпорети на дрва и угаљ, убрзо завршити у музејима.

Д. В.

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

СОЛУНЦИ ГОВОРЕ

Антоније Ђурић

ФРОНТ ЈЕ ПРОБИЈЕН

ПОМИСЛИО САМ: ГОТОВО ЈЕ, ЕТО ТИ СЛАВНЕ ПОГИБИЈЕ, МИКИЋУ!

Људи... Беже Немци! Фронт је пробијен! Наша пешадија је на својој земљи. Гледао сам својим очима. Летео сам ниско, једва триста метара изнад њих, лица сам им видео. Машу нам наши, јуришају. Фронт је пробијен, чујете ли ме: фронт је пробијен!

Пилот Драгутин Савић први је видео да је фронт пробијен. У бришућем лету, митраљирајући непријатеља који одступа, спустио се готово изнад глава немачких војника. Затим је, срећан, похитао у пилотску базу да своје другове обавести о радосном догађају. Тог тренутка добро се сећа и наш саговорник потпуковник Сава Микић, пилот, носилац многих ратних и мирнодопских одликовања.

ЗВЕЗДА

Тако је било: долете Савић, узбуђен и срећан, и поче да нас грли. Фронт је пробијен, наши напредују, већ је пешадија на родној грудина. Боже, да ли је истина? Он се куне, плаче од радости, а ми у поље — наберемо цвеће и исплетемо венац, па њему оклепем врата. Заслужио је: то је била најрадоснија вест.

А и ја сам почео као пешак. Био сам у првој чети 14. пешадијског пука Тимочке дивизије. Бак — наредник и вођа бомбаша на Црним чукама 1916. године. Стотину пута гледао сам смрти у очи.

На Црним чукама војници два дана нису добили храну. Не зато што је нема, већ зато што непријатељ коси митраљезом па не може да се приђе. Казане са храном носе магари и нишанције их лако уочавају и гађају. Зове нас командир чете Љуба Петровић. Либаде и каже:

— Хоћу да ме још ноћас обавестите да сте уништили то упориште са митраљезима и топом.

То је било све што је рекао.

Кренули смо још истог поподнева. Ватра само се че, коси, ми пузимо. С нама је Радослав Петровић, из Пријеполја, најхрабрији човек у чети. Видимо одакле митраљез сипа ватру. Цев му светлуца на сунцу. Значи, на добром смо путу.

Већ смо на тридесетак метара и Радослав Петровић први баци бомбе: три, једну за другом, а онда бацисмо Караматрак и ја. Не чекајући да се развије дим, претрчали смо у скоковима тих тридесетак метара, зграбили цев митраљеза и вратили се у јединицу.

После три дана, дође командир чете, носи Караматрак звезду са мачевима и пита пред четом:

— Војници, чије груди заслужују да носе овај орден?

А чета, као по команди,

као да одговара један човек, углас:

— Радослав Петровић!

И наш друг Радослав окачи на своје јуначке груди одликовање.

Обузело ме неко чудно осећање, неки немир. Нећу у пешадију, доста ми је, стално гледам неко све-

пљиви смо и команда и ми: хоћемо најкраћи рок. И био је: за шест недеља били смо пилоти! Ваздухопловним вештинама учили су нас наши прослављени пилоти Веселиновић и Мишић. Одатле смо отишли на фронт.

У 524. ескадрили, која је

смо са аеродрома у Ветеркопу. Убрзо смо били изнад положаја непријатеља: видели смо земунице и шаторе. Северно од логора било је складиште муниције.

Погодак је био прецизан: бачене су по две бомбе на логор и складиште муници-

тлуцање бајонета, стално пузање, сечење бодљикаве жице, бацање бомби. Не могу више. Једног дана паде бомба у наш ров и на месту готово разне седам војника.

ПИЛОТ

Размишљао сам о авијацији. Ако погинем, бар ћу погинути славно, мислио сам. Бићу оборен. И тако скинем ранац, предам пушку и на курс за — пилота. Било нас је око двадесет. Командант школе био је француски мајор Фасен. Диван, племенит човек, храбар. Обука је требало да траје најмање три месеца. Али, нестр-

дејствовала на фронту. Прве српске армије, шеф извиђача био је резервни поручник француске авијације Де Тирен. Први наш извиђач био је потпоручник Јован Црвенчанин. Он је летео над фронтом Шумадијске дивизије и упознао пилоте српске ескадриле о напредовању ове дивизије која је заузела прву непријатељску линију на Ветернику.

Један од првих задатака било је — бомбардовање непријатељског логора, означеног у карти под бројем 252. Чинило ми се да сам читав век провео у авиону. Такву сигурност давало ми је и присуство извиђача потпоручника Црвенчанина. Погледели

ције. Дебели стубови дима извијали су се са земље према небу. Испалили смо, уз пут, рафал од 80 метака на ровове. Потом смо приметили један непријатељски авион — моноплан и брзо смо му умакли. То је, сећам се, било 23. маја 1918. године.

Три дана касније, извиђач потпоручник Радомир Жуњић и ја добили смо задатак да бомбардујемо непријатељске логоре 271 и 275. Непријатељска артиљерија је тукла непрекидно, тако да су нам парчићи гранате готово одвалили крила.

Два дана после овог задатка, са мном је летео француски поручник Мантон, један од најбољих

сниматеља из авиона. Наш задатак је да снимимо положај од Голог Била до Пороја и да потом бацимо бомбе. Мантон је снимио 48 плоча, што је проглашено рекордом. Остали смо три сата у ваздуху, гађани јаким ватром. Али, задатак је био извршен.

У ЖИТУ

Првог дана јуна летео сам, најпре, са потпоручником Црвенчанином, а затим са руским поручником Јованом Пламенцем који је волео да се спусти готово до самих ровова и да митраљира. Мало је требало да тога дана обојица платимо животом. Кад смо се нашли поред планине Пајк, близу Кожуха, мотор је престао да ради. Помислио сам: готово је! Ето ти славне погибије, Микићу! Ни бомбе нисмо бацили на непријатеља. Али, спустили смо се у подножје, у жито, тако да смо добили само незнатне повреде.

У јулу је основана друга српска ескадрила са српском посадом. Нас неколико пилота пребачени смо из Ветеркопа, из мешовите француско-српске ескадриле, у ескадрилу 525 у Врбено, близу Битоља. Први задатак у тој ескадрили имали смо извиђач потпоручник Адамовић и ја: бомбардовали смо непријатељски положај код Сиве Стене. Кад сам био изнад Груништа, видео сам положај на коме сам, захваљујући брзини свога друга Јована Караматрака, из Михајловца код Неготина, остао жив. Тада сам био пешак. На врх Груништа из моје чете изашло је свега — четрнаест војника. Кад је престала пуцњава, радио је само бајонет. Видео сам слике ужаса: два војника пробадају један другог бајонетом и истовремено падају. У том моменту, један војник хоће да ме пробурати, али га Караматрак тресну кундаком по глави.

Кад се буде писало поглавље историје српског ваздухопловства, свакако ће се људи сетити див-јунака: Михаила Петровића, Миодрага Томића, Милоша Илића, Бранка Вукосављевића, Стевана Рајчевића, Миодрага Милетића, Милорада Веселиновића, Драгољуба Ристића, Михаила Гавриловића, Боре Мирковића, Тадије Сондермајера, Свете Хоћере и других. Захвалност је једна од најлепших врлина и наш народ је испољава прем-
јунацима.

ЗАБОРАВЉЕНЕ ИГРЕ И КАРАЋОРЋЕ

ЈАНДЕДЕ — Разделе се деца у две групе, па из једне остану „код куће“, а из друге групе скрију се по жбуновима. Кад су се сакрила, онда неко дете викне: „Зора!“, и то је знак за ове „из куће“ да иду и траже скривену децу. Док их траже, непрестано вичу: „Јандеде, јапандеда, јандеде, јапандеда“! Деца сакривена у жбуњу притаје се и ћути све док „потера“ не прође покрај њих, а онда викну: „Човрг!“ и трче до „куће“, а потера за њима. Ако гониоци не успеју да ухвате ниједно дете из противничке групе — игра се понавља, а ако неког ухвате — групе мењају улоге. (Зар вас ово не подсећа на „жмурке“?)

ЦАРИЦЕ — Седну дечаки око стола и узму једно дрвце десетак сантиметара дугачко и три-четири сантиметра широко, па га расцепе напола. Онда сваки дечак по реду узме оба парчета у руку и баца их на сто. Та дрвца се зову „царице“. Ако царице тако падну да су обе окренуте кором нагоре — онда је то дете субаша, ако су оба дрвца пала с преломљеном страном нагоре — дете је цар, а ако падну тако да је једно дрвце с кором нагоре а друго с преломљеном страном нагоре — дете је кривац. Кад тако поделе улоге, онда субаша пита цара колико удараца досуђује кривцу, па колико цар каже — толико пута удари оплетеном марамом по кривчевој руци. А онда све из почетка. (Ово помало личи на игру „старог чике“.)

РУПИЦЕ — Свако дете ископа по једну округлу јамицу, а све су јамице у правој линији. Онда неко дете сасвим слабо хитне лопту преко рупица. У чијој се рупици лопта задржи — то дете одмах зграби лопту, а остала деца беже куд које. Дете које је узело лопту труди се да погоди неког бегунца, па ако погоди — онда има право да следећи пут хитне лопту преко рупица, а ако промаши — онда ће „промашено“ дете да баца лопту.

КОЊИЦА — Деца се поделе у две групе, па су једни „коњаници“ и узјаше оне који су „коњи“. Онда коњаници додају један другом лопту. Ако неки коњаник не успе да ухвати лопту која му је упућена — онда сви коњаници скачу са својих „парипа“ и разбеже се. „Коњ“ који је најближи лопти шчепа је и труди се да погоди неког из „коњице“, па ако успе — онда групе мењају улоге, а ако не успе да погоди неког од коњаника — игра се наставља по старом.

ШЕПЕ — Уграбе деца нечију капу па је баце на земљу и шутирају. Дете чија је капа труди се да је ухвати, па ако успе да дође до своје капе и још да њоме погоди друго дете — онда шчепају капу тога детета које је погођено и њу шутирају. (Игра није баш много лепа — нарочито за оног чија је капа — али и данас се основци понекад тако забављају.)

ЈЕ БИО ДЕТЕ

Јесте ли икада помислили да је и Карађорђе, пре но што је обрватио и постао вођа устанка — био дете и шутирао лопту по пољани? Чегу су се играли Сава Текелија, и Вук Караџић, и Хајдук Вељко, и Матеја Ненадовић кад су били деца?

Па, дечије игре од пре два века не разликују се баш много од данашњих — само што је за њих било потребно много више простора. И што деца нису биле неопходне скупе играчке: био је довољан и најобичнији штап или крпењача па да игра почне.

Илустровао: Ненад Мирковић

ИЗ КОЛА КУЧКА — Скупе се деца и стану „у коло“ (укруг) од петнаестак корака у пречнику, а једно дете остане да стоји у кругу. Онда деца из круга стану да бацају једно другом лопту, а све време вребају прилику да погоде онога у центру. Ако неко дете успе да га погоди — онда онај

мора и даље да остане „у колу“, а ако га промаши, е, онда тешико свима: тада се сва деца разбеже куд које а дете из круга изгађа лоптом, па ако некога погоди — онда тај „погођени“ иде на његово место укруг, а ако промаши — наставља се све по старом. (Ово помало личи на игру „нека-бије-нека-бије“, зар не?)

БАНАТИ СЕ — Сва деца редом са истог места бацају своје штапове, па које дете најдаље баци — оно је „цар“, а које најближе — оно је „трља“. Онда трља покупи све штапове и да свакоме свој, а свој штап стави попреко пред цара на око метар растојања. Тада цар жмурећи баца свој штап да погоди трљин. (Ако промаши — он и трља мењају улоге). Затим сва деца седну. Где се царев штап зауставио, онде трља свој штап „замјести“ (односно, на то га место постави), па онда сви редом бацају и погађају трљин штап. Свако дете баца штап све док први пут не промаши, а кад промаши — онда му трља

узме штап и баца га „у суво грождје“ (баца га у страну). Цар гађа трљин штап последњи — док двапут не промаши. Онда трља покупи све штапове из „сувог грождја“ и свим штаповима редом гађа свој штап, па кад га погоди — дете чији је штап постане трља; а ако баш свим штаповима промаши — онда покупи све штапове, да свакоме свој, и игра се понавља са старим улогама. И тако се играју онолико пута (онолико „година царевања“) колико су се унапред договорили, сваки пут са малим изменама. На крају „жене трљу“: сва деца стану у ред и трља четвороношке пузи између њихових ногу — док га сви ударају.

Љ. Јанковић

У
ПОТРАЗИ
ЗА
ЗЛАТОМ

После вишедневних тајних припрема, из највеће енгелске ратне базе Скапа Флоу кренула је 6. јуна 1916. у 6 и 30 ујутру, огромна оклопна крстарица „Хемпшир“.

На пучини је командант брода отворио запечаћено писмо у којем су се налазила даља наређења за пловидбу. Тек сада је сазнао да је циљ његове тајне мисије северна руска лука Архангелск.

Поред њеног заповедника на командном мосту крстарице стајао је висок човек у дугачком официрском огртачу. Са шапке су сијале многобројне златне ознаке. Само неколико њих од 650 чланова посаде знали су да је ово Хорацио Херберт ерл Киченер, фелдмаршал и енглески министар војске, који је овим судбоносним данима првог светског рата руководио операцијама целокупне енглеске војне силе.

С њим је путовао и већи део његовог штаба. Циљ овог пута била је жеља Енглеца да упознају Русију, своју савезницу, и некако докуче зашто се она све слабије бори. Нису ни слутили колико је она раздирана својим друштвеним и политичким проблемима који ће, већ следеће године, довести до револуције.

Енглези нису желели да само речима охрабре Русе. На броду „Хемпшир“ носили су и огромну количину злата које је енглеска влада упутила као помоћ. Најдрагоценији метал испунио је неколико просторија у бродском дну. За товар, наравно, није знао нико од чланова посаде, а даноноћно су га чували војни полицајци.

МИНЕ

Дан је био изузетно лош и фелдмаршал Киченер, жива легенда Енглеске, забринато је гледао у узбуркано море. Огромни таласи све чешће и жешће су преливали палубу, на којој се, поред топова, налазио само неопходан број људи.

Тачно у 7,30 часова, када су се налазили наспрам Оркнских острва, на 59° 07' северне ширине и 03° 25' западне дужине поред саме крстарице дигао се огроман млаз воде, а потом се зачула прва, па друга експлозија. Биле су то најновије врсте немачких ми-

ЧУВАРИ НЕ ДАЈУ Б

на. Пливале су неколико метара испод површине мора и био је довољан и најмањи додир па да се активира њихов страховити експлозивни набој.

Брод је почео нагло да тоне. Вода је надирала са свих страна. Алармне сирене непрекидно су урлале, а из радиотелеграфског одељења непрестано су упућивани позиви за помоћ.

Све је било узалуд. Тешка, челиком оклопљена крстарица пребила се на половину, потом нагла на бок и убрзо потонула. Све то није трајало дуже од петнаестак минута.

На дно мора отишло је 650 морнара, војника, официра, а међу њима и славни Киченер, заједно са својим штабом. Наравно на дно мора отишло је и злато Енглеске банке.

СКЕЛЕТИ У УНИФОРМАМА

Први покушај вађења злата са потопљене крстарице „Хемпшир“ обављен је тек почетком 1933. Познати богаташ Базил Захаров опремио је читаву експедицију и саградио посебан брод познат као „К.С.Р.“.

Посаду су сачињавали најбољи светски стручњаци за подморска истраживања. Поред неколико немачких подморничара и ронилаца, ту је био светски шампион у роњењу Аустралијанац Костело, као и двојица Американаца, Сем Менсфилд и Чарлс Куртни, најпознатији мајстори за отварање металних каси у потонулим бродовима.

Рониоци су на морском дну брзо пронашли крстарицу. За протеклих 17 година таласи су је само мало помакли, али је зато обилато покрили густим муљем, морским растињем, алгама и песком.

Како се крстарица налазила на свега 80 метара испод морске површине, снажне моторне црпке непрекидним радом прилично брзо су скинуле наслаге са ње. Тада су се Костело, Менсфилд и Куртни спустили на дно. Специјалним бушилицама прокрчили су отвор кроз олупину и ушли у њу. Тамо су наишли на застрашујуће призоре.

У топовским кулама стајали су маринци-артиљерији исто онако као у тренутку експлозије пре 17 година. У ствари, били су то скелети у униформама које су сабласно померале водене струје. Тројица ронилаца немо су стајали неколико тренутака буђећи у ове фантоме који су још на ушима имали слу-

Крстарица »Хемпшир« није стигла до свог одређишта. Са њом је на дно мора отишао и драгоцен товар. Посада специјалног брода »К.С.Р.« није могла да одоли изазову...

шалице, као да сваког тренутка очекују наређење за паљбу.

Рониоци су потом опрезно ушли у један ходник. И овде је било неколико скелета у униформама. Да би прошли, морали су рукама да их уклањају.

Одједном су се нашли пред челичним зидом чија врата нису успели да отворе. У оваквим случајевима користи се експлозив. Међутим, овде се на то није смело ни помишљати јер је крстарица била пуна муниције.

До трезора са златом морало се продreti специјалним подводним бушилицама. Екипе ронилаца непрекидно су се смењивале. При аветињској светлости малих рефлектора, ручним компресорима бушили су дебеле челичне оклопе. То се отегло данима.

Нису стигли до циља. Наступило је страшно невреме, море као да је полудело, па је запретила опасност да се прекине до-

вод ваздуха са матичног брода „К.С.Р.“

УМАЛО КАТАСТРОФА

Ипак нису одустали. Наставили су десетак дана касније, овог пута гоњени још жешћом похлепом за златом.

Три дана касније запретила им је катастрофа.

При раду, сасвим нехотице, бушиоци су у „Хемпширу“ активирали један лансирни уређај и он је избацио торпедо.

Менсфилд је схватио шта се десило и одмах је јавио матичном броду да маневром избегну погодак. Имали су среће. Торпедо је пројурio поред самог брода „К.С.Р.“.

Потрагу за златом нису прекинули. Тек после самнаест дана даноноћног рада успели су да продру до кабине команданта брода. Унутра су биле две о-

громне металне касе. Али, закључио је стручњак Куртни, ипак премале да би у њих стало злато упућено Русима. Куртни се ужасно намучио док је отворио те две касе. Уместо злата, у њима су нашли бродски дневник и разна документа која су одмах послали матичном броду.

У међувремену, Костело је пробио врата суседне просторије. Била је то бродска канцеларија. За столовима су седели официри британске морнарице над својим актима, управо онако како их је затекла експлозија пре 17 година. Само, испод шапки налазиле су се голе лобање, а кости руку држале су оловке.

Када је Куртни пришао једном официру, таласање воде које је направио одигло је мртваца са столице. Чинило се као да је овај устао и пошао према незваном госту.

Те вечери, по повратку на матични брод, Куртни, Менсфилд и Костело по-

ЛАГО

тражили су заборав од онога што су доживели и спивши неколико боца коњака.

Тек после два дана одмора били су спремни да поново зароне. Сада им је продор до злата био олакшан. Наиме, у командантовој кабини пронашли су план крстарице „Хемпшир“

и тада сазнали где се налазе просторије са сакривеним златом.

МРТВА СТРАЖА ПЕРЕД ТРЕЗОРОМ

У самом дну крстарице најзад су открили оно што су толико тражили: трезоре са златом. Али, пред улазом у њих, у завојитом ходнику, тројица храбрих ронилаца поново су доживели мучне тренутке. Неколико војних полицајаца стајали су ослоњени о зидове ходника, као да још увек бране приступ товару који им је поверен.

Како је ходник био веома узан, рониоци су морали да уклањају мртве са пута, што је ишло врло тешко јер их је вода поново усправљала и тако спречавала пут трагачима. У једном тренутку Костело је осетио како су му се руке једног мртваца — кога је покушао да савије и

уклони са пута — ношене воденом струјом обавиле око врата. Изгледало је као да мртви стражар хоће да удави дрског провалника.

Избезумљени ронилац једва је успео да се извуче из овог стравичног загрљаја. Физички и нервно потпуно исцрпљени, рониоци су обуставили посао пред самим циљем.

Три дана касније ипак су продрли у две дугачке просторије, потпуно изоловане дебелим челичним плочама, дуж чијих су зидова стајале високе металне касе. Отварање тих металних ормана трајало је дуго. Уз то, море је постајало све немирније, па је силазак на дно био раван самоубиству. Присилан одмор на матичном броду отеглао се унедоглед. У међувремену, море је поново прекрило потопљену крстарицу слојем муља и песка. Сви пролази у „Хемпшир“ створени толиком муком, били су поновом муком, били су поново затворени.

Још једном је посада „К.С.Р.“ уложила велики напор да допре до трезора са златом. Три дана касније седам ронилаца продрло је у издужену просторију с металним касама. Злато, међутим, нису могли узети. Као да га је нека невидљива рука штитила.

Одједном је навалила снажна подводна струја и почела рониоце да баца о металне зидове као играчке. Светлост се одмах угасила.

ВОДЕНА СТИХИЈА

Чудовишном снагом водена стихија тресла је целу олупину. У потпном мраку љиду су постали жртве опаке воде. Куртнију су поломљене све кости. Крв му је текла кроз ронилачки оклоп. Осетио је како престаје да дише и тада је изгубио свест.

Витки Аустралијанац Костело, због тешких озледа на грудима, једва је дисао. Чувеном рониоцу Немцу Вајсфелту била је поломљена кичма. Остали рониоци били су већ мртви.

Спасовање настрадалих трајало је дуго, уз крајње напоре.

Менсфилд је умро два дана касније и, по његовој изричитој жељи, погреб је разбацан по мору. Костело и Куртни су се вратили својим домовима, потпуно уништеног здравља. Први је убрзо умро, други после две године.

Убрзо потом енглеска влада забранила је свако даље трагање за златом у олупини „Хемпшира“.

Међутим, како су људске страсти несавладиве, око места где лежи потопљен „Хемпшир“ често се виђају тајанствени бродови, најмодерније опремљени, како покушавају да се дочепају злехудог златног товара.

Да ли је ко, и у којој мери, успео да се домогне потопљеног злата, није познато.

Е. М.

С ИНДЕКСОМ НА ТРБУШНИ ПЛЕС

ОВА ДРЕВНА ИСТОЧЊАЧКА ИГРА И ДАНАС ИЗАЗИВА ИЗУЗЕТНУ ПАЖЊУ. САДА ЈЕ ПРИХВАТАЈУ И МЕДИЦИНСКИ СТРУЧЊАЦИ

П р и ч а се да трбушни плес води порекло од ритуалних обреда познатих у Египту много пре фараона. Из древне државе на Нилу ова игра пренета је у друге крајеве света. Оберучке су је прихватили турски султани и великодостојници. Пошто је султан у свом харему често имао и по 500 жена, само најбоље играчице могле су да се надају да ће успети да привуку његову пажњу. Жене су се зато утркивале која ће бити боља и често се око тога сукобљавале. Истовремено, свако ко је ухваћен да кришом посматра игру кажњаван је смрћу, тако да има мало забележених описа ових свечаности.

После пада Отоманске Империје 1921. године, центар „трбушне“ уметности постао је Каиро, где је 1925. отворен ноћни локал „Казино опера“. Међутим, данас је ситуација другачија — трбушни плес је забрањен у Египту па су се најбоље играчице преселиле у друге земље, нарочито у САД.

Наиме, овде су наставници физичког васпитања открили да трбушни плес помаже вежбама за јачање паралелних мишића и мишића леђа, да кичму чини еластичном а струк виткијим, да поспешује дисање и омогућава гра-

циозно ходање. Поред тога, сматра се идеалном забавом. Под именом „популарни источњачки плес“ појављује се и у програмима плесних школа.

Већ дуже време у центру Лоуил Њујоршког универзитета најбоље играчице свој програм приказују и групама заинтересованих студената. Универзитетске власти обезбедиле су и стручњаке који детаљно објашњавају покрете ове класичне игре — вековне разоноде султана и шеика. Све у име науке.

Учитељи трбушног плеса инсистирају на веселости ове игре и почетницима препоручују да, не померајући се с места, покушају да покретима бокова у ваздуху испишу своје име. У почетку су сви опчињени лепршавим веловима, музиком и покретима, а онда, када се њихова тела навикну на покрете и поштовање правила игре, почињу истински да се забављају.

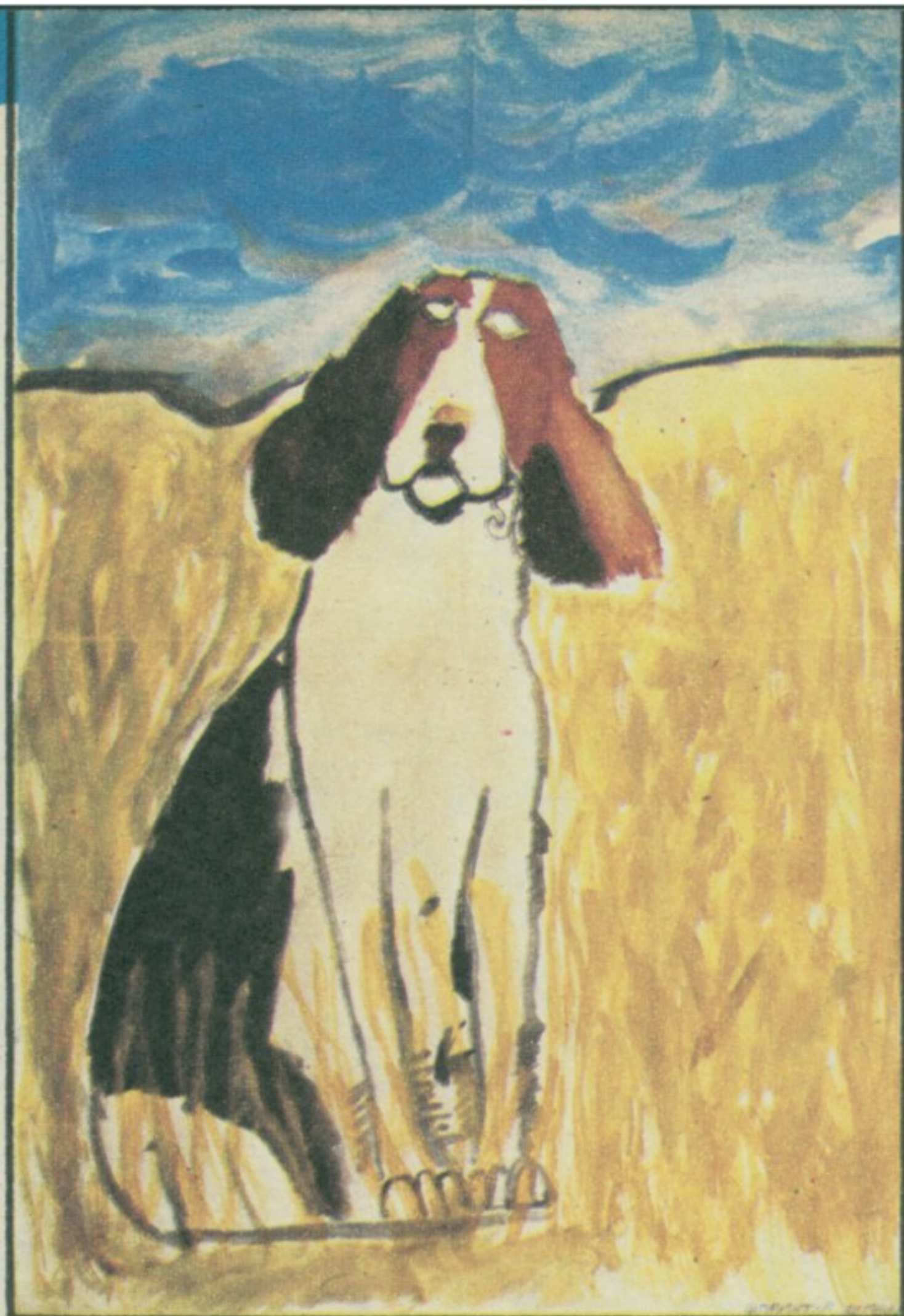
Чувена водитељка школе трбушног плеса Секондо Серена каже да је искусна плесачица, концентрисана на своје тело и покрете, у стању да савршено контролише покрете мишића, да се спусти на колена и толико савије уназад да додирне под а новчић бачен

на стомак одбије као пинг-понг лоптицу. Може да доживи и аутохипнозу и у некој врсти транса одигра плес који превазилази уобичајене способности изражавања.

И традиционални инструменти овде имају свој велики удео. Сетни звук флауте подстиче покрете руку који личе на ослобађање из „загрљаја змије“, звук инструмента оуд, који има 11 жица, у вези је са кружењем рамена а звук канун-а, инструмента који личи на цитру, подстиче на благо њихање тела.

Док изводе своју игру, плесачице посебно освајају звецкањем месинганим кастањетама чији се звук слива у више различитих акорда. Спретна играчице користи кастањете да би се обратила публици језиком звука или да позове музичаре да прате њене покрете. На сваки покрет бокова или рамена свирачи различито реагују. Пред крај игре разиграни прсти суверено воде музику — звецкање кастањета подсећа на рафал митраљеза. То је прилика за посматраче да се препусте машти и одлебде у магични свет „хиљаду и једне ноћи“.

Д. В. 13

Живно Мурар, Сурчин

ПАС, МОЈ ПАС

Сенида Гогоћ, Кладањ

Јасмина Снавац, Крагујевац

ПРИЈАТЕЉ

Ацо Здравесни, Снопље

На наградни конкурс са темом „Пас, мој пријатељ“ који су поводом Прве савезне изложбе паса свих раса организовали Београдско кинолошко друштво и реданција „Политинин забавник“ стигла су читава брда цртежа, акварела, темпера, керамике, таписерија, радова у гипсу и дрвету, пластелину. Све у свему, 8 хиљада радова. Жири у саставу Никола Вуносављевић, вајар, мр Љиљана Мичовић, сликар, Руница Сонић, драмски уметник, Зора Меденица, уредник у „Политинином забавнику“, и Олга Мансимовић, студент, имао је тешак посао да међу добрим радовима издвоји још боље.

На конкурс су се пријавили не само наши читаоци, ученици осмогдишњих школа у земљи, већ и читаоци чији се родитељи налазе на привременом раду у иностранству. Тако је на адресу нашег листа стигло и неколико десетина радова из Аустрије, Шведске, Француске и Швајцарске.

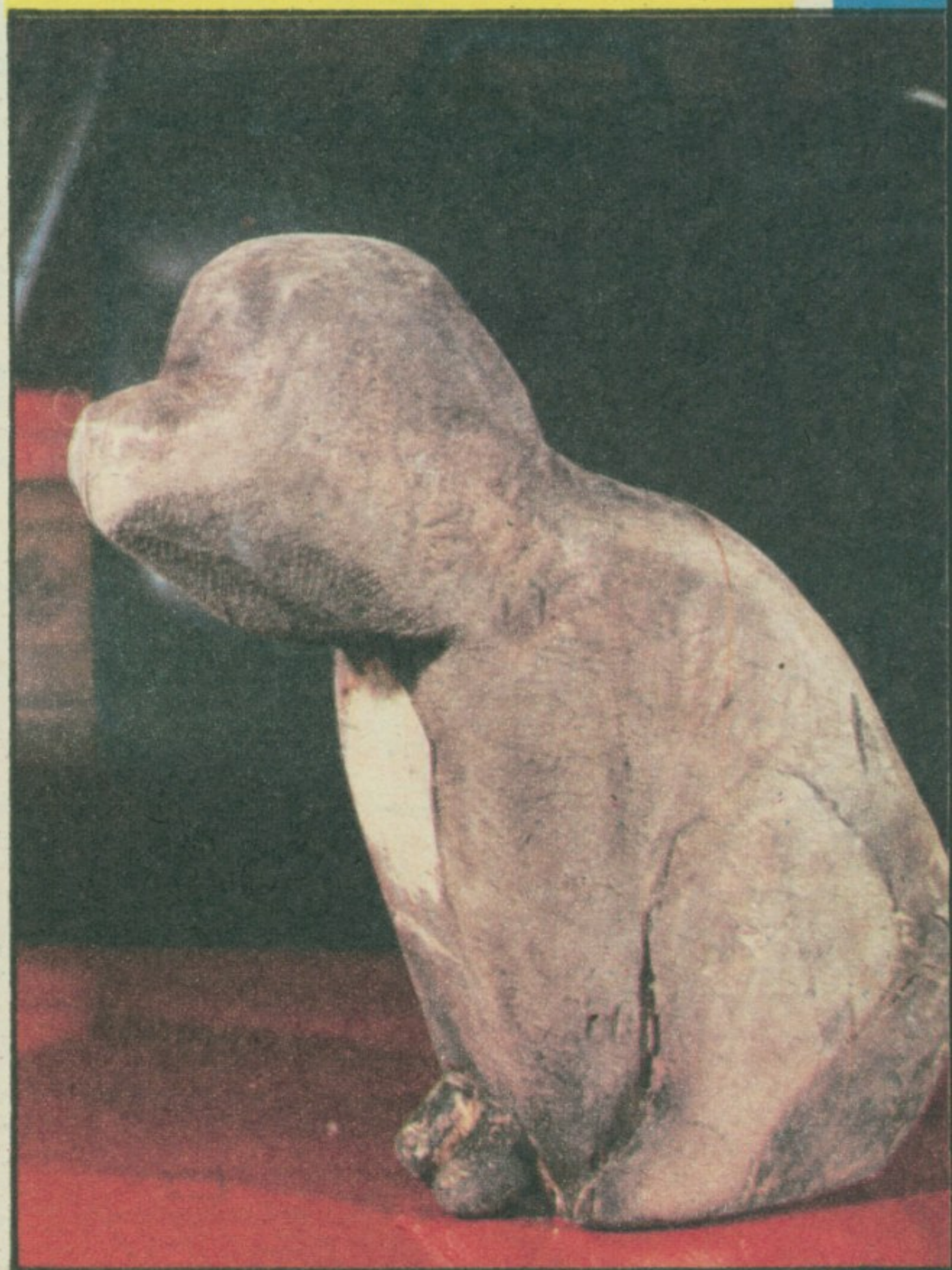
Додељене су укупно 34 награде. Неме од награђених радова, не све јер нам то, на жалост, простор не дозвољава, објављујемо у овом и следећем броју. Имена награђених учесника наћи ћете на страни 39.

Снежана Паунић, Новачевац

Горан Бурза, Београд

Слободан Срећковић
и Живо Граховац, Винча

ПРИЧА ИЗ ЖИВОТА

ЕЛ САМЕРС ЈЕ ЗГРАНУТО ПОГЛЕДАО ИЗНАД СЕБЕ: РЕКА БЕТОНА, ЧЕЛИКА, ЦИГЛЕ И ШУТА ПАДАЛА ЈЕ ПРАВО НА ЊЕГА.

Више од седамдесет година деветоспратни хотел „Конор“ био је украс центра Цоплина у САД. Али, времена се мењају и екипа радника са опремом за рушење била је спремна да га уклони ради обезбеђења места за подизање нове градске библиотеке. Хотел је исељен, његова опрема распродајана или пребачена у магацине и сад је преостало да се у челичним стубовима, носачима, припреме места за постављање динамита.

У суботу, 11. новембра 1978, тридесет једногодишњи варилац Ел Самерс одврнуо је затварач ацетилинске боце, брзо и спретно направио неколико усека на северној страни подрумског дела хотела и кренуо према носећим гредама на супротном крају. У том тренутку изнад главе је зачуо тутњаву. Погледао је горе: приземље зграде се њихало и угубило на средишњем делу, све док река бетона, челика, цигле и шута није грунула кроз насталу пукотину и, уз велики тресак и ломљаву, сручила се на њега. Све се збило за само неколико секунди. Затим је завладала гробна тишина и потпуни мрак.

БЕЗ ОДГОВОРА

„Први спрат је пропао“, помислио је Самерс. „И остали спратови се сваког минута могу срушити. Морам што пре изаћи“.

Успео је некако да се искобеља испод прашине која га је затрпала. Схватио је да се налази у шупљини троугластог облика који су начиниле две бетонске плоче ослоњене на савијену челичну греду. Осетио је оштар, пробадајући бол на левој страни грудног коша, али о томе није имао времена да размишља. Грозничаво је опипао бетон око себе покушавајући да пронађе место где би евентуално могао да покуша са копањем.

— Упомоћ! — очајнички је повикао — Да ли ме ико чује? Помозите ми!

Нико није одговарао. Ел је беспомоћно зурio у таму. Није могао знати да је од хотела „Конор“ остала само огромна гомила неупотребљивог материјала. Зграда се срушила као кула од карата.

Кола хитне помоћи и полиција убрзо су се нашли на месту догађаја. Истовремено је stigло и обавештење да је у срушеном хотелу остало неколико радника. Веома брзо спасиоци су започели откопавање. Са свих околних град илишта пристизали су камиони, дизалице, булдожери, утоваривачи и друга помоћна средства.

Доле, испод рушевина, Ел Самерс се пробудио из кратког, ненаданог сна. Прашина се већ слегла и могао је лакше да дише. Покушао је да се покрене. Узалуд. Лева нога била је укочена. Није је ни осећао. Ухватила

га је паника. Чинило му се као да му читава лева страна тела гори. У том моменту зачуо је бретање булдожера. „Добро је, доћи ће“, шапутао је а затим још једном завапио:

— Хеј, људи, помозите!

Одговора ни овог пута није било.

СЕИЗМОЛОШКИ АПАРАТИ

У исто време у кући Самерса, у предграђу Цоплина, Елова супруга Пет зачула је звоно на вратима. Узбуђени суседи саопштили су јој шта се догодило са зградом хотела. Пет је залупало срце. Сетила се да јој је Ел тога јутра рекао да треба нешто да ради у хотелу.

— Ох, не — било је све што је успела да изусте.

Журно се спремила и потрчала према центру града. Иако још ништа није знала о затрпанима, ужаснула се при самом погледу на рушевине. При помисли да би Ел могао међу њима, ноге су почеле да јој отказују послушност.

Читаво поподне спасиоци нису стали. Чланови 203. инжењеријске јединице Националне гарде Мисурија стигли су са додатном опремом за уклањање масивних челичних греда. Одазивајући се позиву преко радија и телевизије, пристигло је и мноштво добровољаца.

У својој мрачној и загушљивој тамници Ел Самерс је с ужасом закључио да су се машине на површини утишале. „Одустају“, помислио је. „Зашто? Оставиће ме овде да умрем!? Можда мисле да сам већ мртав? А можда верују да уопште нисам овде?“ Спопао га је додатни страх и стомак је почео да му се грчи од узбуђења.

До хотела су, међутим, већ били допремљени ручни сеизмолошки апарати за откривање вибрације испод површине и то је био разлог што су се све машине утишале. Требало је омогућити људима са ултраосетљивим апаратима да открију знаке живота. На жалост, њихов труд био је узалудан. Када су осетљиве апарате прикључили на челичне греде које су извиривале на површину и почели да лупају по њима у нади да ће чути одговоре, извештај је увек био исти: „Ништа се не чује“.

— Добро је — промрмља Ел зачувши поново машине изнад главе — Вероватно су успорили да би спречили даље осипање материјала. Али, ако сад неки од огромних булдожера налети на мене? Они знају да сам овде. Могли би да ме смрве а да тога уопште не буду свесни.

Око 9 часова увече спасиоци су већ били уверени да су Самерс и његови другови нашли смрт по ру-

БЕСКОНАЧНА

шевинама. Елова супруга и њихов једанаестогодишњи син Томи, као и остали чланови породице, започели су бдење надајући се да још све није изгубљено.

ГОЛУБОВИ

Рано у недељу командир спасилачке екипе Харолд Снидер окупио је све раднике.

— Под рушевинама се налази главна гасоводна цев — рекао је забринут. — Дође ли до пожара читав центар града одлетеће у ваздух. Ово што је остало од горњих шест спратова уклонићемо што пре јер је сасвим извесно да се људи које тражимо били у приземљу и у подрумским просторијама. Кад дођемо до последња три спрата, мораћемо да будемо изузетно пажљиви.

Док је Снидер надзирао радове и разговарао са неколицином рад-

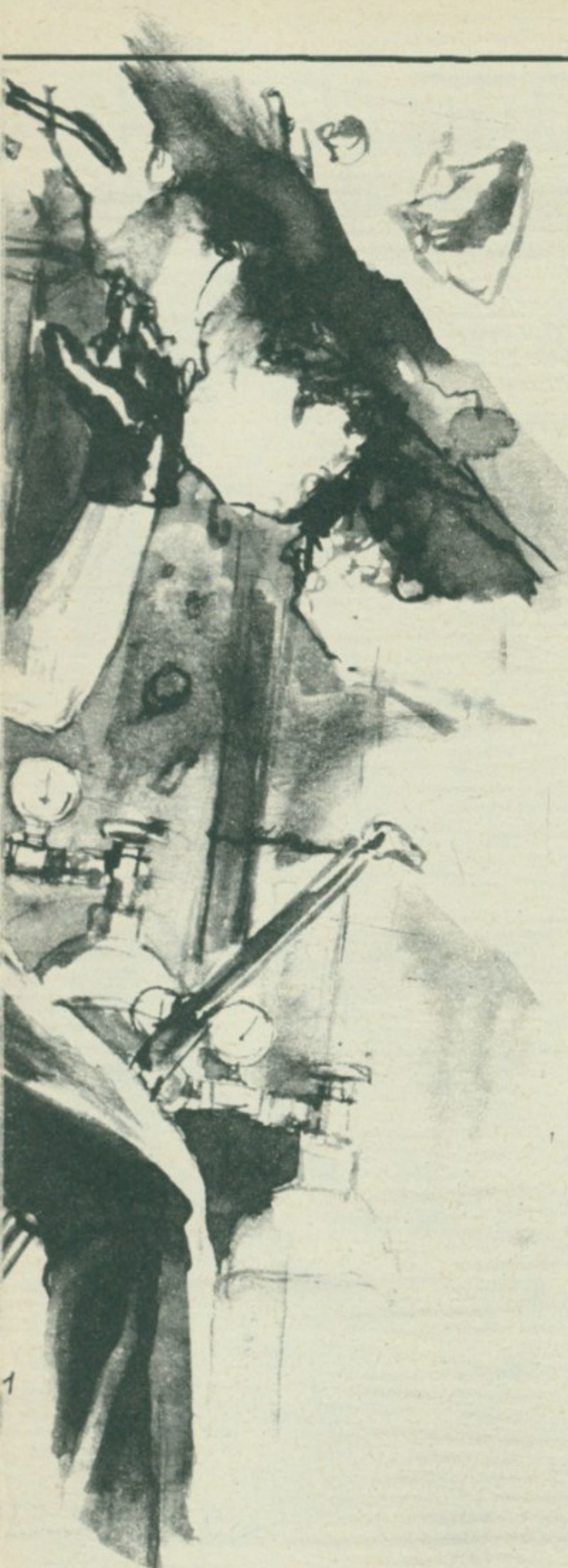
ника који више нису веровали у успех спасилачког подухвата, примећен је један голуб како излеће испод рушевина. За њим се појавио и други. Снидер је одмах претпоставио да су свили гнездо на неком од горњих спратова пре него што се хотел срушио и у њему је поново оживела нада.

— Ако је голуб могао да преживи несрећу — шапутао је — зашто не би човек.

Тог истог поподнева радници су наишли на једну шупљину у којој је човек могао да буде сасвим безбедан. Више оваквих скровишта било је на северној страни — на делу зграде у којем је требало да се налази један од затрпаних.

АКО ЗАСПИМ...

Самерс је у међувремену изгубио везу с временом. Десном ногом више није владао, осећао је јаке

СУБОТА

болове у левом куку, болеле су га груди и тресла грозница. Бол му је убијао сваку жељу за храном, али је зато жеђ била несна. Језик и уста су отекали а усне суве и испуцале. Слабост је неумољиво освајала. Почело је чак и да му се привиђа: у једном тренутку видео је булдожер како налеће на њега а у другом је већ трчао с краја на крај зграде...

— Са мном нешто није у реду — промрмљао је — халуцинирам. Можда умирем а да тога нисам ни свестан?

До понедељка ујутро велики део рушевина био је уклоњен. И даље се радило с изузетном пажњом. А морало је да се пожуре...

Са сваким сатом смањивала се нада да има преживелих. Чак ни специјално дресирани полицијски пас, један немачки овчар, није успео да открије никакав траг. За наду као да више није било места. Спасиоци су били обесхрабрани.

Хоће ли ово заиста бити моја гробница? све чешће се у својој гробници питао Самерс. Мислио је о смрти иако је свом снагом покушавао да одагна црне мисли.

„Шта ли раде Томи и Пет?“ Чинило му се да чује њихове гласове и види их како га нестрпљиво чекају. Они још не знају да је он жив. Толико су му сада били потребни. „Не желим да умрем“ понављао је грозничаво. „Не на овај начин. Не овде доле. Хоће ли ме спасти? Хоћу ли опет видети своје?“ У једном тренутку му се учинило да је ипак дошао крај. „Ако заспим“, мислио је „виће се нећу пробудити“.

ХЕЕЕЈ...

У уторак ујутро у рушевинама је откривено још шупљина. Радници су сваки пут именом дозивали затрпане надајући се да ће чути одговор. А онда, када је уклоњен један огроман бетонски блок и указала се нова шупљина, огласио се Харолд Сneider:

— Хеееј — повикао је из свег гласа.

— Хееј — чуо се одговор.

Машинама је одмах наређено да стану.

— Има ли кога доле? — упитао је узбуђено.

— Имааа... — зачуло се одоздо.

— Како ти је име?

— Ел Самерс.

— Како се осећаш?

— Доста добро.

Самерсов друг Мајк Меки понудио се да помогне. Заједно са Сneiderом сишао је у шупљину и почео рукама да преврће шут, цигле и друге отпатке који су прекривали бетон иза којег се налазио Самерс. Чим је наишао на отвор, провукао је руку желећи да поздрави друга. Улажући последње, натчовечанске снаге Самерс се придигао и врховима прстију додирнуо Мајкову руку. Било је тачно 14,30 часова — четврти дан после затрпавања.

— Хеј, Ел, овде Мајк — радосно је загрмио Меки.

— Нисам ни знао да имаш тако пријатан глас — чуо се одговор.

— Шта мислиш, колико си провео у тој рупи?

— Око дан и по.

— А ако ти кажем да је прошло више од три дана?

— Ова субота ми се заиста одужила — покушао је Самерс да се нашали.

Један од радника пожurio је да радосно вест јави и Самерсовој породици.

— Жив је, жив је... — викао је трчећи им у сусрет.

Сузе које је Пет до тог момента успешно обуздавала наврле су свом силином. Томи је почео раздрагано да поскакује око мајке понављајући:

— Знао сам да тата није мртав! Није мртав...

Самерс су коначно извукли испод рушевина у пола осам увече, 82 часа после рушења хотела. Тог тренутка околином се преломио аплауз неколико стотина радника.

У болници је утврђено да је Самерсово стање задовољавајуће — поломљена три ребра и карлична кост и блажа дехидратација организма.

После два дана пронађена су и тела двојице његових другова. Било је очигледно да се нису много мучили: смрт је била тренутна.

Д. В.

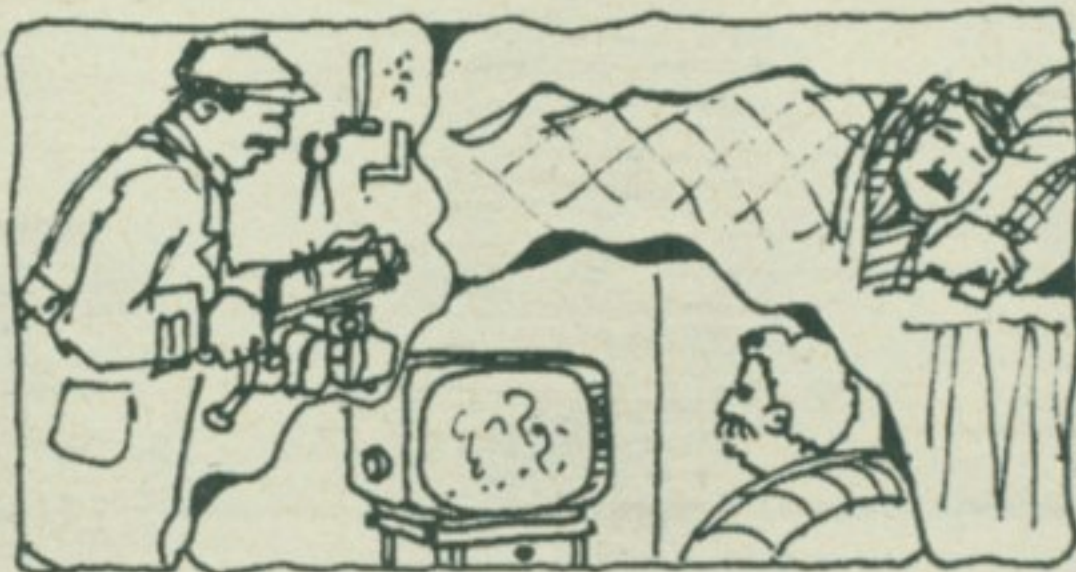
СА СТОЛИЦОМ У МАЈИЦУ

У излогу велике робне куће у калифорнијском граду Сајнта Моники изложена је једна од највећих мајци на свету. Мајицу је у рекламне сврхе произвела једна фабрика мушке конфекције. Израђена је машински од синтетичког материјала и, како стоји у објашњењу произвођача, може да се пере у веш-машини. Од струка до оковратника дугачка је 2,17 метра и да је, којим случајем, заиста направљена да је неко носи, тај би морао да има обим плури од четири метра. Засад у ову мајицу могу да стану две просечно грађене особе. Наравно, ако се попну на столицу.

Неко је сео па израчунао. У просеку, особа од седамдесет година утроши шеснаест година на рад, а двадесет и три на спавање. Ако већ ово звучи тужно, шта рећи за следеће откриће: преосталу 31 годину већина људи проведе пред телевизијом, у кафани и на улици.

ГОРЕ ОД ТУЖНОГ

ЗИМОГРОЖЉИВИ ПОЗОРНИК

Психолози би, вероватно, имали шта да кажу на оно што се догодило позорнику Герхарду Бергману из Франкфурта на Мајни. Баш када је он патролирао обалом, у реку се са моста бацила млада жена.

Уместо да скочи у хладне таласе, зимогро-

жљиви позорник јој је довикнуо:

— Не будите луди! Излазите одатле или ћу и ја морати да скочим!

Девојка је послушно допливала до обале, попела се на кеј и Герхарда Бергмана поштедела нежељеног купања усред зиме.

ПСЕЋИ ЖИВОТ

Мик Стокс из енглеског града Лидза већ једанаест година не одваја се од своје кује Инки. Што је Инки мешанац непознатих родитеља није му сметало да с њом дели и добро и зло. Чак и обавезних неколико флаша пива пред сваку утакмицу крикета или фудбала.

Дешавало се, тако, да после бурног викенда Инки у понедељак ују-

тро одбије да устане. Због мамурлука. Ко зна колико би још овај псећи живот текао као људски, да ветеринар није недавно утврдио да је Инки озбиљно оболела. Баш као и многе пијанице, добила је цирозу јетре. Пиво јој је сада строго забрањено, а Мик тврди да се после неколико кризних месеци одвикавања Инки осећа много боље.

DIK
BROWNE

ХОТАР СТРАШНИ

»ДАРДАНЕЛИ« ДУГО НЕЗАБОРАВЉЕНИ

ДРЖ'ТЕ МАНГУПА!

У ТОЈ ОМАЛЕНОЈ И ВЕЧИТО ЗАДИМЉЕНОЈ КАФАНИ РАСПРАВЉАЛО СЕ О ДЕЛИМА, ОШТРИЛИ КЊИЖЕВНИ ПОГЛЕДИ, СИПАЛЕ ДОСЕТКЕ ИЛИ НА САВ ГЛАС КРИТИКОВАЛА ПОЗОРИШНА УПРАВА.

Од када је кнез Михаило Обреновић из руку Али Риза-паше примио кључеве градских капија, а то је било 6. априла 1867. године, Београд је од оријенталне паланке почео да прераста у град. Из тих градских времена данас је мало шта остало. Некадашњи стари крајеви Зерек, Дорћол или Јалија чувају још само понеку успомену.

Нестали су канделабри који су се низали средином Кнез Михаилове улице, нема више јавних чесми око којих су се окупљале жене с ведрима и крчазима док су се око њихових ногу мотала деца, једино се још на периферији могу видети дворишта са баштама где се некада седело у топла предвечерја уз мезе и разговор.

Нестало је и старих кафана, „друге куће“ Београђана. У њима се одвијао не само политички него и духовни живот. Прва иници-

се у приземној згради на месту данашњег Народног музеја, лицем и улазним вратима окренута споменику кнезу Михаилу.

Не зна се када је отворена, али се зна да је први власник био Коста Ивковић отац Момчила Ивковића, познатог београдског лекара и политичара. Била је то биртија у којој су се окупљали пиљари и патролције опијајући се за прљавим столовима излизаним од лактова.

Њима нису сметале ни расклимане столице, ни прљаве чаше. Мити Ристићу — јесу! Наиме, Мита је 1870. купио кафану и реновирао је. Лепо је окречио

кивали расправљајући о улогама.

Дан по дан и уз глумце ето и интелектуалаца. Тако су „Дарданели“ брзо постали зборно место београдских уметника и боџије. Најзад, у кафану су похрлили и они који су себе сматрали талентованим, не би ли од познатих књижевника искамчили мишљење, савет или препоруку.

'АЈДЕ И МЕНЕ НОГОМ!

У ствари, „Дарданели“ су постали место где су стварани јавни судови, покретани нови листови, оштре-

утехе. И налазио је само ако је имао бар толико у џепу да нам плати кафе. Онда би сви утлас тврдили како данашња позоришна управа намерно гуши домаћу драму...

Позоришна управа редовно је била на мети у „Дарданелима“. Кућена је од свих. Није поштеђен чак ни Милован Глишић који је неко време био управник.

У кафани су стално могли да се виде Драгутин и Војислав Илић, Матош, Божа Гавриловић, Радоје Домановић, Јанко Веселиновић, Стеван Сремац, Чича Илија Станојевић... Чича је био најгрлатији. Сремац никада није мењао сто:

преко рамена довикнуо власнику:

— 'Ајде, Ђиро, и мене ногом!

Зими уз усијану фуруну и у диму од дувана остајало се до касно у ноћ. Поред уметничког света свакодневни гости „Дарданела“ били су и чланови разних певачких друштава. И они су кубурили с новцем па су најчешће долазили до њега певајући на сахранама виђених људи. Међу њима је био обичај: ко пронађе мртваца-муштерију, добија посебан проценат.

ЧУДАН НЕКИ ОБИЧАЈ

Један од њих, Тадија Кекић, бануо је у кућу где је болесник још био жив и понудио „услугу“ певачког друштва! Увређена породица вијала га је улицама и тек увече нашла у „Дарданелима“. Разјарено је журнула на њега вичући:

»Дарданели« — некадашње стециште уметника и боџије.

јатива, уметничка, књижевна или нека друга, покретана је за кафанским столом. Ту се прослављало, туговало, исплаћивало, куповало, оснивале редакције листова.

Када су маја 1901. радници дошли да поруше једну од њих — „Дарданеле“ — цео Београд устао је на ноге. Рушење се претворило у „општу државну жалост“. Немоћни да било шта учине грађани су гледали како пред њиховим очима ишчезава једно време којем су били привржени.

НЕМА ВИШЕ ДРЕЖДАЊА

Кафана „Дарданели“ није била никакав елитни ресторан, напротив. Налазила

зидове, столове прекрио финим чаршавима, купио нове столице и одмах саопштио патролцијама и пиљарима да од дреждања и плувања по поду нема више ништа.

— Је л' јасно? Ил' да будете углађени, ил' да нисте ушли!

Мита је остао упоран и полако привлачио имућније људе. Ускоро су у Дарданеле почели да долазе и глумци јер се позориште налазило прекопута кафане. Пре или после представе, некад и између чинова, скокнули би они до Ђире, како су пријатељи звали Миту, да онако с ногу попију чокањ или два „мученице“, што ће рећи — ракије, а често и поноћ доче-

ни књижевни погледи, изричане критике. Ту су уз пиће настајале многе идеје, али и пропадали велики идеали.

Свакодневни посетилац био је једно време и хрватски књижевник Антун Густав Матош. Најчешће у беспарици и у капуту добијеном од Стевана Сремца, готово да није избијао из кафане. Сећајући се тих дана касније је написао:

„Многи млади почетник ту би ухватио Јанка Веселиновића, Драгутина или Војислава Илића да му прочита песму, а будући драмски писац (тада је нарочито завладала манија писања драма), враћајући се из позоришта са одбијеним рукописом под мишком, свратио да потражи

седео је до прозора који је гледао на данашњу Васину улицу.

Сви танких џепова увек су се окупљали око онога ко је тог дана имао новац. Неком приликом Матош је добро „цугнуо“. Дуго је чекао „жртву“ али као за пакост нигде никога. Замолио је власника да седне за његов сто и наручио му пиће. Онда га је, као узгред, упитао:

— Је л' богати, шта радиш с онима који немају да плате?

— Избацим их ногом у тур, ето шта радим! — одговорио је Ђира.

Матош је наручио још једну туру, на миру попио, а затим лагано устао, отишао до врата, стао на праг, окренуо леђа кафани и

— Држ'те, мангупа!

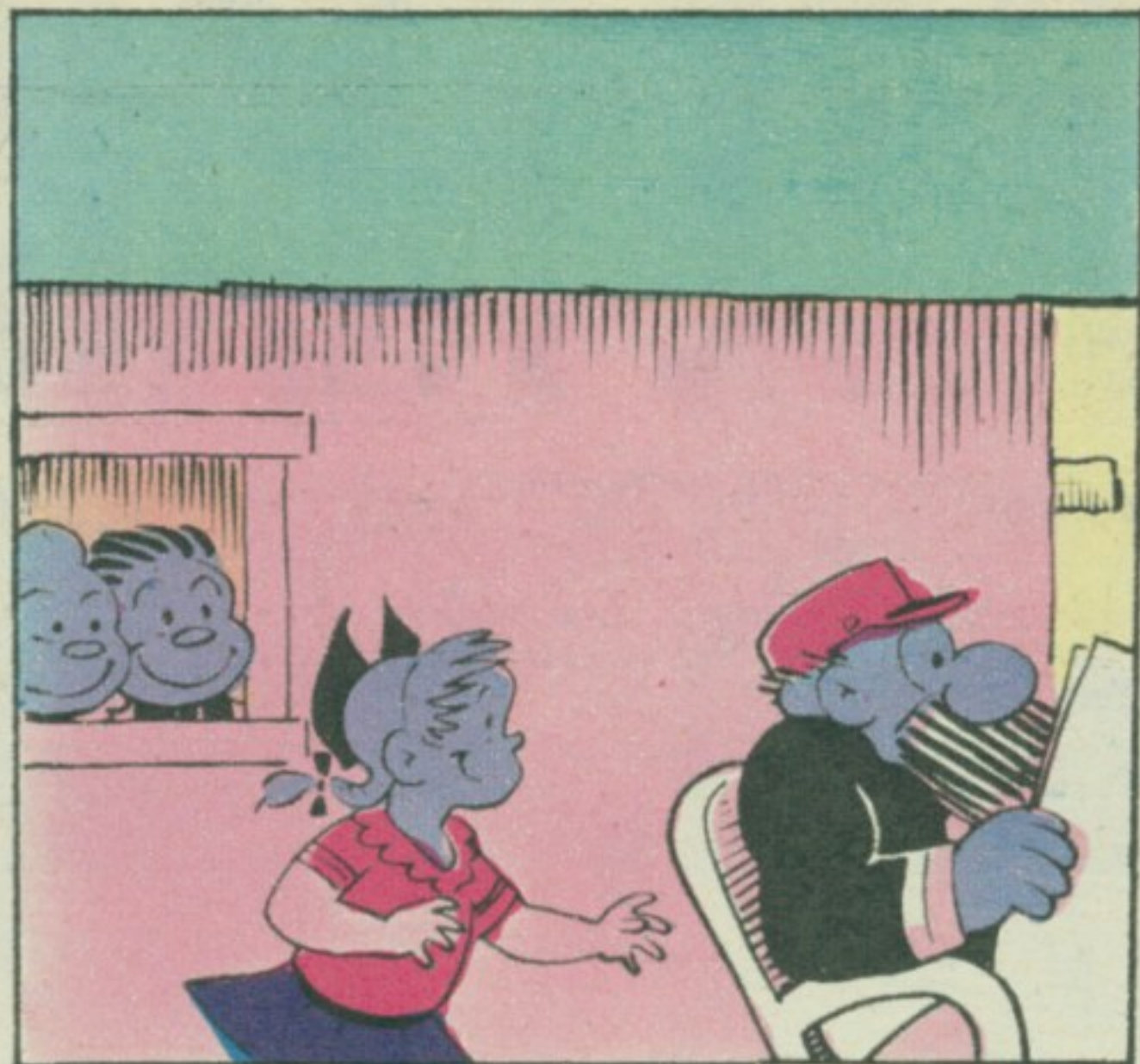
Чудним случајем тај болесник је преживео и касније присуствовао сахрани Тадије Кекића!

Било је дана да у Београду нико не умре. Тада су чланови певачког друштва чамели у „Дарданелима“ пребројавајући ситниш за кафу.

„Дарданели“ су оставили дубок траг у културном и јавном животу. Јер, ту су се формирале многе знане и незнане генерације глумаца, књижевника, новинара. Недавно приказана телевизијска серија о тој кафани кроз казивање Радоја Домановића подсетила је а то прохујало време.

Миленко Тодоровић 19

БИМ И БУМ

МИР МЕЃУ ЖИВОТИЊАМА

ПОРУЧНИК БЛУБЕРИ:

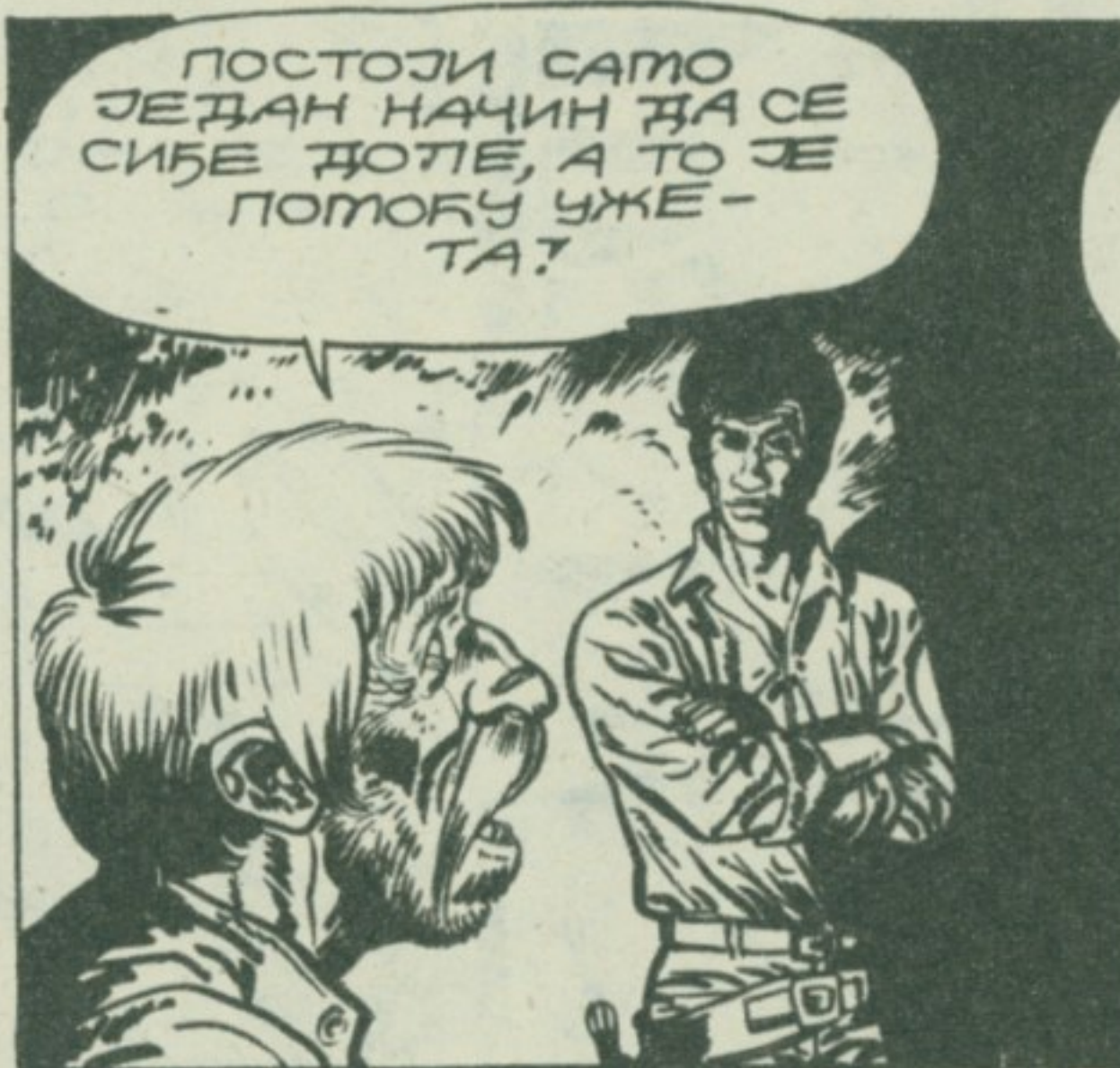
ШТАП МИРА

II ДЕО

ИНДИЈАНСКО ПЛЕМЕ АПАЧИ ЖЕЛИ ДА ОТКУПИ ОРУЖЈЕ ОД МЕКСИКАНАЦА ДА БИ ОДБА-НИЛИ СВОЈЕ ТЕРИТОРИЈЕ.

АМЕРИЧКИ ПОРУЧНИК БЛУ-БЕРИ НАСТОЈИ ДА ИХ СПРЕ-ЧИ У ТОМЕ ДА НЕ БИ ДОШЛО ДО РАТА.

У ДРУШТВУ ЦИТИ МЕК-КТЕРА ДОПАЗИ У РУДАР-СКО МЕСТО ГДЕ ОЧЕКУЈЕ ПОМОЋ ОД СТАРОГ РУДА-РА ПИНТА.

И КАДА СУ АРМЕНДАЗИЗОВИ ТУЏИ ОТИШЛИ...

НЕШТО КАСНИЈЕ ...

ПОСЛЕ КРАКЕР ВРЕМЕНА ...

ПРОКЛЕТСТВО!
НИ ДИВОКОВА
ОВУДА НЕ БИ ПРОШ-
ЛА? МОРА ДА ПОС-
ТОЈИ ЈОШ НЕКИ
ПРОЛАЗ?

ОВО ЈЕ ЈЕ-
ДИНИ КОГА
НЕ ЧУВА-
ЈУ?

ВИДИТЕ
ОНУ ИЗБОЧИ-
НУ У СТЕНИ?
ПИНТО, ДАЈ
КОНОПАЦ,
А ТИ ЦИ-
МИ, НАБИ МИ
ЈЕДАН ВЕ-
ЛИКИ КА-
МЕН?

!!!!

А
СА-
ДА...

УСПЕО САМ?

ПРО-
КИ КУ
ПРВИ,
ДА
ВИ-
ДИМ?

ШТА?
ТИ МЕ
ТЕРАШ
ДА ИЗИ-
ГРАВАМ
АКРОБА-
ТУ? ИТО
У МОЈИМ
ГОДИНА-
МА? НИ-
КАД!

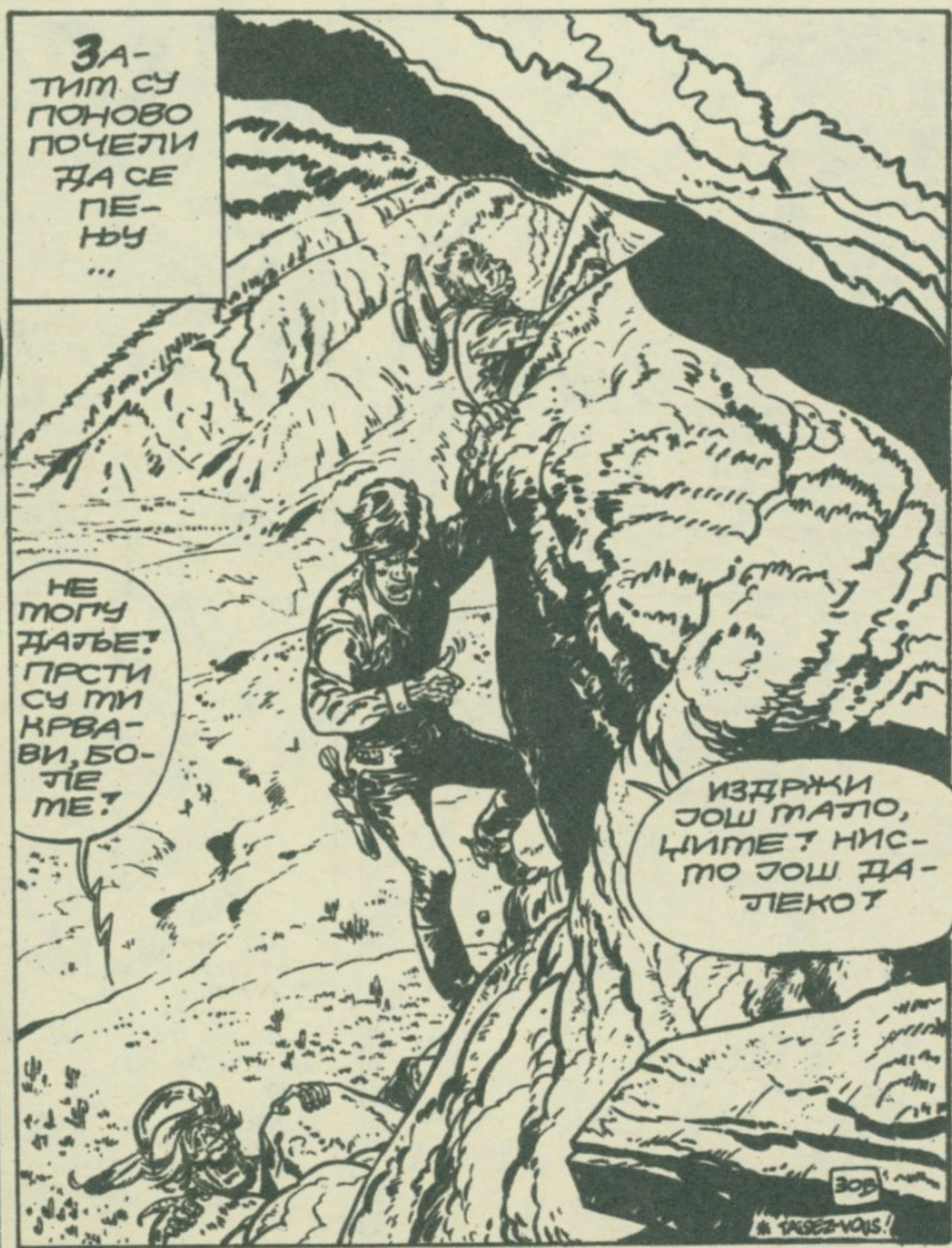
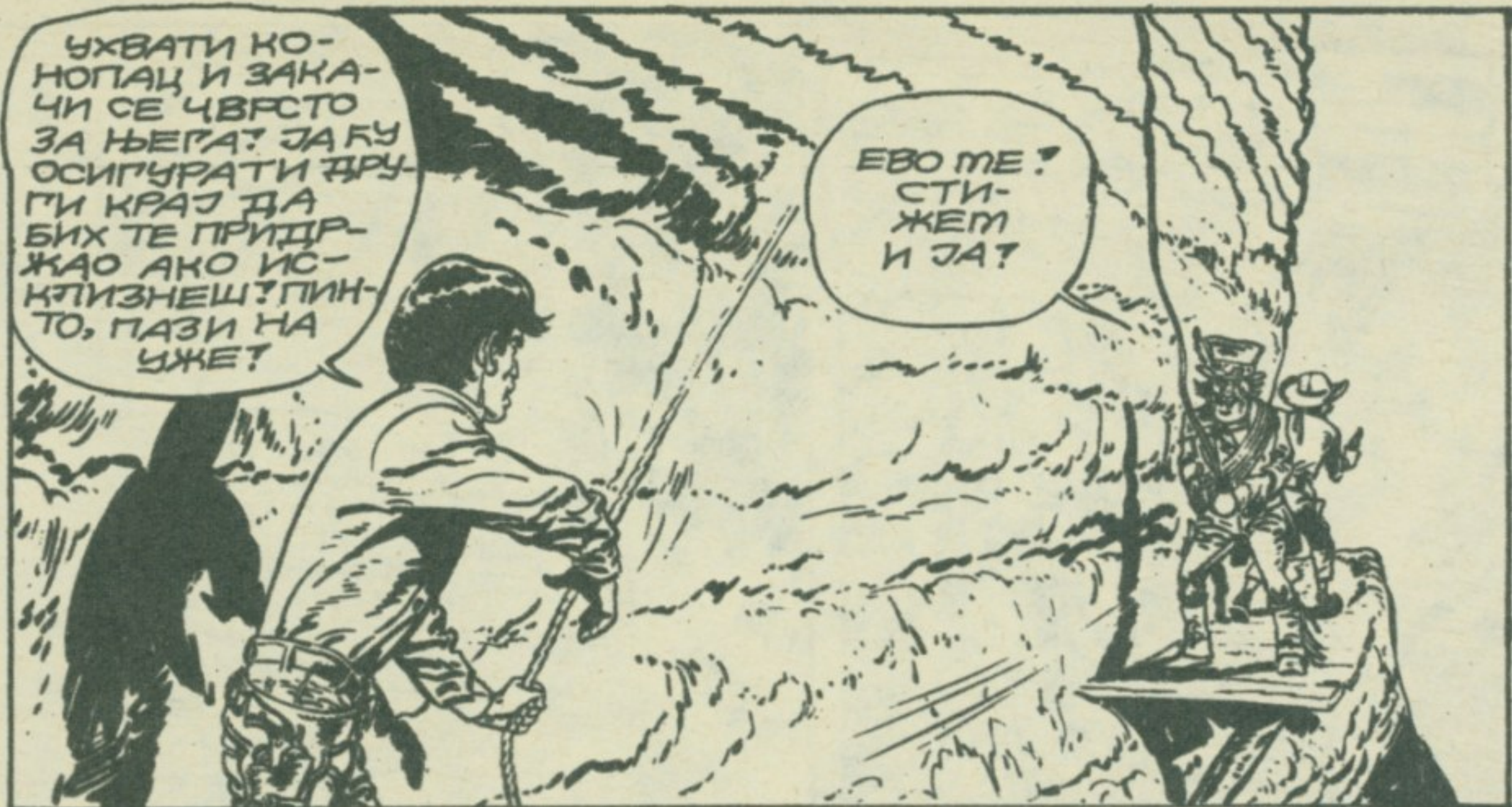
БОЈИМ
СЕ ДА
НЕМАШ
ДРУГОГ
ИЗБО-
РА,
ЦИМИ?
ХЕЈ,
СТУ-
ШАЈ?

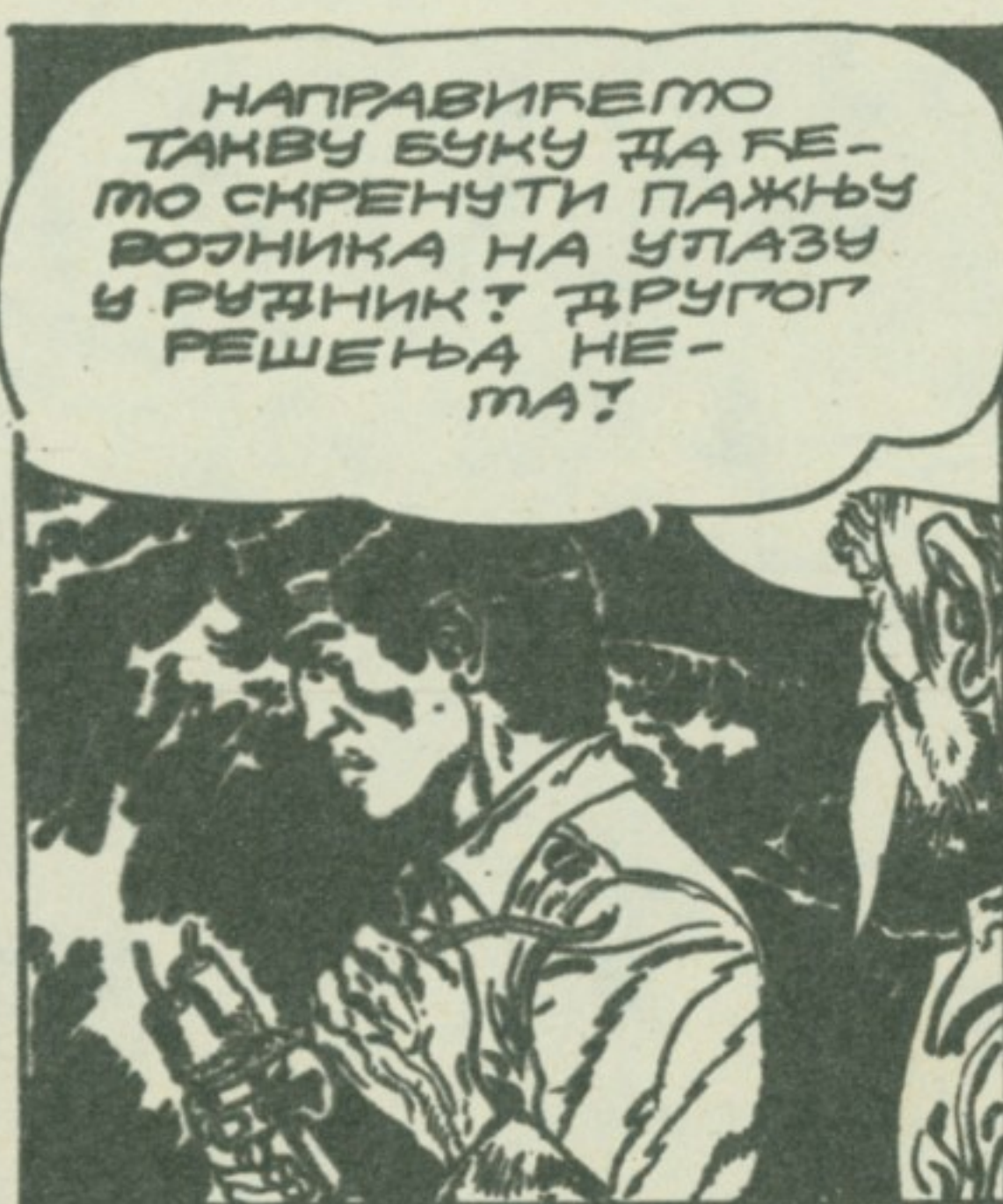
ГЛАСО-
ВИТОТ-
КРИЛИ
СУ НАС?

НЕДАЛЕКО
ОДАТЛЕ...

НЕ
ПОЖЕ-
ТЕ ПРО-
ФИ?УНИШ-
ТИЛИ СМО
ПРЕ-
ЛАЗ...

ВОЈНИКЕ
ТРЕБА
СПРЕ-
ЧИТИ
ДА
ДОБУ
ДО
РУД-
НИКА?

И ЧЕБРЗО...

И СТОВРЕМЕНО, У ПЛАНИНИ...

ШТА? НАПАТИ
СУ ВЕРНЕРОВ
ЛОГОР?

САН ФЕЛИ-
ПЕ ГОРИ

ЧУЈЕ
СЕ ТРУ-
БА? СВИ-
РА
ЗБОР?

МЕКСИКАНЦИ НАМ
ОКРЕКУ ЛЕБА? ЗАО-
КУПЉЕНИ СУ ОНИМ
ШТО СЕ ДОРАБА У САН
ФЕЛИПЕУ? ИСКОРИС-
ТИМО ТО?

ЧЕТИРИ ЧОВЕ-
НА СУ ОВДЕ ДО-
ВОЉНА? ОСТАТИЕ
ВОДИМ СА СОБОМ?
БИЋЕМО ПОТРЕБ-
НИЈИ ДОТЕ НА
ПЛАТОУ?

ЧЕКАЈ-
ТЕ ДОК
УКЛОНИМ
СТРА-
ЖУ?

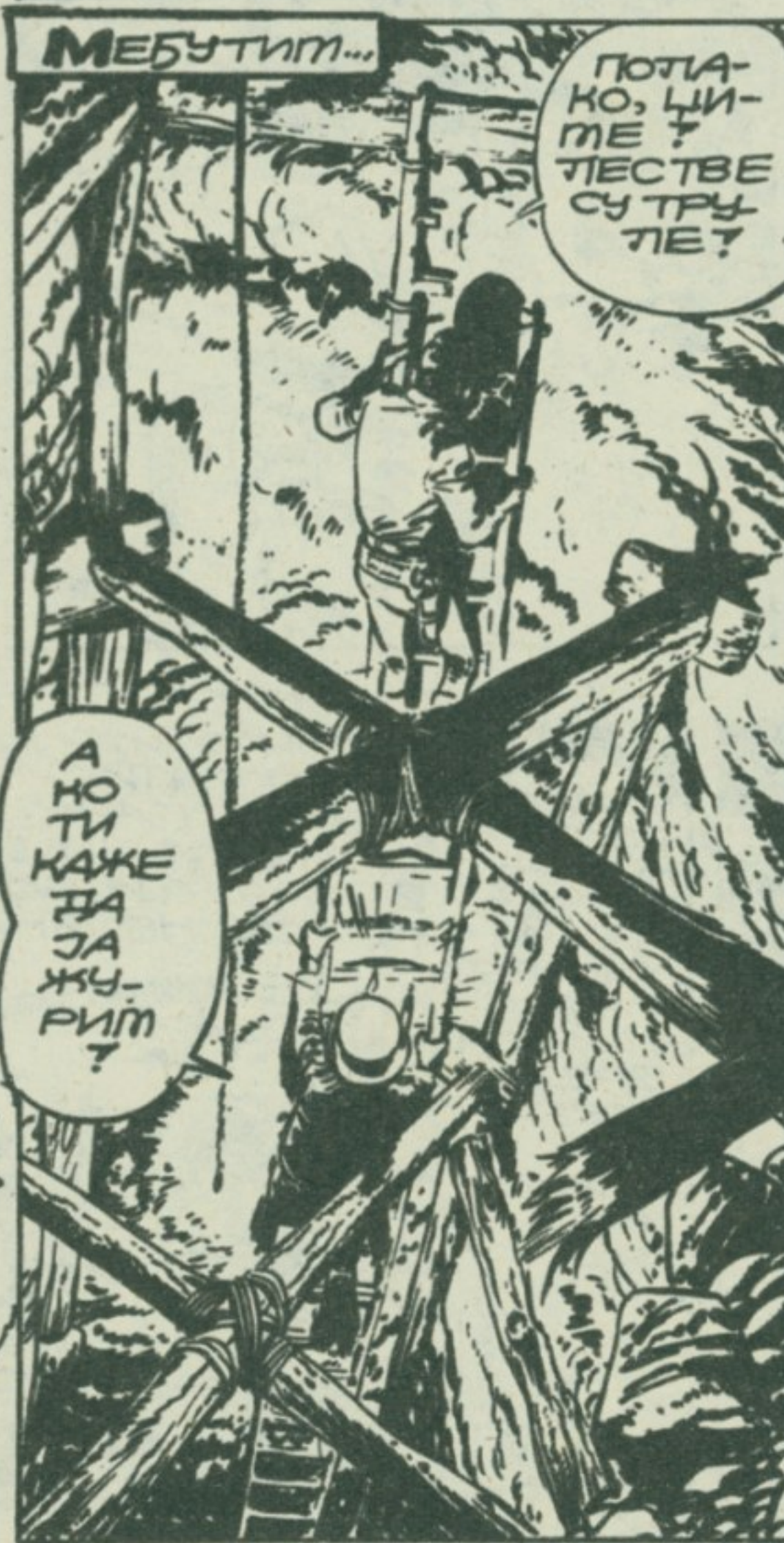
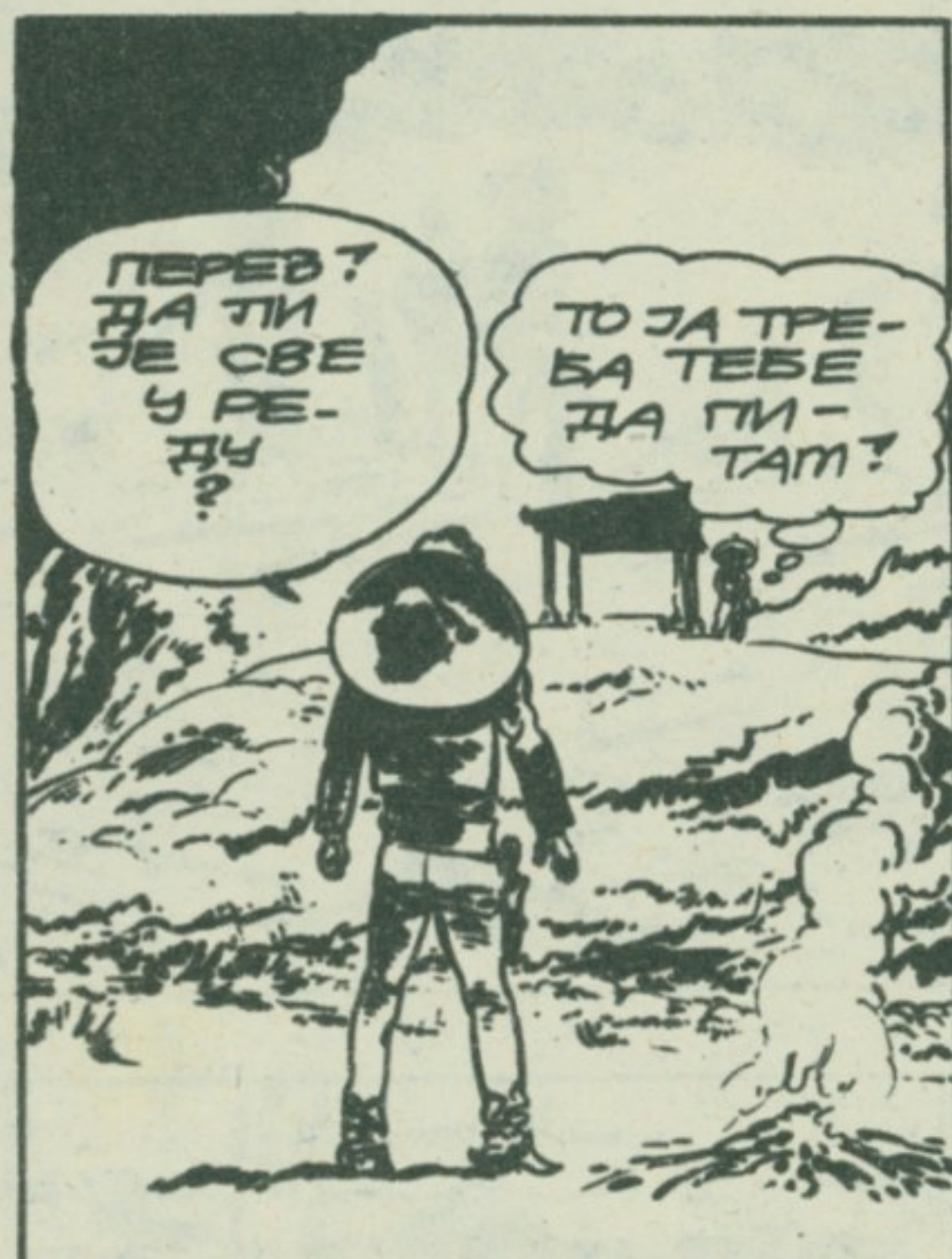
ПИНТО? БРЗО СТАВИ
СТРАЖАРЕВ
СОМБЕРЕРО
И СТАНИ
НА ЊЕГО-
ВО МЕСТО?
ИМИ, ПРИ-
ПРЕМИ ПУШ-
КУ И ЧУВАЈ
СВОЈ КОНО-
ПАЦ?

ЗАМА
ЈЕ ЗА-
КО ОШ-
ТЕРЕ-
НАТ ЗА-
ТРАГЕ
НАСТ
АЛИ, ШТА
ВРЕДИ
УБЕБИ-
ВАТИ
ТВРДУ
ПЛА-
ВУ?

ПИНТО, ИДИ НАПРЕД А ЈА КУ-
ТЕ ПРАТИТИ ТЕ ВО ТИ ПОЛО-
ВИНА ПАРА? КАД БУДЕМО
СИШЛИ, ТИ БЕЖИ? ОСТАВ-
ЉАМ ТИ БОМБУ... НИКАД
СЕ НЕ ЗНАТ

СРЕБ-
НО?

ЦИТИ!
ЧУВАЈ
СЕ?

ОХ? ШТА СЕ
ТО ДОГЛЕ
ДЕШАВА?

БРУЧУМ!

А ИСПРЕД УПАЗА Ч ЈАТИ...

БРУУУМ!

САД САМ ГО-ТОВ?

ЧУ-ЈЕТЕ ЛИ?

ОДРОН Ч ЈАТИ?

1520

У СКЛАДИШТУ БАРУ-
ТА НАСТАЛА ЈЕ ПАНИ-
КА...

УПОМОГ?

ЗАТРПАКЕ
НАСТ?

РУДНИК
СЕ РУ-
ШИ?

СПАСАВАО
СЕ КО ТО-
ЖЕ?

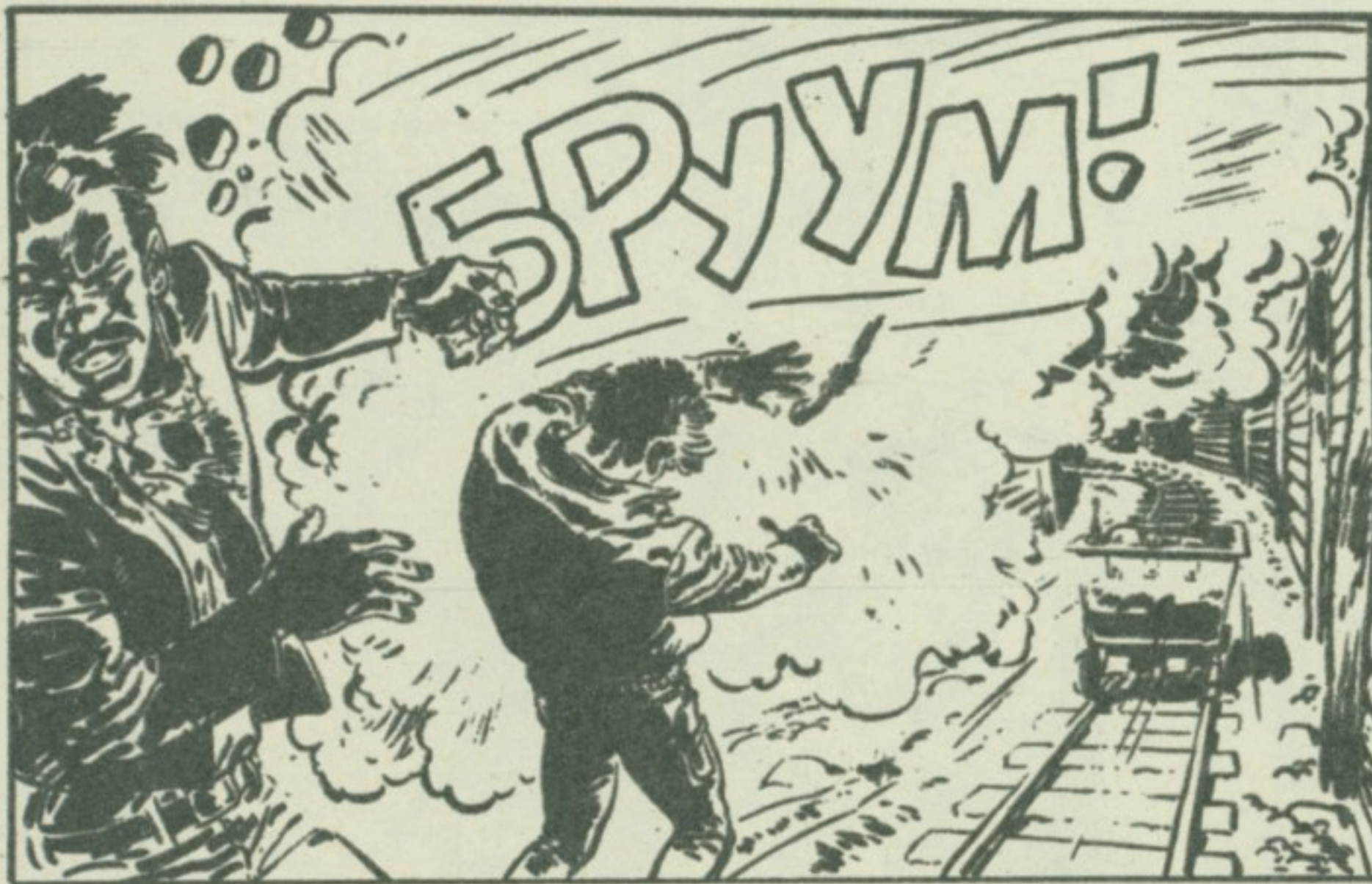
А НА
ДНУ
РУД-
НИ-
КА...

БЛУБЕРИ?
НЕ ЗАВ-
ТА
СЕ?

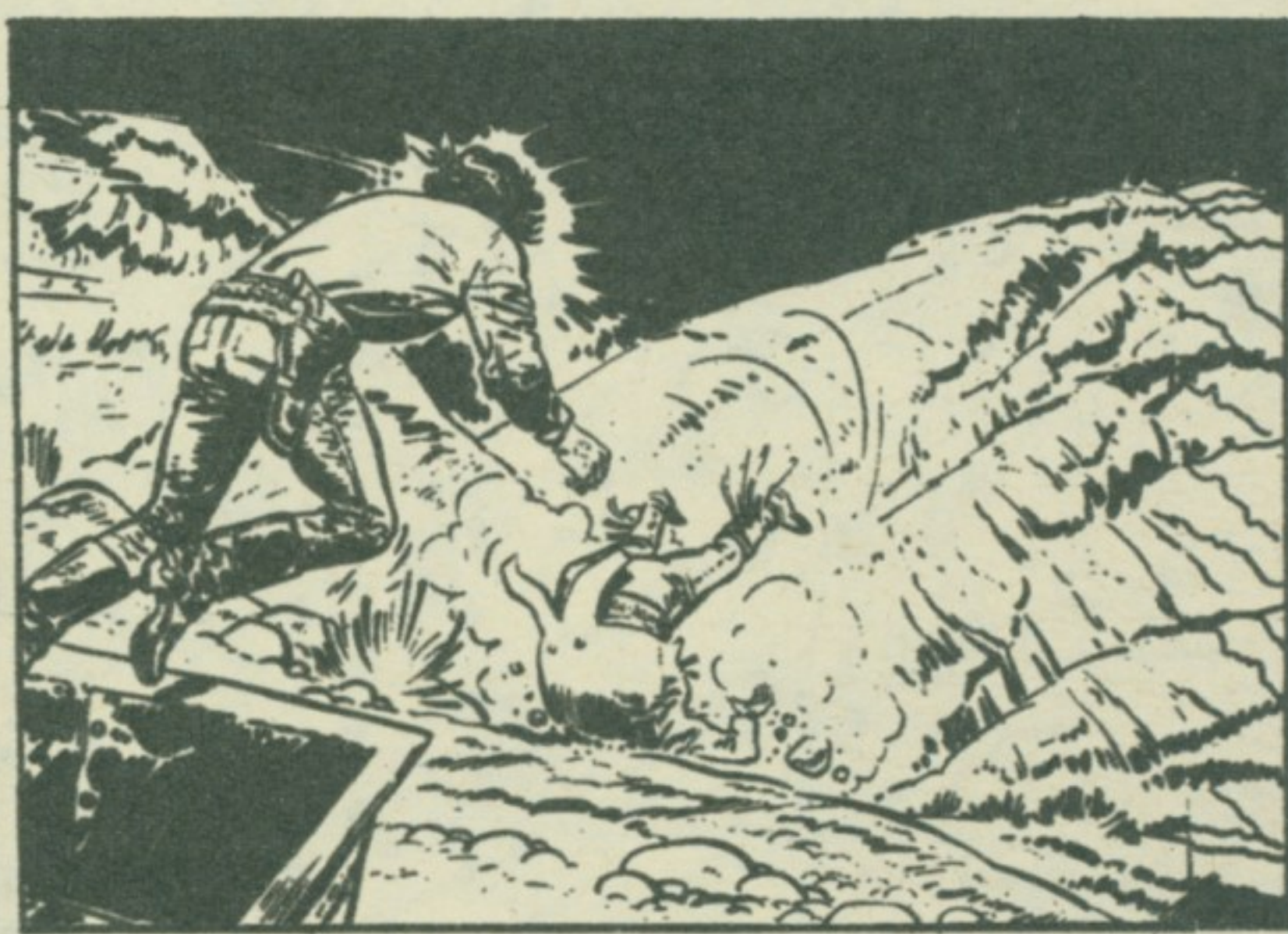

ИЗБАЧЕН КАО ИЗ КАТАПУЛТА,
ВАГОН ЈЕ ПОЈУРНО...

СТРАШНА ЕКСПЛОЗИЈА ПОТРЕСЛА ЈЕ ПЛАНИНУ И ОГРОМНИ БЛОКОВИ СТЕНА ПА-
ДАЛИ СУ НА МЕКСИКАНСКИ ЛОГОР...

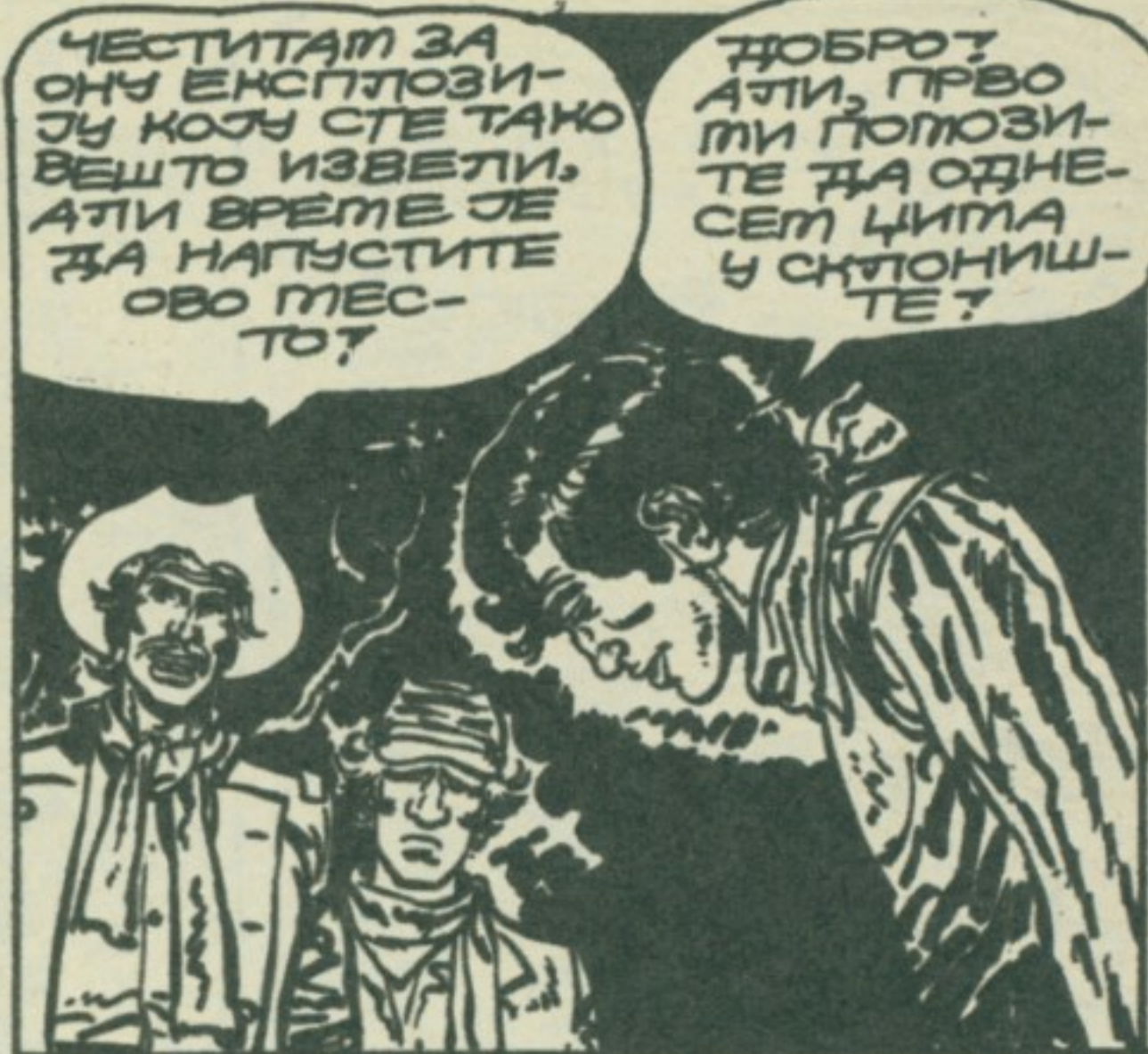
ЏИТИ И БЛУ-
БЕРИ УПУТИ-
ЛИ СУ СЕ У
САНТА ФЕ-
ЛИПЕ...

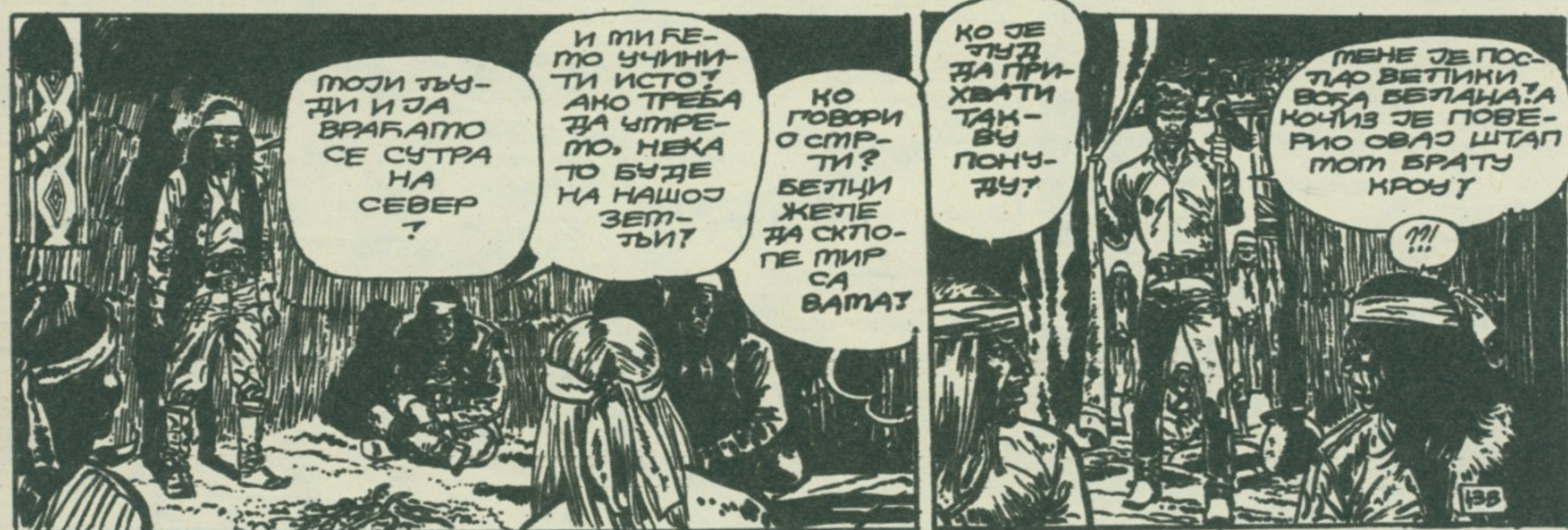
ЗАР
БАШ
МОРА-
МО КРОЗ
ОВУ
ВАТ-
РУ?

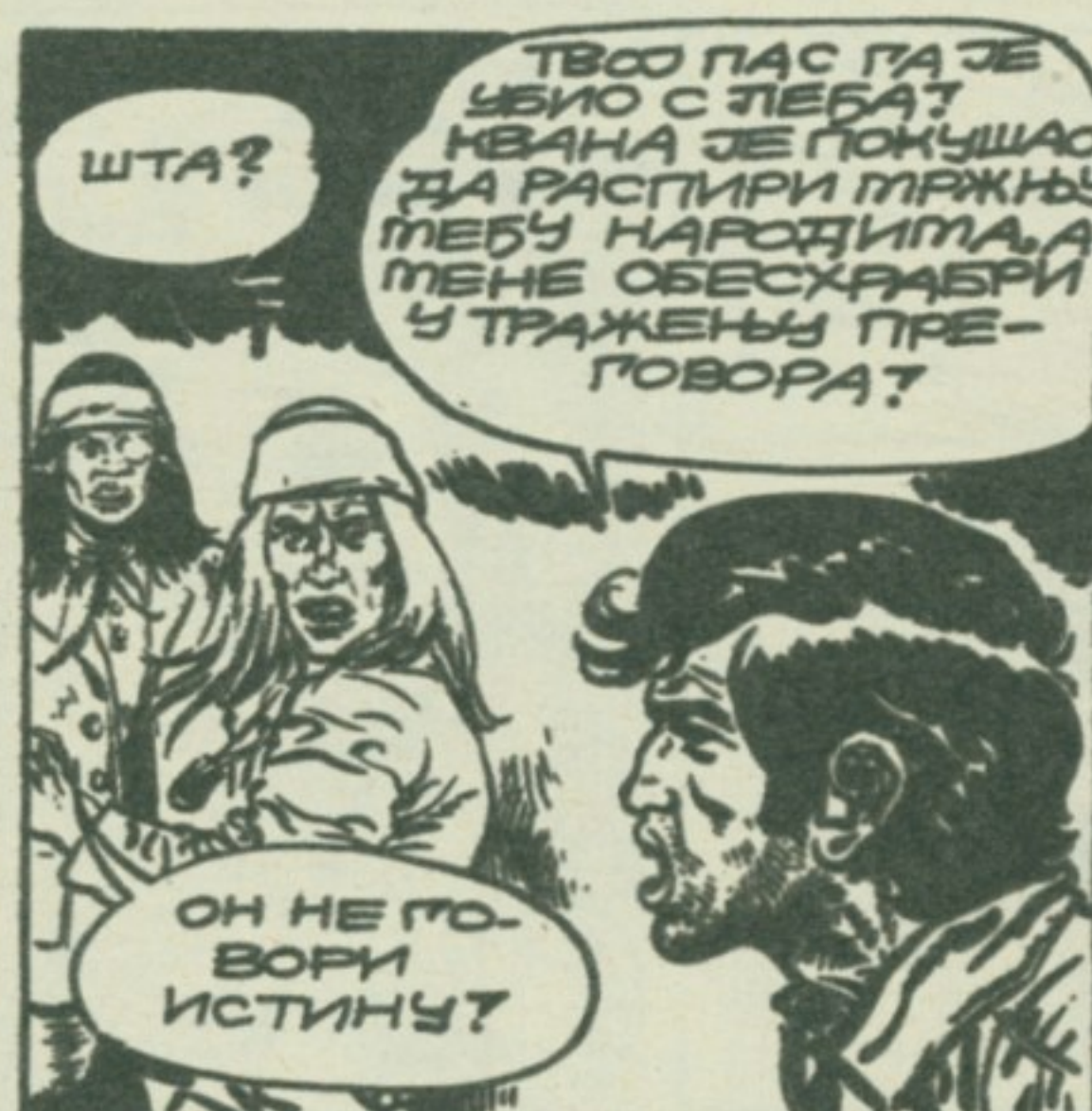
ОВО ЈЕ ЈЕ-
ДИНИ ПУТ
КОЈИ ВОДИ
У ДОЛИ-
НУ?

ЧИМ СЕ МА-
ЛО ОСВЕЖИШ,
ПОПАЗИ-
МО?

НЕНАВИК-
НУТ НА ОВАК-
ВУ ВРСТУ
БОРБЕ, БЛУ-
БЕРИ СЕ
БРАНИО...

ЈЕАА?

ЗА МАЛО ЈЕ
ИЗБЕГАО СМРТ...

УСКОРО, ОБЈАВЉЕН ЈЕ
КРАЈ БОРБЕ...

ХУКА ХЕЈ???

КРОУ ЈЕ ОСВЕЖЕН?
УСАМЉЕНИ ОРАО
СЕ ОАМ ЧЕМО
БАЦИВШИ
СЕ НА МО-
ЈЕ ОРУЖ-
ЈЕТ

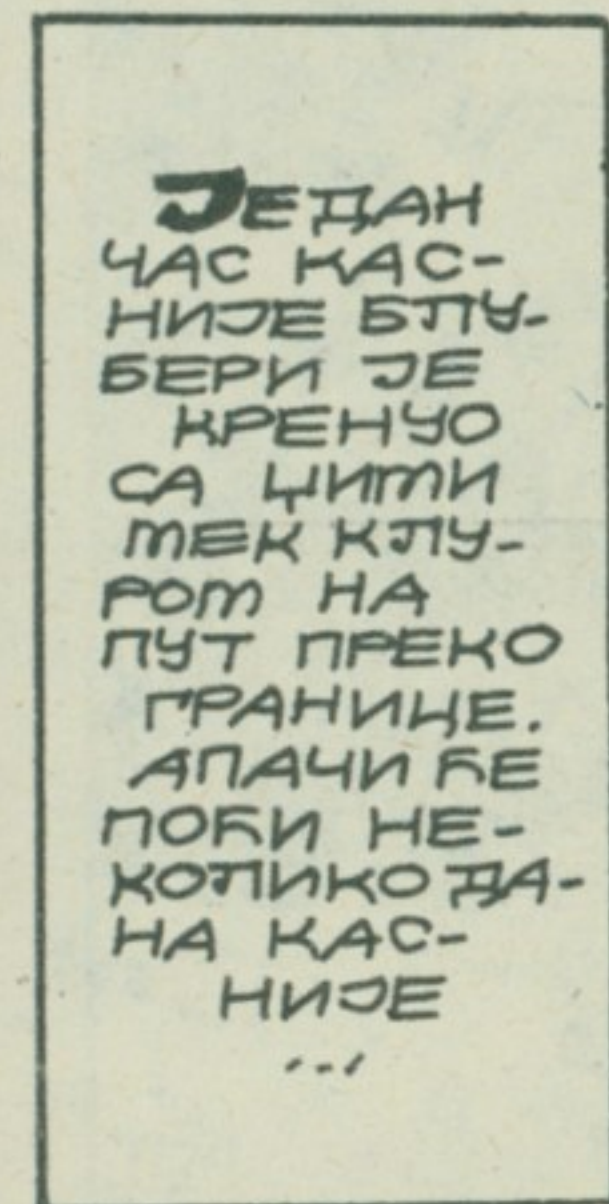

БЛЕДОЛИКИ ЈЕ
ПОБЕДИО, А ТО ЗНА-
ЧИ ДА ТРЕБА ДА
ПРИХВАТИМО ПРИ-
МИР-
ЈЕ

СЛОМЉЕНИ НОС
ЈЕ ХРАБАР И ДОБАР
РАТНИК? АПАЧИ БЕ УЧИ-
НИТИ КАКО ОН КАЖЕ ТОНИ
СУ СПРЕМНИ ДА СЕ ВРА-
ТЕ НА СЕВЕР И ПОПУШЕ
ПУТУ МИРА СА ВОБОМ
ПЛАВИХ ТУНИКА?

СИГУРАН САМ
ДА БЕ МОЈ ВО-
БА ПОШТОВАТИ КО-
ЧИЗА КАО ВЕЛИ-
КОГ И НЕПОБЕ-
ДЛИВОГ ВОЈСКО-
ВОДУ

ЈЕДАН
ЧАС КАС-
НИЈЕ БЛУ-
БЕРИ ЈЕ
КРЕНУО
СА ЦИТИ
МЕК КЛУ-
РОМ НА
ПУТ ПРЕКО
ГРАНИЦЕ.
АПАЧИ БЕ
ПОБИ НЕ-
КОЛИКО ДА-
НА КАС-
НИЈЕ

ГДЕ СИ
ДО СА-
ДА, БЛУ-
БЕРИ
???

ИШАО
САМ ДА
ОБИ-
БЕМ
КРОУ
ОВ
ПРОБ

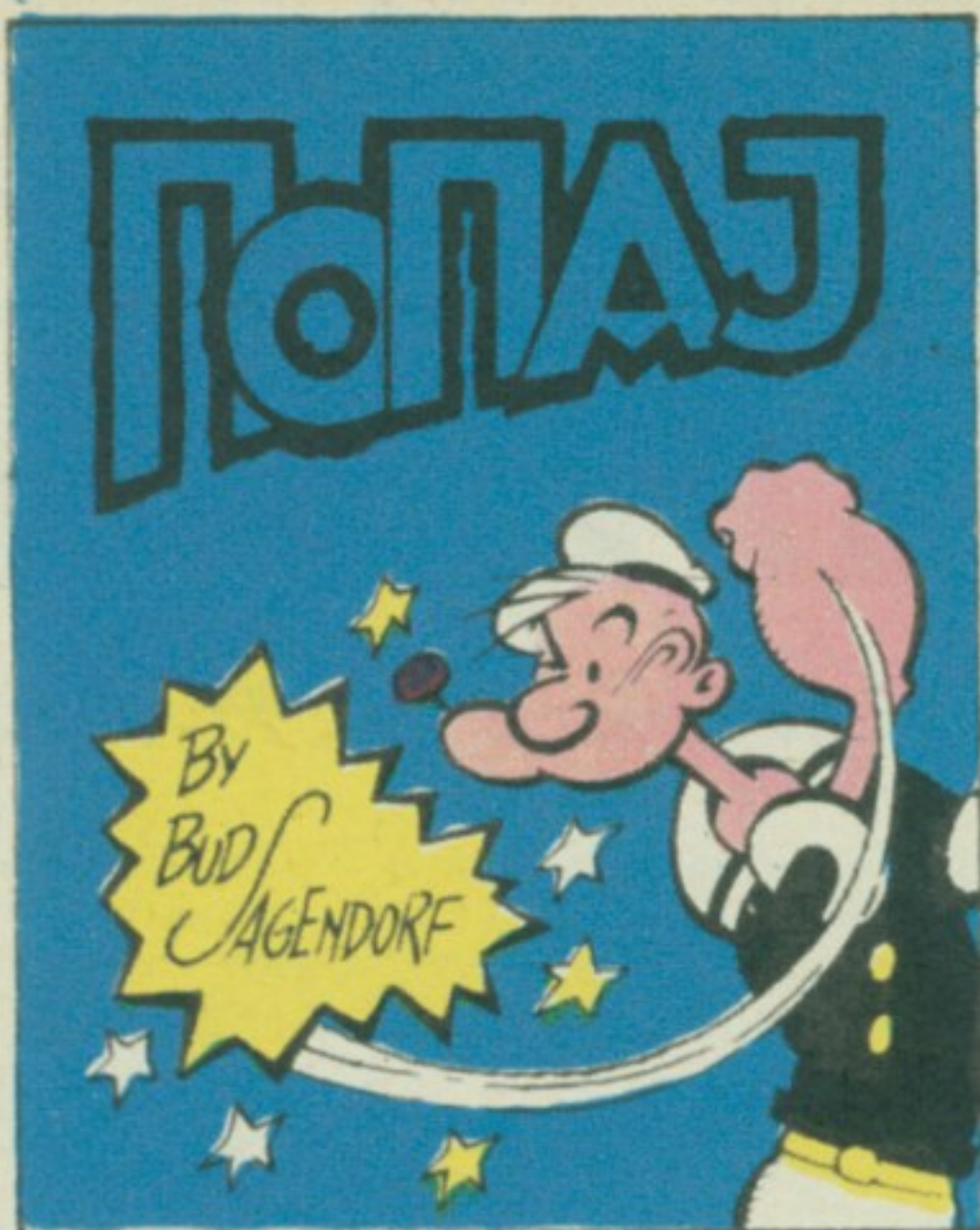

И ПОСЛЕ НЕКОЛИКО ДАНА ЗАТОРНОГ
ЈАХАЊА...

ЕВО, СТИГ-
ЛИ СМО ДО
ГРАНИЦЕ? ЗА-
ДАТАК СМО УС-
ПЕШНО ОБАВИ-
ЛИ И МИСЛИМ
ДА СМО ЗА-
СПУЖИЛИ
ОДМОР?

И ВИШЕ ОД ТОГА?
МОГЛИ БИ ДА НАС НА-
ГРАДЕ БАР ЈЕДНОМ
ФЛАШОМ ВИСКИЈА? ИС-
ПИКУ ЈЕ У ЧАСТ
ПРИМИРЈА?

КРАЈ

МАСАЈИ
СЕ
НЕ ДАЈУ

ГОЛОРУКИ НА

ПРИПАДНИК ПЛЕМЕНА МАСАЈИ РАДИЈЕ БИ ДАО ЖИВОТ НЕГО ДОПУСТИО ДА ИЈЕДНО ГРЛО СТОКЕ ПОСТАНЕ ПЛЕН »ЦАРА ЖИВОТИЊА«

Са врха брежуљка одјекивали су дивљачки и застрашујући ратни покличи. Изненада се појавила група ратника дивљег изгледа и потрчала низ планину витлајући високо подигнутим копљима. Друга група ратника јурнула им је у сусрет и препречила пут. У судару је настало

за највеће ратничко племе у источној Африци. Данас, међутим, Масаји воде мирнији живот, али им одважност и сада и те како добро користи, мада не у ратне сврхе.

Масаји су, наиме, претежно сточари, нека врста афричких каубоја, с том разликом што више воле да раде за себе него

живота. Пољопривредни послови за њега су не само тешки, већ му не пружају никакво задовољство, а лов је исувише несигурно занимање — некада не знаш шта ћеш јести ни откуд стиже оброк. Овако, судећи бар по броју говеда, Масаји увек имају доста хране, а многи гаје овце и козе.

Овај црначко-хамитски народ од стоке се и одева. Жене носе одећу од коже, а некад и предива, док мушкарци само рамена покривају огртачем. Сем ратника чија је коса дугачка и уплетена, остали брију главе. Колибе у којима живе Масаји налик су на кошнице. Костур је направљен од прућа које се касније облаже блатом и крављом балегом.

Религија племена Масаји је анимизам — што значи да верују у тајанствене природне силе. Они верују да постоји врховна сила која управља свим стварима и називају је Енкај. Занимљиво је да исту реч употребљавају и за њих највећу од свих милости — кишу.

ПОШТУЈ СТАРИЈЕ!

Масаји имају два велика непријатеља — крадљивце стоке и лава. Лав је стално присутна опасност и често, привучен миром говеда, покушава да украде понеко грло. Али, Масаји се спремно хватају укоштац с овим opakим крадљивцем.

Већ генерацијама се с колена на колено преноси разрађен читав систем како ухватити и убити лава који је запретио стоци. Када открију његово пребивалиште, Масаји с упереним копљима опкољавају »цара животиња«. Један од ратника тада почиње да дражи лава све док га овај не нападне, а онда у помоћ прискачу остали саплеменици и сви заједно насрћу на лава. Лонац који представља мамац може да буде тешко повређен, па чак и да умре услед задобијених повреда, али лав ће бити убијен.

ко важно. Изазвати незадовољство старијег у племену Масаји озбиљан је грех.

ГОРЊИ И ДОЊИ ТАБУ

Масаји тачно знају шта могу да једу, а шта не. Не једу ни птице ни рибе јер их повезују са гмизавцима који живе у шупљинама и рупама у земљи. То је необично схватање о »горњем и доњем« табуу по коме је све што долази из земље лоше, а са неба добро. Неким припадницима племена дозвољено је да у тешким временима једу храну из земље, али ратницима никада. Они смеју да једу само месо, пију млеко и крв (!). Овај табу их у великој мери спречава да се баве земљорадњом. Масаји чак не употребљавају судове од глине, већ само од тикве.

Из истих разлога не сахрањују мртве, пошто верују да ће лешеве отровати земљу и донети болест њиховој стоци. Зато се мртво тело најпре

Колибе у којима живе Масаји налик су на кошнице од прућа обложене блатом и крављом балегом.

неописиво гушање, док су копља летела на све стране. Неупућени би, вероватно, отворених устију посматрао овај сукоб. Наиме, уз саме ратнике био је човек с камером. Ова изненадна борба догодила се на филму.

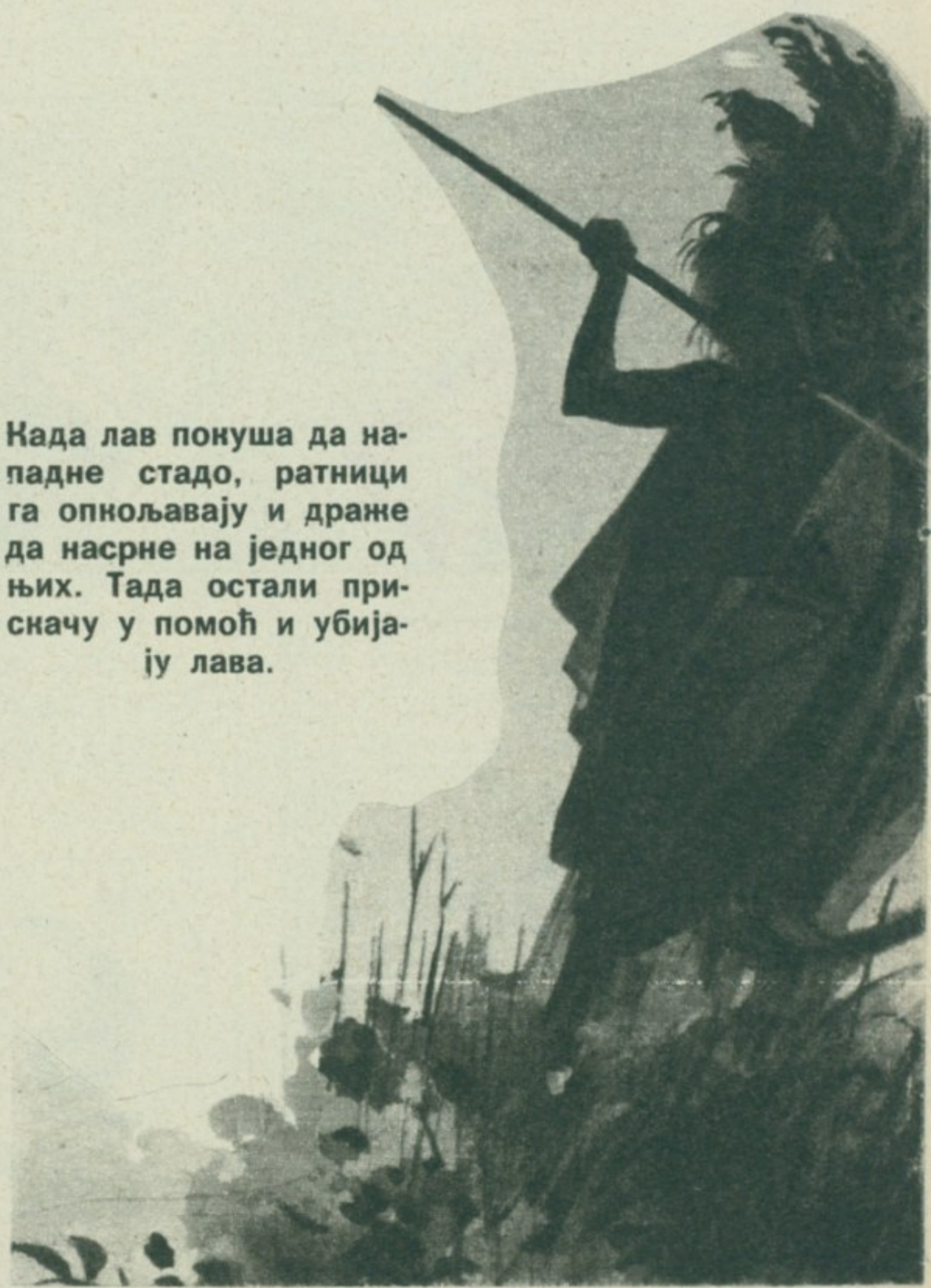
АФРИЧКИ ГАУЧО

Опасни ратници били су припадници племена Масаји које је пре мање од једног века сматрано

за друге. Већина породица поседује сопствена стада о којима брине. У ствари, Масаји су у потпуној зависности од својих стада, пошто се углавном хране њиховим месом и пију млеко.

Овај номадски народ данас лута пространим травнатим равницама Кеније и Танзаније, па и по томе много подсећа на северноамеричке сточаре. Као каубој и јужноамерички гаучо, и припадник племена Масаји са висин гледа на други начин

Када лав покуша да нападне стадо, ратници га опкољавају и дране да насрне на једног од њих. Тада остали прискачу у помоћ и убијају лава.

ЛАВА

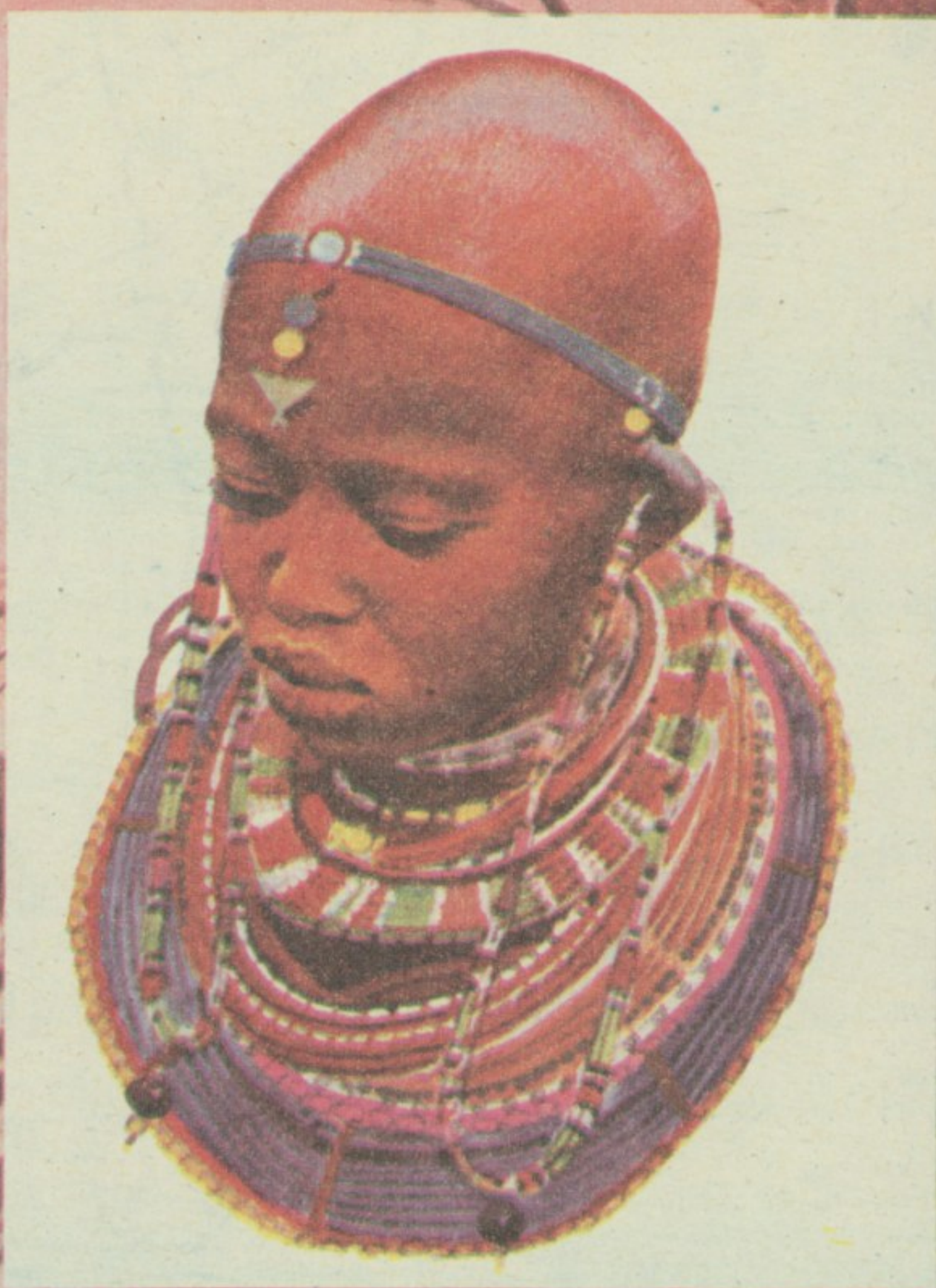

добро опере и обавије овчим салом, а затим оставља на отвореном где постаје плен лавова, хијена и лешинара.

Високи, витки, лепи људи, Масаји су и веома интелигентни. Истина, само мали број се цивилизовао у данашњем смислу. Елегантан послован човек кога сте срели у некој канцеларији у Најробију може бити припадник племена Масаји. Неки од ових људи завршили су факултет, а један је постао и нуклеарни физичар.

Ипак, већина је остала слободна као што је и била, и верна старом начину живота, никада не помишљајући да се одрекне титуле краљева сточара.

Огрлице и наушнице направљене од зрнела радо носе све жене из племена Масаји.

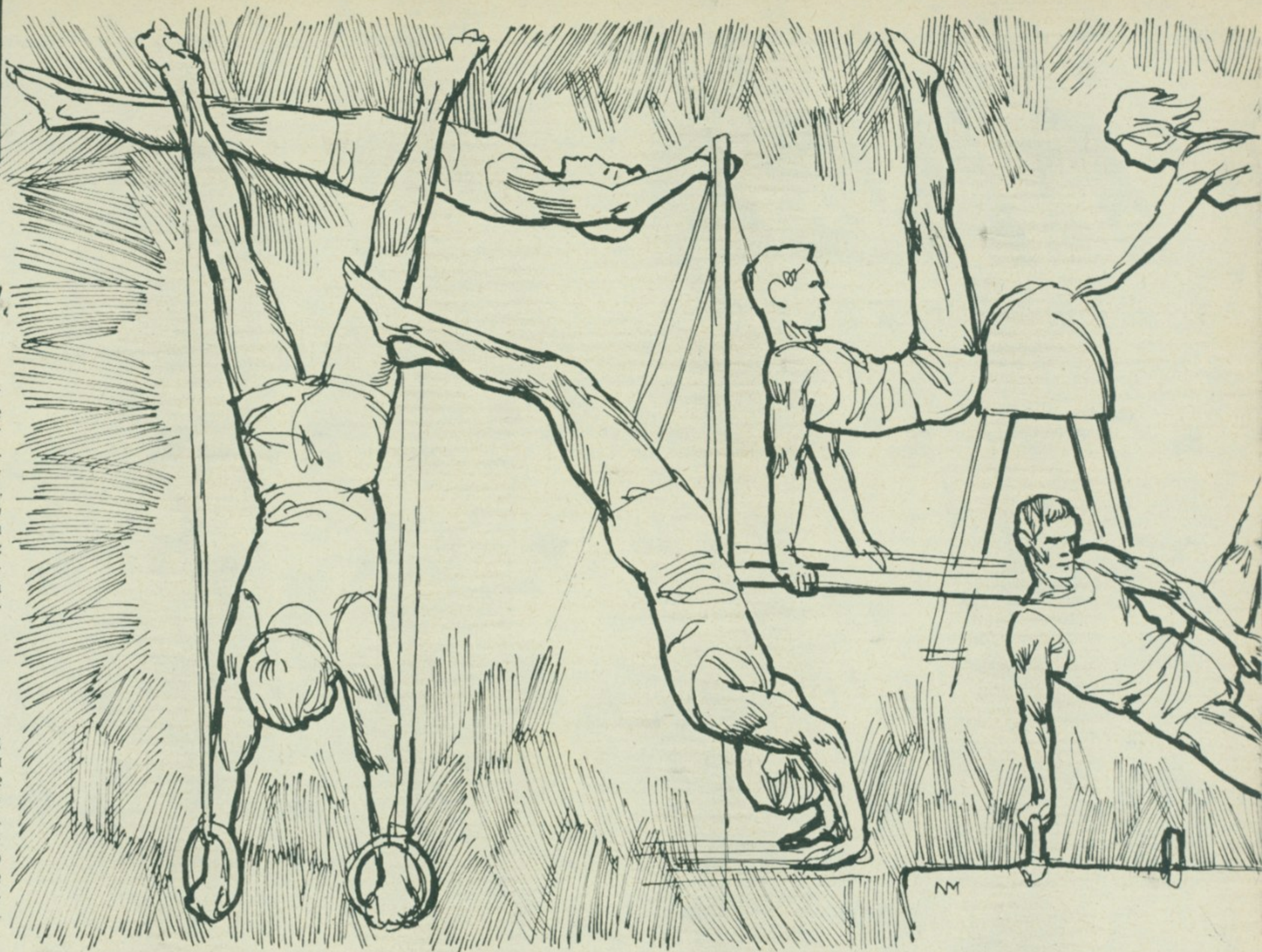
ГИМНАСТИКА ПО ПРАВИЛИМА

* ОБЈЕКТИ И РЕКВИЗИТИ

Такмичења се одржавају у дворани. Гимнастичке справе на којима вежбају мушкарци: вратило (преча, разбој (руче), кругови (карике), коњ с хватаљкама, коњ за прескок (у дужини) и подијум (простор за вежбање на тлу). За жене: двовисински разбој (двовисинске руче), греда, коњ за прескок (у ширини) и подијум

* ВРАТИЛО (ПРЕЧА)

Вратило се састоји од челичне шипке, 28 mm и дужине 240 cm, постављене хоризонтално на два метална стуба висине 260 cm. Метални стубови су учвршћени за подлогу са по две челична ужа која се могу подешавати затезачима. Вежбе се изводе искључиво замасима без и-

С КОЊА НА-ХВАТ

каког застоја. Контакт са справом је шакама, а може да буде различит (нахват, потхват, укрштени хват, обрнути хват). Гимнастичар заштићује дланове заштитним кожицама.

* РАЗБОЈ (РУЧЕ)

Састоји се од две хоризонталне и паралелне дрвене притке, дужине 350 cm и елипсаог пресека, које су причвршћене на четири ступа висине 170 cm. Ширину између притки подешава гимнастичар у распону од 42 до 64 cm. Вежбе се изводе у упору и висину. Вежбач изводи елементе замасима и коришћењем снаге (извлачења и издржаја). Контакти са справом искључиво су преко шака и надлактица.

* КРУГОВИ (КАРИКЕ)

Кругови се састоје од две дрвене карике, дебљине 28 mm и с унутрашњим пречником од 18 cm, које су преко кожных ремена и челичних ужади причвршћена за металну конструкцију. Висина кругова од тла износи 250 cm, ши-

рина измеђи кругова 50 cm, а висина целе конструкције 550 — 560 cm. Вежбе се изводе у упору, замасима и снагом (извлачења и издржаја). Све веће коришћење замаха, а тиме и све веће оптерећење на шаке, довело је до употребе посебних заштитних кожица које спречавају „откидање“ вежбача са справе.

* КОЊ С ХВАТАЉКАМА

Справа је од дрвеног трупа пресвучена кожом, дужине 160 — 163 cm ширине 35 cm, који стоји на четири или два метална стуба. На трупу су попречно учвршћене две дрвене хватаљке које гимнастичар може да подешава у ширину, у распону од 40 до 45 cm. Висина трупа је 110 — 135 cm. Вежба се искључиво у упору а контакт са справом је шакама. Сви елементи се изводе у лабилној равнотежи и то са замасима без застоја, у фронталној и хоризонталној равни. Карактеристични елементи су разна метања и кола (пребацавање ногу или целог тела преко справе). Вежбач мора у току вежбе да користи све делове коња и обе хватаљке.

* КОЊ ЗА ПРЕСКОК

По конструкцији, веома је сличан коњу с хватаљкама, а нема хватаљке. Уздужно је подељен на средини цртом дебљине 10 cm на два поља. Гимнастичари га прескачу по дужини и тада му је висина 135 cm. Гимнастичарке га прескачу по ширини, а висок је 120 cm. При одскоку на коња користи се еластична одскочна даска. Контакт са справом мора да буде изведен искључиво шакама. Савремени прескоци су из следећих група: премети напред, премети напред сагибањем — опружањем — премети странце, прескоци са целим окретом пре одраза рукама, прескоци с извођењем прекопита напред, после одраза рукама, прескоци са прекопитом назад после одраза рукама.

* ПОДИЈУМ (ПОВРШИНА ЗА ВЕЖБАЊЕ НА ТЛУ)

Посебна површина дрвене конструкције пресвучена сагом или церадом. Специјалном конструкци-

јом подијум омогућава гимнастичарима и гимнастичаркама да повећају одскок и да тако изводе различите акробатске елементе. Површина за вежбање износи 12 x 12 m. Вежбе се састоје из разних акробатских скокова (склопке, премети, салта), комбинација и издржаје (ставови у упору, ваге).

* МУЗИЧКА ПРАТЊА

Гимнастичари своје вежбе (на подијуму) вежбају без музичке пратње, док је музичка пратња код гимнастичарки обавезна.

* ДВОВИСИНСКИ РАЗБОЈ (ДВОВИСИНСКЕ РУЧЕ)

Справа на којој вежбају искључиво гимнастичарке. Састоје се из две хоризонталне и паралелне дрвене притке, дужине 240 cm и елипсаог пресека, постављене на четири вертикална стуба различитих висина. Нижа претка је на висини од 150 cm, а виша на 230 cm. Притке се, са својим носачима, учвршћују и подешавају преко че-

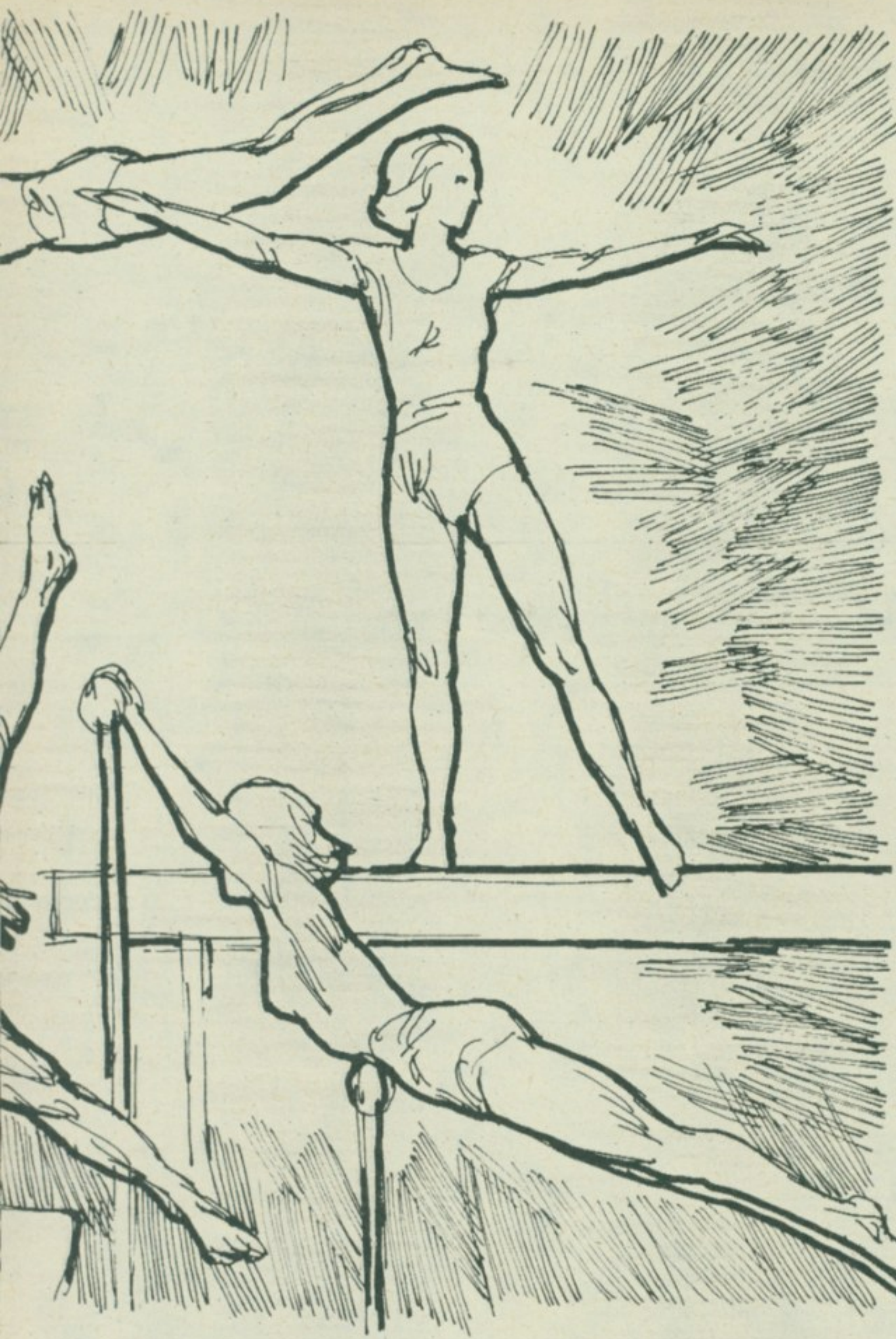
личних ужади за тле. Размак између притки регулишу гимнастичарке, обично у распону од 50 — 58 cm. Притке су нешто дебље него на разбоју који користе гимнастичари. Вежбе се изводе замасима, коврљајима око обе притке, преласцима са једне на другу притку, преласцима кроз став о шакама и слично.

* ГРЕДА

Гимнастичка справа на којој вежбају искључиво гимнастичарке. Састоји се од дрвене греде дужине 500 cm, ширине 10 cm и висине 16 cm. Греда је постављена на два носача и то на висини од 120 cm. Вежбе се састоје из разних облика ходања, поскока, скокова, акробатских скокова, извлачења и издржаја. Равнотежа вежбачица долази највише до изражаја, а затим снага. Нарочито су атрактивни акробатски скокови на средини греде као и саскоци са справе.

* СПОРТСКА ОДЕЋА (ОПРЕМА)

На разбоју, вратилу, круговима и коњу с хватаљкама сваки гимнастичар

ГАЉКЕ

вежба у дугачким панталонама, атлетској мајици, чарапама и патикама. При томе се најчешће користе беле панталоне, чарапе и патике (или само чарапе). У вежби на тлу и при прескоку преко коња гимнастичарима је дозвољено да изведу своје вежбе у дугачким панталонама, чарапама и патикама. Могућа одступања — само у гаћицама, чарапама и патикама или у гаћицама и боси. Ово одело може да се разликује међу гимнастичарима, под условом да боја спортске одеће једне екипе буде иста. Ношење мајице је обавезно. Гимнастичари носе вежбаћи трико (обично) са дугачким рукавима, гимнастичке патике (или могу и босе).

* ОСНОВНА ПРАВИЛА СУЂЕЊА

Правила суђења су различита код гимнастичара и гимнастичарки, а такође и на свакој справи. Међутим, постоје општа правила суђења.

* ПЕТ СУДИЈА

Судијска комисија за сваку гимнастичку дисциплину (справу) састоји се од 5 чланова. Један врховни и 4 бодовне судије.

* БОДОВИ

Све вежбе се оцењују од 0,00 до 10,00 бодова. Коначна оцена се добија тако што се највиша и најнижа оцена бодовних судија елиминише, а збир двеју средњих оцена подели са два. Гледаоцима се саопштава само коначна оцена.

* ВРХОВНИ СУДИЈА

За сваку справу контролише регуларност такмичења и оцењивања, а његова оцена утиче само при решавању неких неспоразума приликом оцењивања бодовних судија.

* ПОМОЋ СЕ КАЖЊАВА

Гимнастичару није дозвољено никакво помагање током вежбе, сем при наскоку на справу. Свака помоћ се кажњава одузимањем одређених делова бода, зависно од природе помагања. Суђење почиње од тренутка кад се вежбач одвоји од тла.

* ФАКТОР КОД БОДОВАЊА

За оцењивање вежби узимају се у обзир три фактора: тежина елемента, састав вежбе (комбинација) и извођење (естетски утицај). Важно за разумевање: слободна и обавезна вежба морају да се разликују. Чак и код сличности неких елемената, треба да буду различито повезани. Почетна оцена за обавезне вежбе је 9,80 бодова, а за слободне 9,40. Вежбач може у слободним вежбама да побољша оцену (бонификација) и то за: ризик (0,20), за оригиналност (0,20) и за виртуозност (0,20). Значи, за оцену 10,00 вежбач мора да има довољан број тешких и оригиналних елемената (које изводи уз ризик од пада и повређивања), уз хармоничност и виртуозност. Вежбач може у обавезним вежбама да побољша почетну оцену само за 0,20 — и то за виртуозност (а не може за оригиналност и ризик јер су то прописане вежбе).

* НЕМА ПОНАВЉАЊА

Ниједна вежба на справама не може да се понови, осим ако завршетак и прекид вежбе није изазван изузетним околностима (квар на справи, на подијуму или неки други недостаци у организацији такмичења).

* ТЕЖИНА ЕЛЕМЕНАТА

Код гимнастичара свака вежба треба да садржи у начелу једанаест делова различитих тежина (А — лаки, В — средње тешки, С — тешки елементи), а тежине су сређене у таблицама Правилника за оцењивање (Code de Pointage) који издаје Међународна гимнастичка федерација (ФИГ-а). Код вежбачице тежина елемената је подељена само на две групе: елементи средње тежине (В) и елементи високе тежине (С).

* ПОСЕБНА ПОДЕЛА

Прескоци су сврстани посебном поделом према бодовним вредностима (А — 7,0 бодова; В — 8,0; С — 9,0; Е — 9,8) и према дохвату на справу. Дужина залета за прескок не сме да пређе 20 m.

* КАЗНА

Вежба на тлу траје 60 ± 10 секунди. Гимнастичар се кажњава одузимањем одређеног броја делова бода, зависно од тога колико му вежба не достигне минимум трајања или пређе максимум. Прекорачење границе

подијума или додиривање тла изван граница, такође се кажњава.

* ПРЕКИД

Вежба прекинута падом и испуштањем справе или без испуштања справе не може да се понови, већ само да се настави одмах или најкасније за 30 секунди, али то изазива прописно одузимање бодова (најчешће 0,5 бодова).

* НЕДИСЦИПЛИНА

За недисциплину и неправно владање и изгред за време такмичења вежбачу се може одузети 0,3 бода.

* СИСТЕМИ ТАКМИЧЕЊА

Такмичење у спортској гимнастици може да буде гимнастички шестобој (обавезне или слободне вежбе) или гимнастички дванаестобој (обавезне и слободне вежбе) — код гимнастичара, а четворобој (обавезне или слободне вежбе) или осмобој (обавезне и слободне вежбе) — код гимнастичарки. Екипу (врсту) сачињавају 6 гимнастичара (гимнастичарки) а за пласман се узима најбољих пет оцена на свакој справи.

* ПРАВИЛНИК

Правилник за оцењивање који је издао ФИГ важи за гимнастичка такмичења на светским првенствима, олимпијским играма, на регионалним, интерконтиненталним или делимично континенталним играма или првенствима, на међународним манифестацијама и међународним сусретима.

* ВРСТЕ

На олимпијским играма и светским првенствима постоје ове врсте такмичења: а) такмичење 1 — у обавезним и слободним вежбама на 6 справа (код гимнастичара) и на 4 справа (код гимнастичарки). На овом такмичењу вежбају врсте и појединци одабрани за финално такмичење у вишебоју, б) такмичење 2 — у вишебоју само у слободним вежбама на 6 справа најбољих 36 такмичара из такмичења 1), с) такмичење 3 — финале појединаца на свакој справи (учествују 6 такмичара који су се најбоље пласирали на свакој справи на такмичењу 1) ... На олимпијским играма могу се уврстити на такмичењу 2 највише 3, а на такмичењу 3 највише 2 такмичара једне земље.

(Из књиге Дарка Шаренца "Цепни лексикон 25 спортова")

ГАВРАН ПОЛИГЛОТА

Професор Конрад Лоренц добро се намучио док није савладао — језик гусака. Када је после многих напорних језичких вежби коначно научио да имитира њихово гакање и када је добро испекао њихов „речник“, Конрад се, како сам тврди, толико спријатељио с једним јатом гусака да је постао — пуноправни члан друштва! Научник им је чистим „гушчијим језиком“ говорио да успоре корак, да застану, да крену лево или десно — и његове пернате пријатељице су слушале.

Професор Лоренц није усамљени чудак. Већ дуже време међу научницима постоји интересовање за језик птица. Кон-

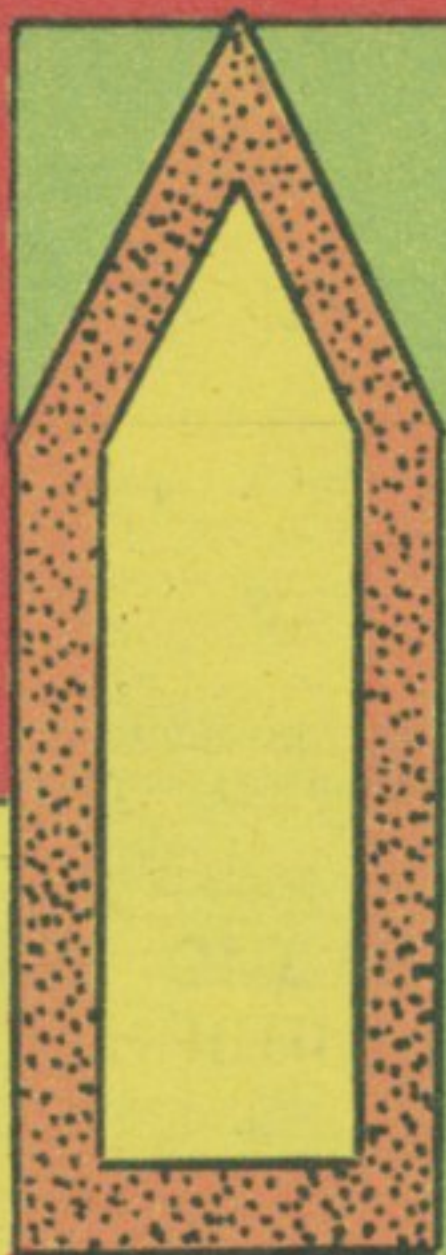
статовано је да се птичји језик састоји од толико различитих сигнала, да се његово богатство може поредити само са језиком примата (мајмуна и човека).

Показало се чак да птице исте врсте а различитог „места боравка“ — имају различите језике! Тако, на пример, градски гавран не разуме језик гаврана сељака! Гаврани који живе на хиљаду километара једни од других — уопште не могу да разговарају. Али, зато су ту гаврани скитнице који се сељакају из градова у села, из једне земље у другу, и на свим тим путовањима уче „стране језике“ — то су уважени „полиглоти“ међу гавранима.

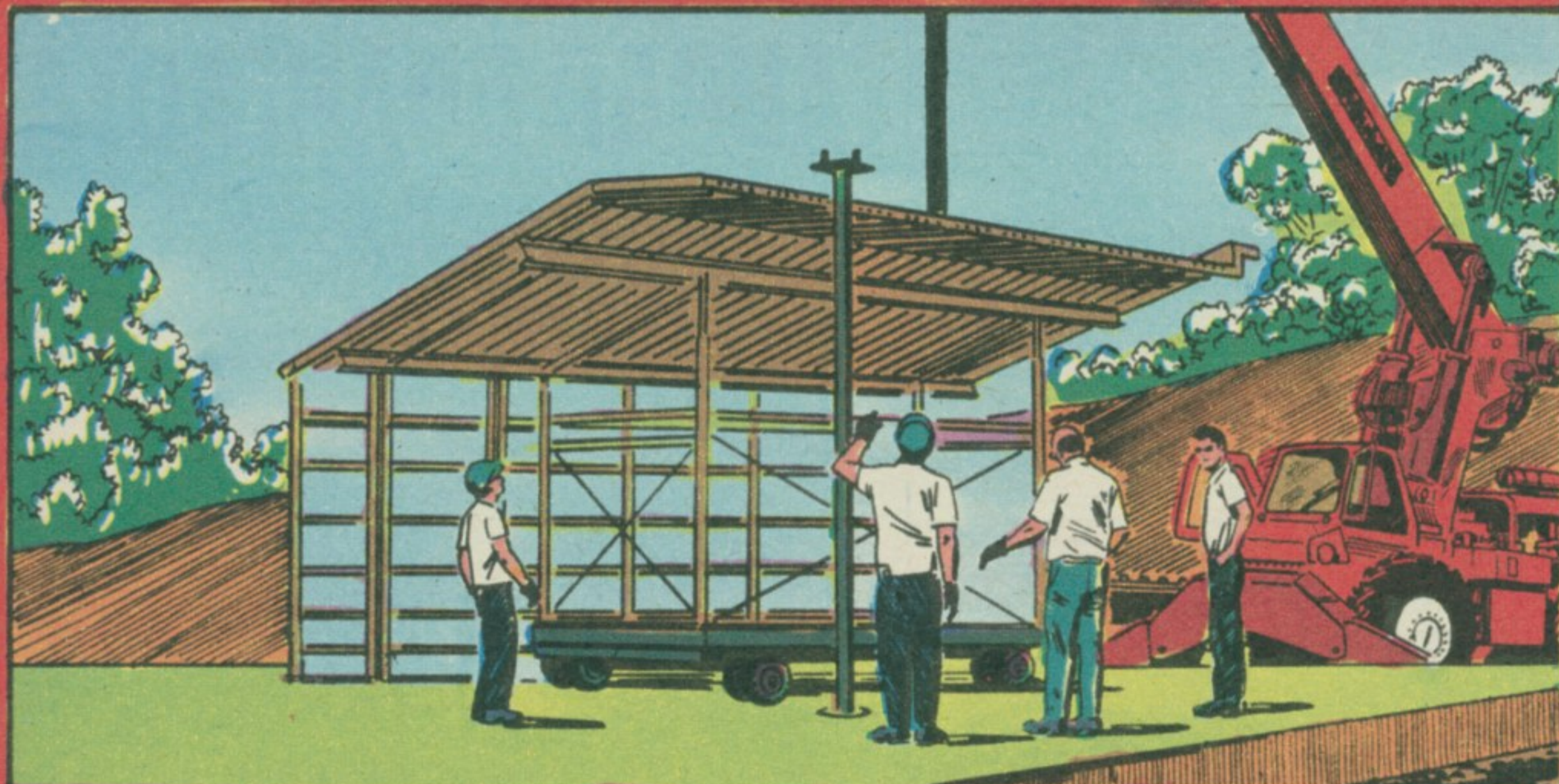
НОВ НАЧИН ГРАДЊЕ

Тешко је објаснити зашто се и данас већином гради као што се чинило у средњем веку. Још је мање схватљиво ако се има у виду да су у међувремену аутомобилска и авио-индустрија, рецимо, у односу на запрежна кола, веома напредовале. Израчунато је да се у свету сваким неколико секунди рађа једна беба. Истовремено, то је и нова потреба за обезбеђењем стамбеног простора. А година има безмало 32 милиона секунди. Свет мора да гради брже и јефтиније. Масовна производња кућа је захтев садашњости. Стручњаци су овај проблем покушали да реше на више начина.

Кућа

ЗА ДАН

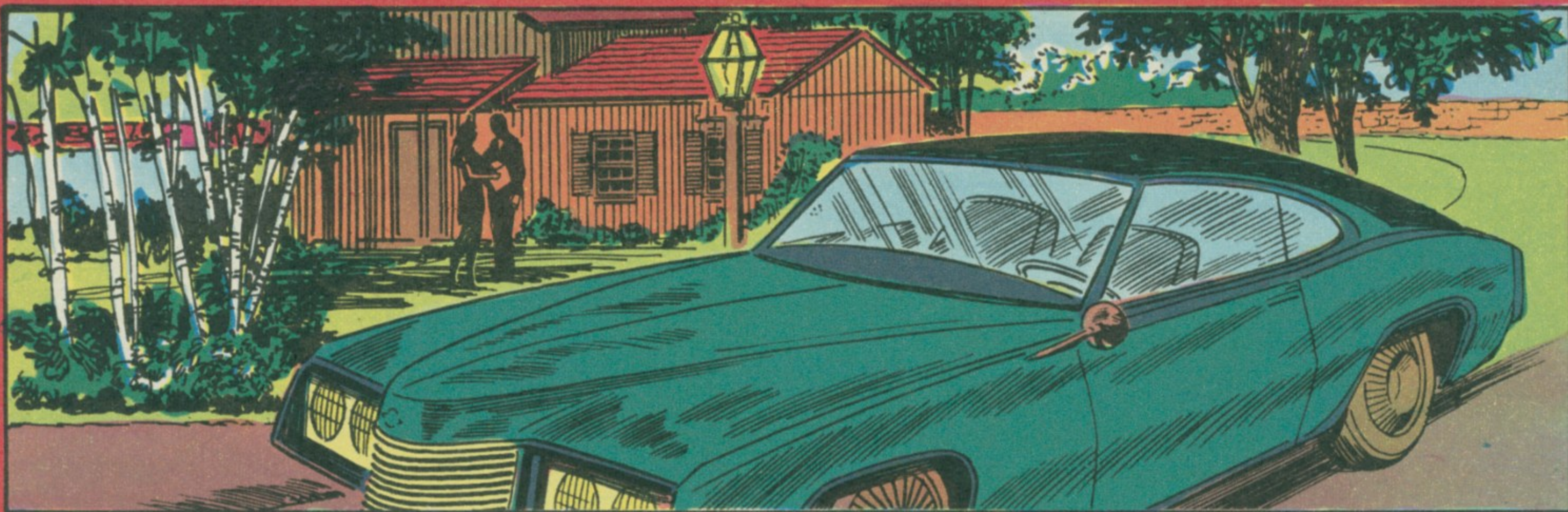

Уз већ познате монтажне куће кренуло се с такозваним «инстант» кућама. Овај систем се у неким земљама већ увелико примењује. На одређено место довози се «костур» куће с арматуром за темеље и зидове који се изливају од бетона. Екипа специјално обучених радника за два часа поставља сплату. Део крова и три зида спремни су за бетонирање, што се изводи уз помоћ нове опреме. Чим бетон очврсне, завршава се и четврти зид. У припремљене отворе постављају се прозори и врата, преградни зидови (од помоћних материјала) и уграђују неопходне инсталације. За десетак дана, у просену, кућа је спремна за усељење.

Чини се, међутим, да су тек у «фабрикованој кући» стручњаци пронашли праву формулу. Из фабричке хале почеле су да излазе потпуно опремљене куће у блоковима који се састављају на месту где су постављени темељи. Све је унапред прорачунато. Састави су сигурни и неприметни. Све је на свом месту. Брзина којом се једна ованва кућа подиже граничи се са фантастиком. Наиме, стручњаци су већ успели да време за монтажање мање куће сведу на свега неколико часова. Појавили су се и фабриковани модели кућа са више спратова, у више нивоа — хотели, мотели, школе.

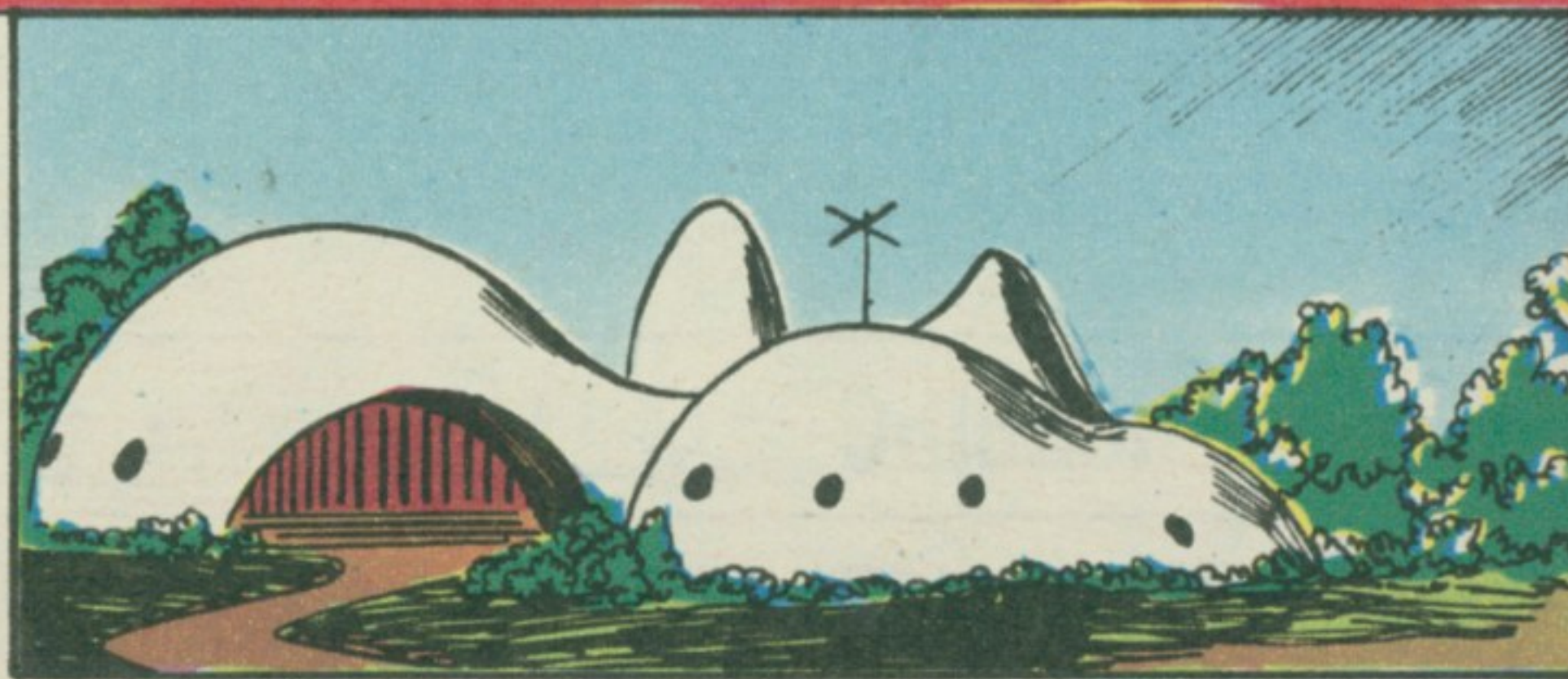
Овакве кућице постављају се тако рећи тренутно. Са-стоје се само из половина које садрже све што је неопходно. У истом дану прикључују се на електричну, водоводну и канализациону мрежу, тако да су већ следећег дана спремне за усељење. Грађевине са више спратова подижу се принципом »уметања«, што значи да се прво поставља челични или бетонски костур зграде у који се, затим, углављују одговарајући елементи. На овај начин подигнута је централна зграда хотела »Контемпорари« у Дизниленду. У експерименталној фази је и један потпуно нов систем градње који се заснива на принципу »подметања« елемената, уз подизање читаве конструкције. Тренутно се на овај начин постиже висина до 20 спратова.

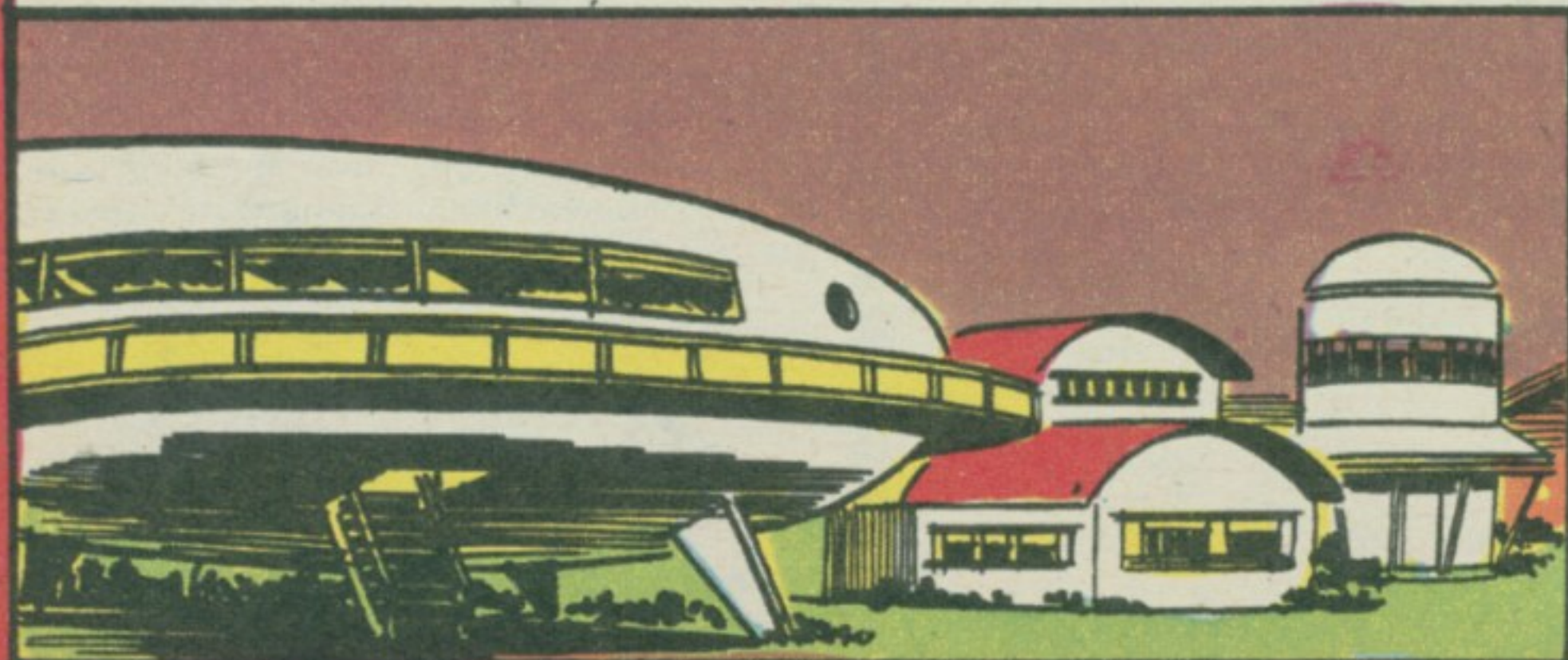
Фабриковане куће израђују се од различитих материјала: дрвета, бетона, пластине, стаклене вуне, алуминијума, папира, поливинила, синтетичке пене... У зависности од намене, зидови могу да буду несагориви, изолациони, декоративни, отпорни на разне утицаје и слично. Израчунато је да цена фабриковане куће не прелази цену једног бољег ауто-

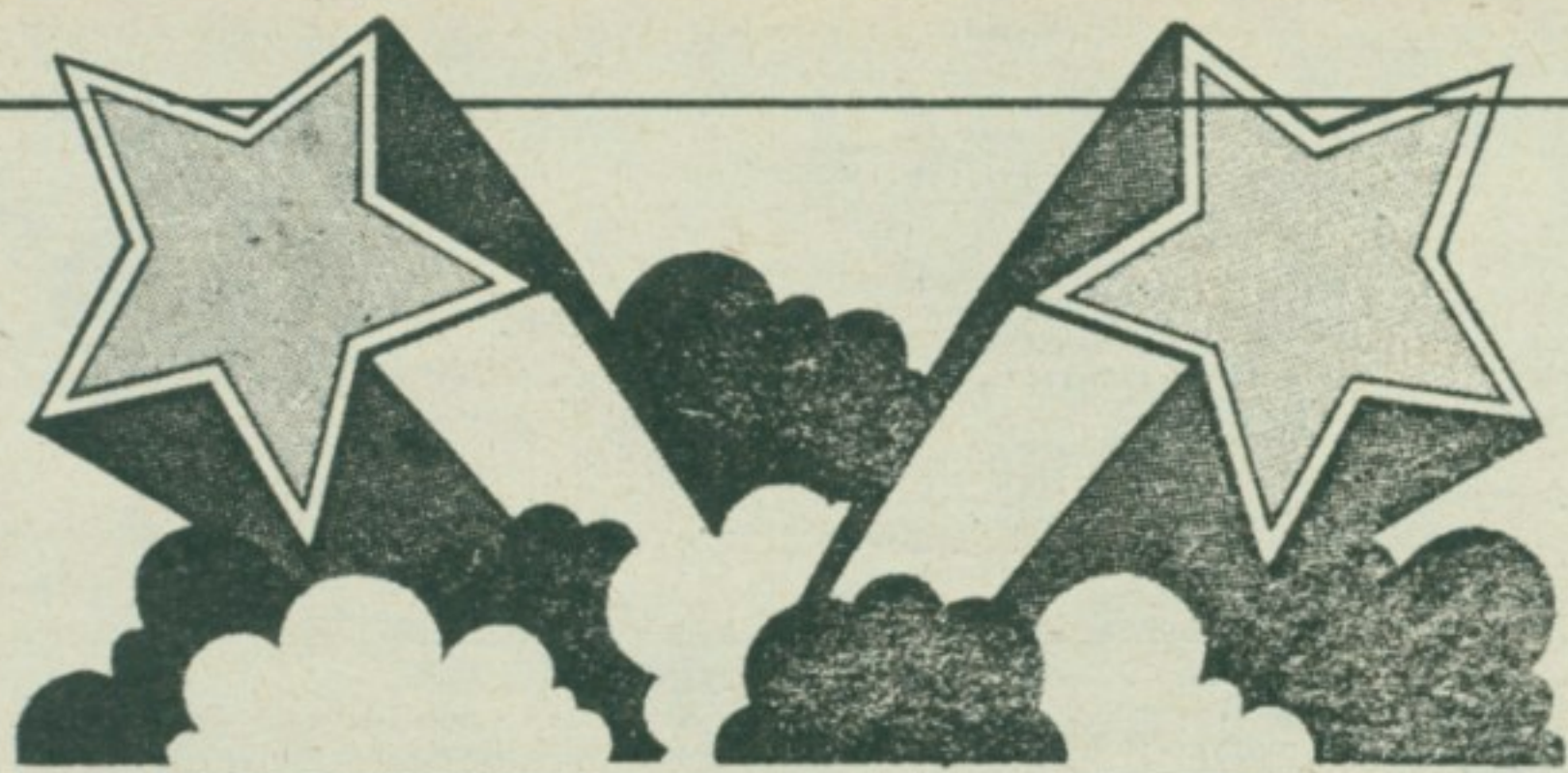
мобила. Чак и да није тако, стари начин градње достигао је ниво који не омогућава даље напредовање. Насупрот томе, нов начин тен је започео. Главни циљ је да се производња станова удвостручи а да се, при том, не дуплира и специјализовани рад.

Неки стручњаци на све ово гледају с подозрењем. Кажу да више од половине трошнова за подизање отпада на плац, дозволу за градњу, водоводну и канализациону мрежу, и да само промена начина градње много не мења ствар. Међутим, познати европски архитекта Фриц Стани, ученик чувеног Лојда Рајта, каже: »С променом начина градње кроз двадесет година од куће ће се створити исто што и од аутомобила. Биће конструисане пресе које ће у једном секунду »штампати« читаве

зидове. И не само зидове већ и кухињски намештај, каде, кревете, столице, ормане, радијаторе. Промениће се материјали и модели. Стаклена вуна, која се данас употребљава за израду када и зидова купатила, користиће се и за многе друге делове куће. Доћи ће и до корених измена облика. Куће ће све више личити на печурке, лукове, иглое и слично. Цена градње сигурно ће се смањити а услови становања побољшати«.

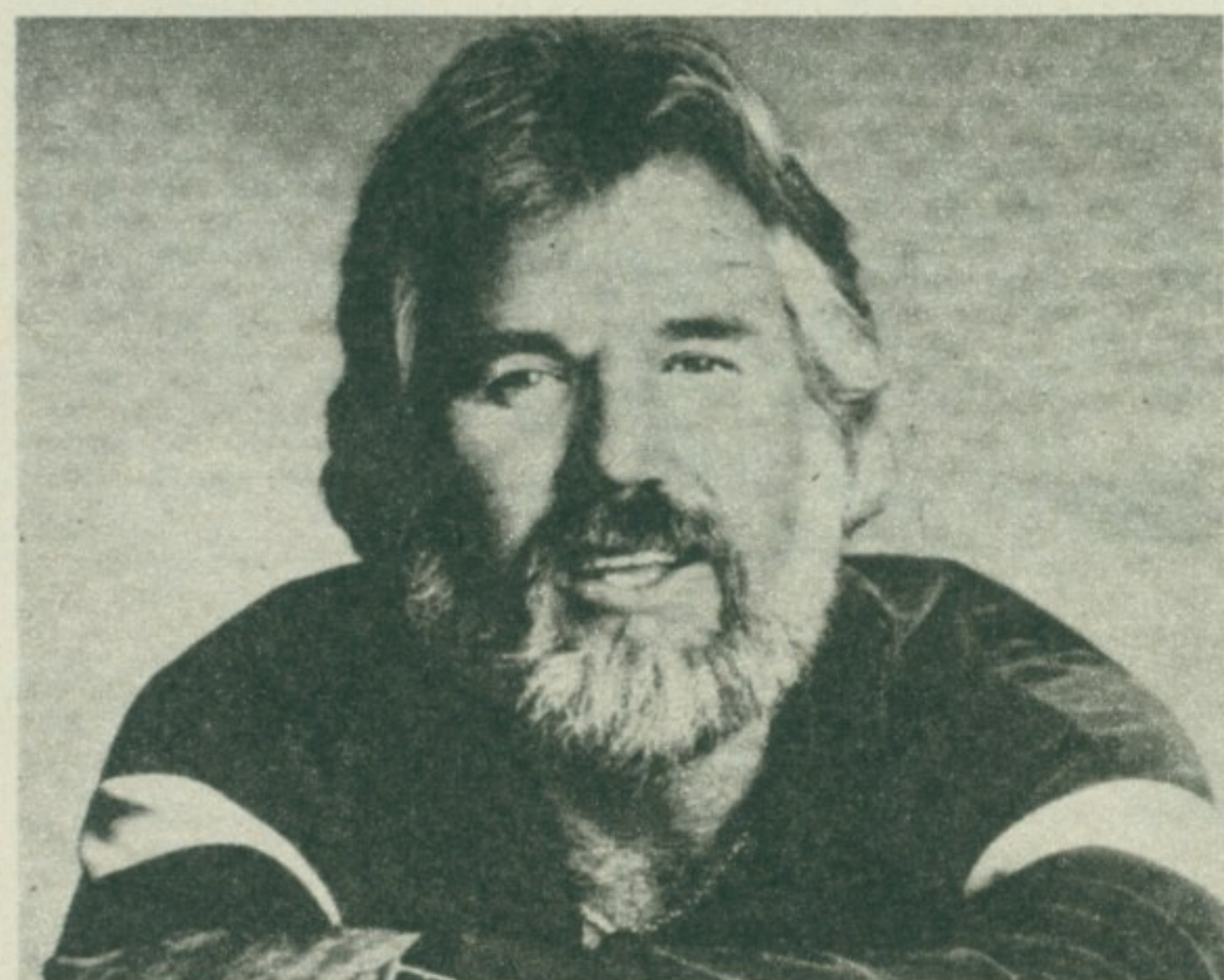

ХИТ - СТРАНА

КЕНИ РОЦЕРС (KENNY ROGERS)

У последње време наше дискографске куће све чешће издају плоче са кантри-музиком. Тако се пре извесног времена у продаји појавио албум КЕНИЈА РОЦЕРСА „Коцкар“ („The Gambler“) који нас на најбољи начин уводи у ову врсту музике. Кени Роцерс је рођен 21. августа 1938. године у Хјустону. Пажњу публике скренуо је на себе као члан састава ФРСТ ЕДИШН (THE FIRST EDITION — Прво издање) који је основан 1967. године. Наступајући редовно на телевизији, група је стекла огромну популарност. Две године касније долази до промена у саставу. Кени Роцерс преузима кормило новонастале формације и под измењеним називом КЕНИ

ненађује јер су чланови групе искусни професионалци који се одлично сналазе у свим музичким водама. Почетком 1970. године, Кени Роцерс постиже свој до тада највећи успех са композицијом „Руби, не води своју девојку у град“ („Ruby, Don't Take Your Love to Town“). Настављајући као соло-музичар, композиције Кенија Роцерса постају све комерцијалније, што се нарочито огледа у префорсираним аранжманима. Таквог „сладуњавог“ Кенија Роцерса упознаје и наша публика великим хитом „Лусил“ („Lucille“) који се дуго налазио на врховима листа популарности широм света. Албумима „The Gambler“, „Kenny“ и најновијим остваре-

РОЦЕРС ЕНД ФРСТ ЕДИШН (KENNY ROGERS & THE FIRST EDITION) постиже још веће успехе. Временом се мења и структура музике коју изводе. Све су осетлије примесе рока, фолка и госпела, што и не из-

њем „Gideon“. Кени је само потврдио статус једног од најкомерцијалнијих кантри-музичара. Сингл „Не заљубљуј се у сањалицу“ („Don't Fall in Love with a Dreamer“) тренутно је међу најслушанијим хитовима у Сједињеним Америчким Државама.

Продајем ЛП плоче:
»Light My Fire« (BACCARA), »Sorry, I'm Lady« (BACCARA), »Сплит 78« и »The Album« (ABBA).
Татјана Николић,
Ф. Алфировића 13,
57000 Задар

Продајем следеће ЛП плоче:
»Битанга и принчеца« (БИЈЕЛО ДУГМЕ), »Wings Greatest« (WINGS), »Moody Blue« (Elvis Presley), »Voulez - Vous« (ABBA), »Diamnod Cut« (Bonnie Tyler), »Grease« (John Travolta/Olivia Newton John). Плоче су добро очуване.
Невен Грујић,
П. Кочића 15,
23300 Кикинда

Продајем ЛП плоче:
»Загреб 77« »Love for Sale« (BONEY M), »The greatest Hits of the World« (REDBONE, SANTANA, THE SHUFFLES, Tim Hardin, »Greatest Hits, Vol. 2« (ABBA), »With the Beatles« (BEATLES), »Indexi« (INDEXI), »Ти и ја« (Здравко Чолић), »Кад бих био бијело дугме« (БИЈЕЛО ДУГМЕ) и слиједеће сингл-плоче: »Уморан од свега« (ГЕНЕРАЦИЈА 5), »Нови штос« (COD), »У једним плавим очима« и »Само једном« (INDEXI), »Дођи у 5 до 5« (АМБА-САДОРИ), »Закони се љубави« (СРЕБРНА КРИЛА), »Полети бијела птицо« (Миро Унгар), »Буди са мном« (YU ГРУПА), »Bringing It Back« (Elvis Presley) и др.
Предраг Калкан, Петра Прерадовића 2/1, 54500 Нашице.

Продајем добро очуване ЛП плоче: »Bandido« (LA BIONDA), »Magic Fly« (SPACE), »Come with Me« (SCORPION), »Point of Know Return« (KANSAS), »Хитови 1969—1971« (OMEGA), »Communique« (DIRE STRAITS), »No Reason to Cry« (Eric Clapton), »Desolation Angel« (BAD COMPANY), »У времену хороскопа« (АТОМСКО СКЛОНИШТЕ), »Дивље јагоде« (ДИВЉЕ ЈАГОДЕ), »If You Want Blood« (AC/DC), »Meddle« (PINK FLOYD), »Animals« (PINK FLOYD) и дупли албуми LED ZEPPELINA »Physical Graffiti« и »The Song Remains the Same«.

Јадранка Шимунца, Стевана Мокрањца 15, 19320 Кладово.

Купујем све старе плоче Микија Јевремовића. У обзир долази и замена за друге плоче.

Славица Савић, Бате Букића 37, 12000 Пожаревац.

Мијењам или продајем велик број плоча.
Зоран Пајинић, Матошева 6, 41410 Велика Горица.

БЕРЗА ПЛОЧА

Чишћаоци јављају...

ВЕСТИ ИЗ КОПРИВНИЦЕ

ДАМИР ЈУСТАМЕНТ се пјевањем бави већ осам година и до сада је наступао на више приредби широм Подравине. Недавно је забиљежио свој највећи успех: освајање другог мјеста на приредби „Први глас Копривнице.“ Након тога позван је у Загреб да направи пробне снимке за емисију „Недјељно поподне.“ Нада се да ће му ускоро бити омогућено и да сними своју прву плочу.

Наташа Илић,
Моше Пијаде 16 а,
Копривница,
(хonorар 150 дин).

ПИТ ТАУНЗЕНД PETE TOWNSHEND

- 1 IBANEZ гитара личи на Gibson Les Paul. Има изванредан звук и могу је препоручити онима који немају довољно новца за скупље инструменте.
- 2 GIBSON SG CUSTOM је једна од мојих скупљих гитара јер њен уски врат омогућава брзе промене акорда.
- 3 ARLA-PRO II је гитара коју сам раније често свирао. Морам признати да сам је углавном користе за сценске ефекте јер се дрво од којег је направљено лакше ломило.
- 4 GIBSON LES PAUL је без сумње гитара коју најчешће користе рок-музичари. Ја је у последње време све ређе узимам у руке јер је сувише тешка.
- 5 GIBSON RD ARTIST је најскупља гитара у мојој колекцији. Поседује посебне ефекте који ми омогућавају велик број занимљивих комбинација. На жалост и ова гитара је сувише тешка.
- 6 HOYER EAGLE је доста непозната гитара у Енглеској. Прављена је у Немачкој и њене могућности су невероватне. Може да стане раме уз раме са сваком бољом гитаром, а цена јој је нижа.
- 7 RICKENBAKER је јефтина гитара која музичару омогућава првокласан звук. Дуго је нисам свирао, али у последње време све ми је дража.
- 8 FENDER STRATOCASTER најчешће свирам ових да-

Песма недеље

КУКАВИЦА (THE COWARD OF THE COUNTY)

Музика и текст: Били Вилер и Роџер Боулинг

But something told me always
They were reading Tommy
wrong

Promise me son not to do
The things I've done
Walk away from trouble if you
can

Everyone considered him
The coward of the county
He'd never stood one single time
To prove the county wrong
His mamma called him Tommy
(Billy Wleelek/ Roger Bowling)
But the folks just called him
Yellow

He was only ten years old
When his daddy died in prison.
I looked after Tommy, cause
He was my brother's son
I still recall the final words
My brother said to Tommy
Son, my life is over but yours
Has just begun

It won't mean you're weak
If you turn the other cheek
I hope you're old enough
To understand
Son, you don't have to fight
To be a man

АДРЕСЕ:

CHEAP TRICK.

c/o CBS,
1801 Century
Park West,
Los Angeles,
Cal. 90067/USA.

PINK FLOYD.

c/o EMI International,
Semour House,
London W 1,
England.

ELECTRIC LIGHT

ORCHESTRA,
Fan Club, P. O.
Box 2bf,
London W 1,
England.

POLICE

c/o A+M Records,
136-140 New Kings
Road,
London SW 6,
Great Britain.

Познато је да многи рок-музичари имају посебан однос према својим гитарама. Ни ПИТ ТАУНЗЕНД, гитариста и вођа састава ХУ (WHO), није изузетак. Раније познат по уништавању гитара на сцени, данас важи за колекционара који у својој збирци има велик број инструмената изузетне вредности.

„Почео сам да свирам гитару у тринаестој години“, каже Пит. „Прву гитару добио сам за рођендан од своје баке. Заиста сам на концертима ломио гитаре, али не тако велик број како се прича. У ствари, био сам тако вешт у томе да сам ломио само врат гитаре што је касније могло да се поправи.“

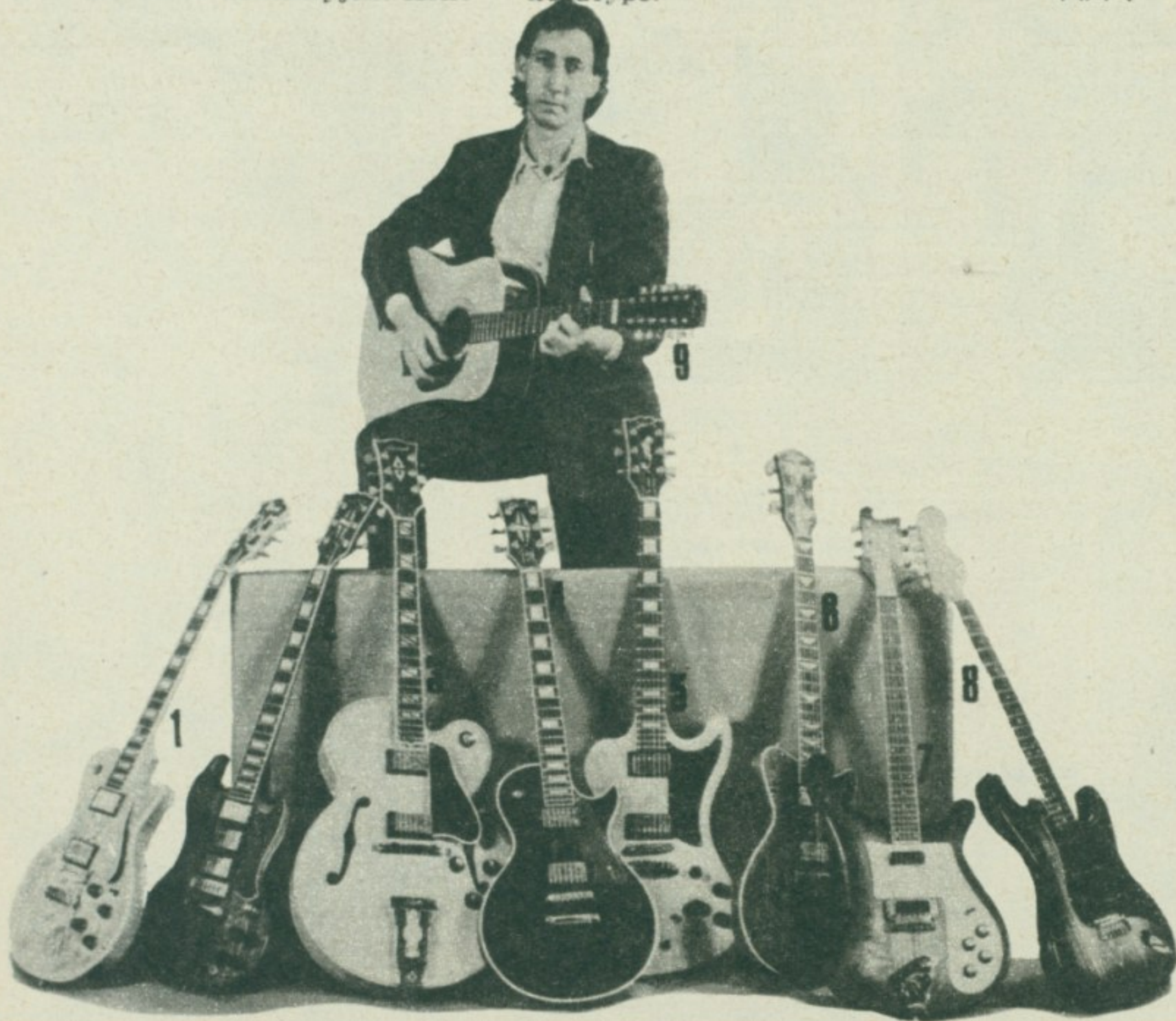
Ових дана Пит најављује своју другу солистичку плочу. Њен назив је „Празна чаша“ (»Empty Glass«). Већина од десет композиција које се налазе на албуму у брзом су темпу. Продуцент је Крис Томас, познат по свом раду са СЕКС ПИСТОЛСИМА. Питу су на овом пројекту помагали и Ребит Бандрик, пијаниста који тренутно свира са групом ХУ, бубњар Сајмон Филипс и Кени Џоунс, као и басиста Тони Батлер.

У овом броју „Забавника“ Пит Таунзенд нам говори о својим гитарама које најчешће користи.

на. Лакша је од Gibson гитара и посебно одговара брзим рок-песмама.

9 FENDER гитара са 12 жица је инструмент на коме често компонујем. Поне-

кад ову гитару свирам и на сцени, али штимовање се јавља као несавладив проблем. Гитара је невероватно осетљива на промену температуре.

МОЈ ИЗБОР

ВЛАТКО СТЕФАНОВСКИ је композитор, певач и гитариста сигурно најквалитетније југословенске групе ЛЕБ И СОЛ. Верујемо да многи наши читаоци желе да сазнају којих би десет композиција овај врсни музичар понео на путо острво.

Vlatko Stefanovski

ДОМАЋЕ

1. ЕТО, БАШ ХОЋУ — Бијело дугме
2. TIME (1. албум) — Time
3. ЛЕБ И СОЛ 2 — Леб и сол
4. РУЧНИ РАД — Леб и сол
5. СОНЧНА ПОТ — Сончна пот

СТРАНЕ

1. THE BEATLES — The Beatles
2. REGATA DE BLANC — Police
3. LET IT BLEED — Rolling Stones
4. IN A SILENT WAY — Miles Davis
5. »8,30« — Weather Report

ЧУВАЊЕ ГУМИЦА

МАКАЗЕ ПРИ РУЦИ

ПРОБУШЕНЕ РИБАРСКЕ ЧИЗМЕ

ПРОБУШЕНЕ ГУМЕНЕ ЧИЗМЕ

МАШКО РИБО

ИСТИНИТО ОД РЕЧИ ДО РЕЧИ

СА НАЈВИШЕ ИМЕНА
— БУЦОВ

Сем латинског назива, ко-
ји се најчешће употребља-
ва у стручној литератури,
исте врсте риба добиле су
у народу разна имена, тако
да се понекад разликују и
на двадесетак километара
речног тока. Најбољи при-
мер за то је буцов који
плен лови тако бучно да
понекад уплаши риболов-
ца на обали. У нашем на-
роду називају га бајн, ба-
лин, болан, болем, болен,
болијен, болин, болун, бо-
љан, бољван, бољен, боље-
ника, брзак, булен, буц,
бицка, буцо, буцоња,
макле, рамија. Иначе, сма-
тра се да је реч буцов ме-
ђарског порекла где се ова
риба назива buszo.

ПОСЛАСТИЦА У БИЉУ

Лињак је због своје бор-
бености цењен код спор-
тских риболоваца, али и
код гурмана јер му је месо
врло укусно. То је типична
барска риба која најрадије
борави међу воденим би-
љем. Нарочито успешно се
лови у раним јутарњим и
поподневним часовима.
Прибор за лов треба да је
лак, али и јак, јер је ли-
њак велики борац, погото-
во ако се улови примерак
тежак око један килограм.
Пец се на пловак, а мам-
ци су глисте, црвићи, хлеб,
кувано жито и сл.

КАКО РАСТЕ СОМ?

Прве године живота сом
достигне дужину од 18
сантиметара и тежину око
58 грама. Плодност женке
је 16000-17000 јаја на један
килограм тежине.

УЛОВ ОД ТРИ ТОНЕ

Панчевачки рибар Јошка
Пап уловио је, наравно
мрежом, за 15 дана 1965.
године 3000 килограма со-
мова!

ШТЕТОЧИНА НА УДИЦИ

Од 12 родова фамилије
греча, у нашој земљи жи-
ве 4 рода са неколико вр-
ста. Ова риба насељава ре-
ке, језера и рибњаке, али
углавном воли стајаћу во-
ду. Банатско како га још на-
зивају, изразита је гра-

бљивица јер напада све живо што може да савлада. Много се множи и уништава икру и млађ осталих врста риба, због чега за њега нема ловостаја. Лови се на тањи прибор, на пловак или дубински, а мамци су у пролеће глисте и црве, док се лети на удицу ставља ситна рибица. Успешно се лови и на навалицу.

МАМЦИ ОД РИБА

Црвенперка, скобаљ, клен, бодорка, кауглер (албурнуси), кркуша, кесега и греч — балавац убрајају се у такозвану белу рибу. Све ове рибе су одлична рибља грана, па се често употребљавају као мамац за лов риба — грабљивица.

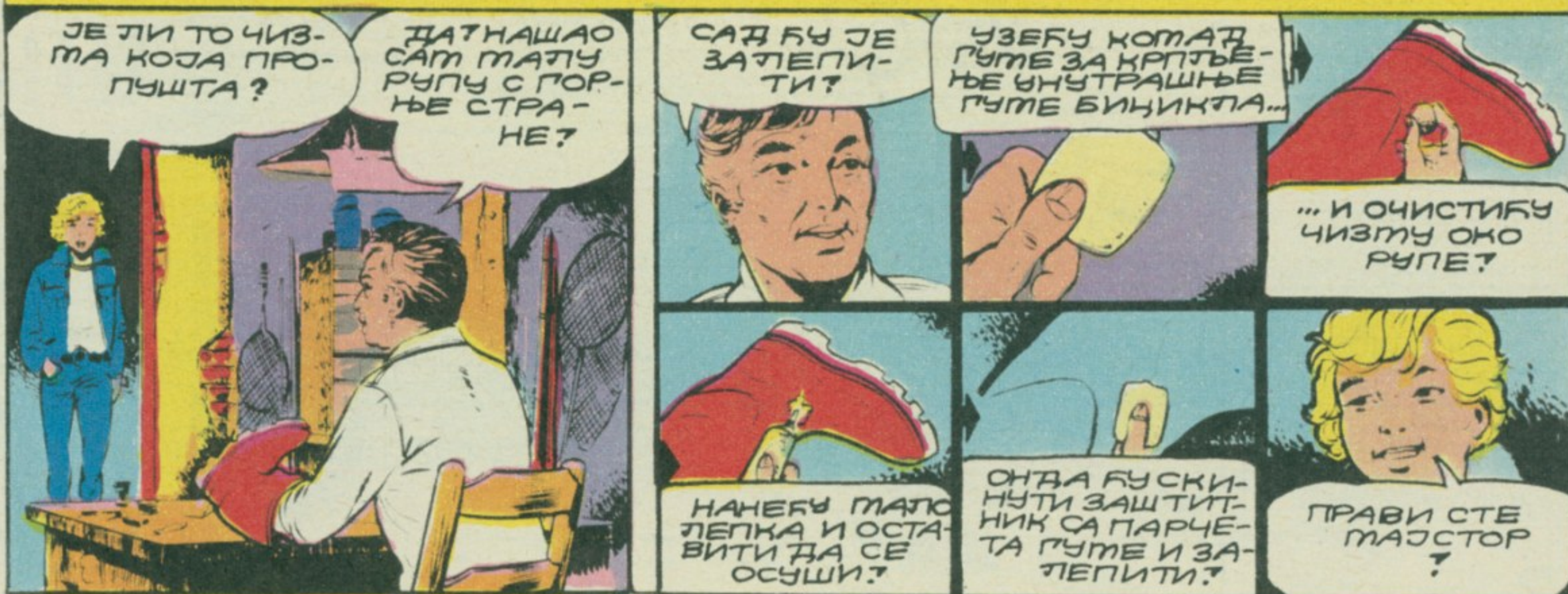
УДИЦА У РУЦИ

Шта да се уради кад се удица забоду у руку или неки други део тела риболовца? Најважније је у тим непријатним тренуцима сачувати присебност и никако не покушавати извући удицу из меса или коже јер се тиме прави већа рана а болови појачавају. Најбоље је врх удице који је забоден провући кроз кожу на другу страну, а затим удицу пресећи клештима. Тада ће вађење бити лако, брже и готово безболно. Наравно, рана се дезинфикује средством из приручне апотеке, а затим потражи лекара да не би дошло до тровања.

ГДЕ ПЕЧАТИ?

Сваки риболовац требало би да познаје воду где пеца и врсте риба које живе у њој. Све рибице најчешће су тамо где за њих има хране. Зато је потребно добро да се осматра ток реке и да се познаје конфигурација дна и обале. Рибе су често крај потопљених пањева, клада и камења који стварају вртоге и ту се скупља доста хране. На тим местима су обично и веће грабљивице — сом, штука, смућ.

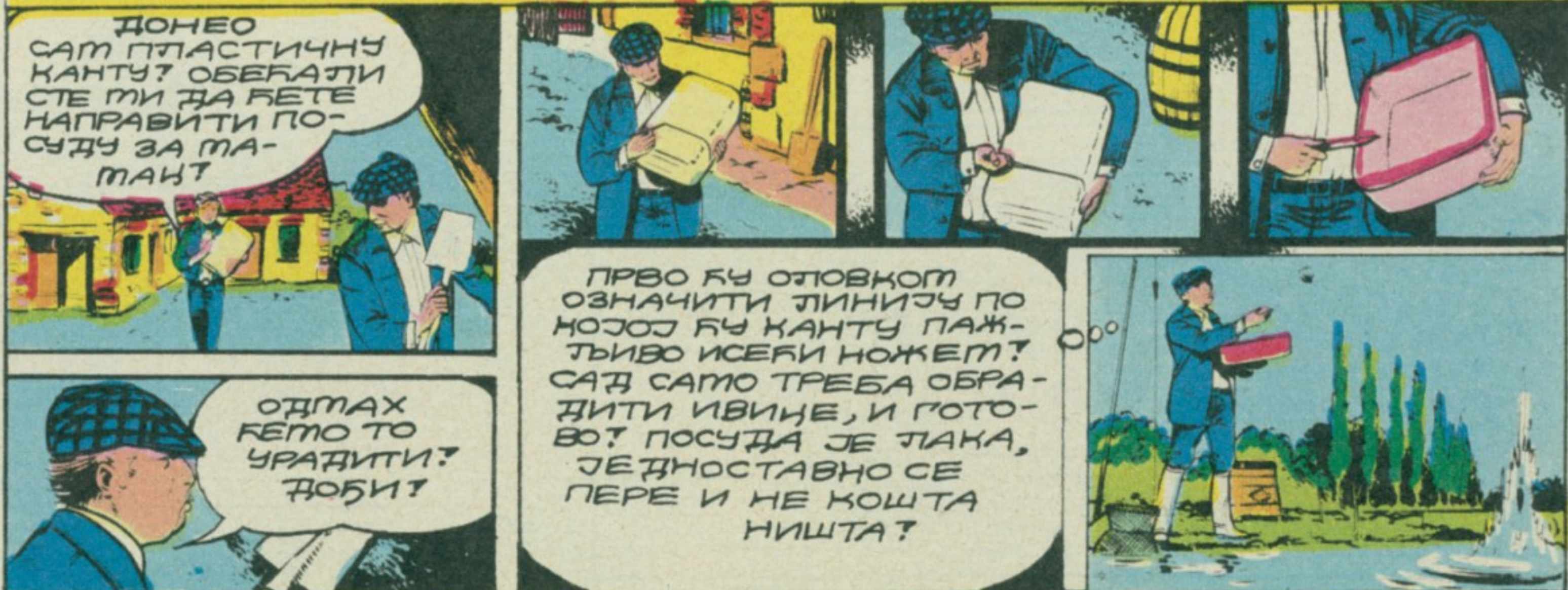
КРПЉЕЊЕ ГУМЕНИХ ЧИЗАМА

МЕРЕЊЕ ДУБИНЕ

ПОСУДА ЗА МАМАЦ

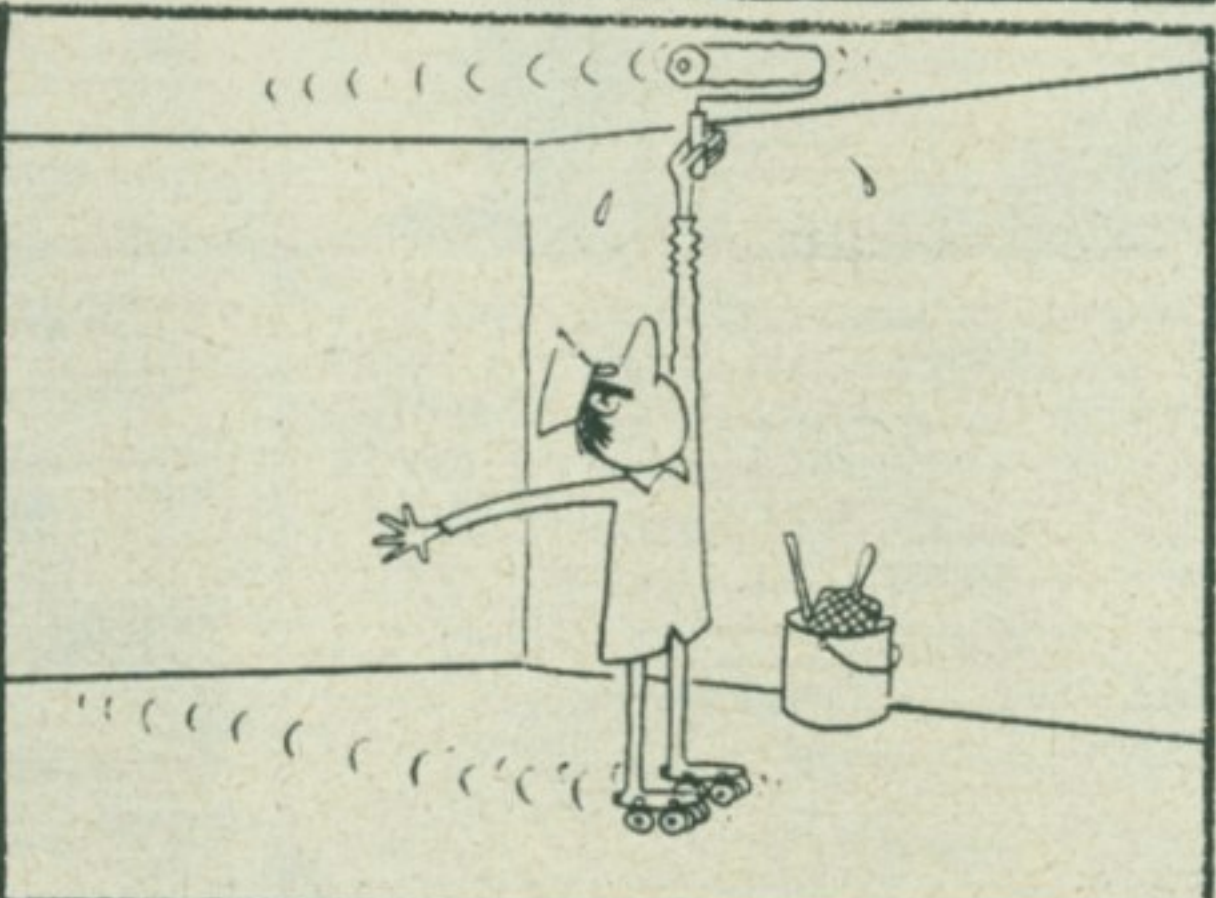
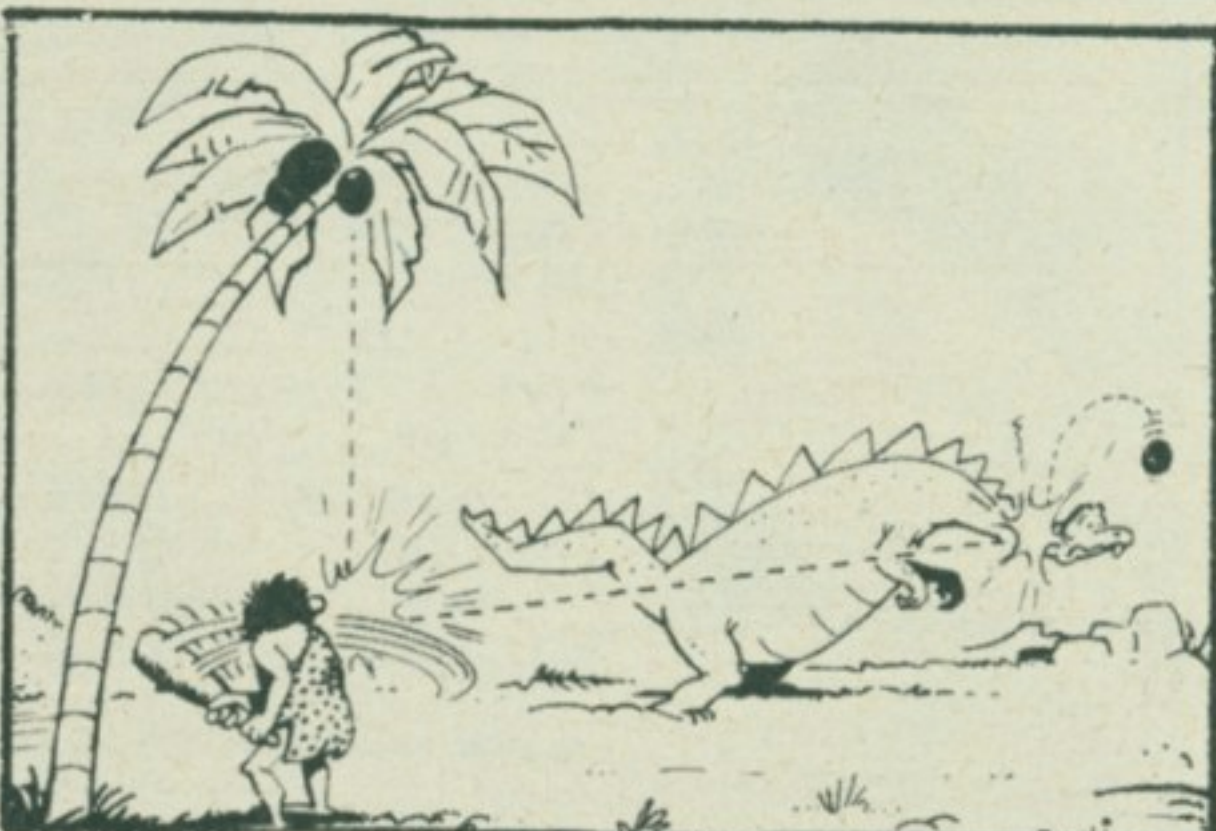

ЧУВАЊЕ НАОЧАРА ЗА СУНЦЕ

ХУМОР БЕЗ РЕЧИ

ШРАФКО *****

ШКРИП
ППП ПСС
ШКРИ.
ШКР..
ШК...
Ш....

K kozmetika

ГДЕ ЈЕ ПИПС ТАМО НЕМА МУВА!

K kozmetika

100% памук

НАРУЧБЕНИЦА:

Име и презиме

Адреса

Неопозиво наручујем мајицу ☐ А ☐ Б

Величина: Дечија: ☐ 8 ☐ 10 ☐ 12 ☐ 14 ☐ 16

За одрасле ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6

Одговарајуће заокружити

Количина комада

Цена ком. 100 динара

Плаћено поузећем

Исцрпи и прилепи на дописницу

WD — 40/ PIPS

61104 Љубљана

☐ А Поштански фах 31

☐ Б Поштански фах 32

непотребно

прецртати

Узми кутак

КЛИКЕРИ У ОЛУКУ

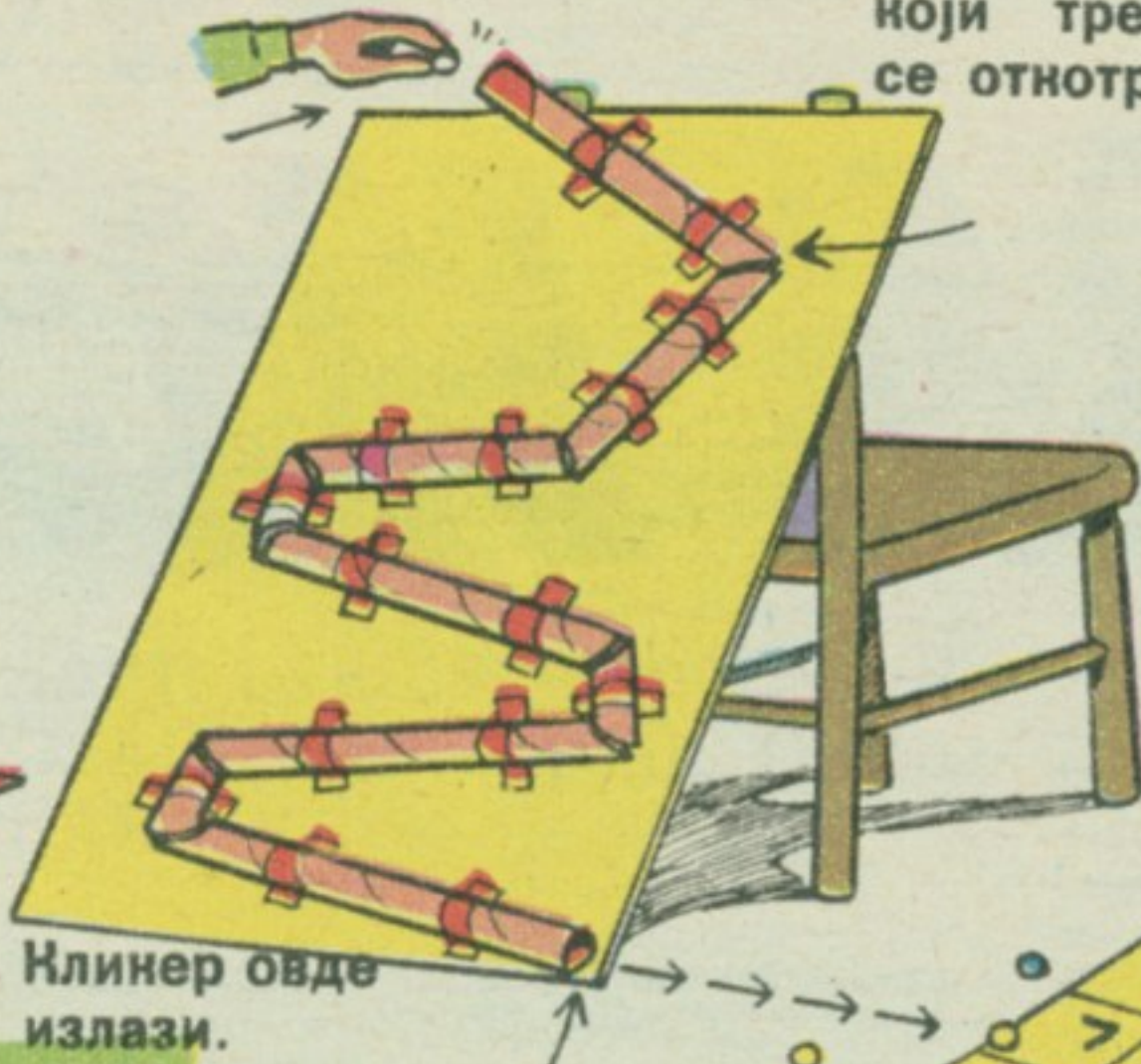
Овде убацити клинер.

Играчи редом убацују клинер који треба да се откотрља на

таблу. Рачуна се оно поље на коме се клинер заустави. Побеђује играч који у десет бацања има највећи збир поена.

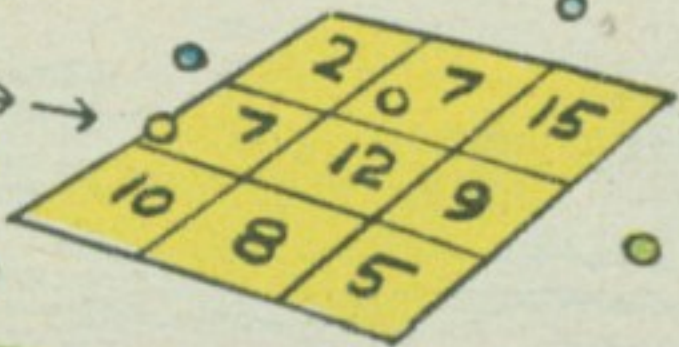
Узмите ролне на које су намотани папирни пешнири или их сами направите од картона.

Залепите ролне на већу картонску плочу, саставите их лепљивом траком на угловима нао што је то приказано на цртежу. Тако се добија олук који треба поставити усправно.

Други комад картона подељен на поља и означен бројевима поставите на под, тридесетак сантиметара од отвора олука.

Клинер овде излази.

Сигурно се у вашим џеповима и школским торбама увек налази по неколико лепих шарених кликера који спремно чекају да их закотрљате. Ако вам

је досадила уобичајена игра кликера, предлажемо вам неколико нових које ће се сигурно допасти и вама и вашим пријатељима.

ИГРЕ С КЛИКЕРИМА

КЛИКЕРИ У РУКАВИЦИ

Правила су иста као и код обичног играња кликера, али при бацању играчи морају носити рукавице с једним прстом.

То чини игру занимљивијом јер отежава бацање.

КЛИКЕРИ У КУТИЈИ

За ову игру потребна вам је једна кутија и 10 кликера. Играч треба да ухвати кликер између средњег прста и најпрста, подигне га и убаца у кутију нао што је то приказано на цртежу.

Победник је онај који за најкраће време у кутију убаца десет кликера, а при томе не испусти ниједан.

СОВА ЗА МУДРАЦЕ

Затим према оној првој сови исеците још десетак истих.

Залепите све сове једну за другу, али претходно на прве три исеците отворе за очи у које ћете убацити по један станлени клинер.

Сову обојите и добићете необичан украс.

Нацртајте сову на картону и исеците је.

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

МИЛТОН РОТМАН

ПОДАТАК ЗА ИСТОРИЈУ

Енис је завршавао обилазак 426. одељак Источног океана. Струјање је било повољно, па се бродић кретао брзо и уједначено, док су за њим остајали кратки, непрекидани таласи.

Одједном се зачу опасна тутњава и вода се узбурка као да нешто бесно удара по њој. Енис се баци на команде. На његовом крупном телу одрташе се снажни мишићи. Сунце, које је као огромна црвена кугла наткривљавало читав хоризонт, немилосрдно је пекло.

Бродић одскочи и чинило се да неко време лебди пре него што је кљуном поново заронио у воду. Ваздух је постао тако густ да се граница између неба и воде више није разликовала — ваздух и вода су неприметно прелазили једно у друго и стапали се. Притисак доиста може да учини чудне ствари...

Ог сунђерасиої меџала

Високо горе, Енис угледа светлугаву тачку како трепери у ваздуху.

„Једрилица“, помисли и то га зачуди. „Откуд тако далеко изнад океана?! Додуше, све је могуће по овако јаком ветру!“

Тачка поново засветлуца. Сада се већ налазила знатно ниже. Беше то рђав знак. Спуштала се сувише брзо. Енис окрену свој бродић како би пресрео једрилицу која је падала.

„Чудно“, помисли. „Где ли су јој крила? Мора да су се поломила...“

Приближавала му се и — то у ствари није била летилица! Била је много већа и тако необичног облика да не би могла да се одржи у ваздуху. Када је ударила у површину воде, подигао се огроман талас. Тог тренутка Енису паде на памет да је то, бар за њега, оно најзначајније на овој планети. Помислио је да се ради о објекту за којим Шаден већ годинама трага. Сам Енис имао је непојмљиву срећу: на његове очи предмет је сам пао с неба!

Енисов бродић се приближавао непознатом сребрнастом објекту. Спретно је смањив брзину, па се осетио само слаб ударац кад су се додирнули. Метал непознате летелице се удуби као да је од сунђера. Запрепашћен, Енис пружи руку и опипа закривљену површину. На притисак, прсти му уронише у метал!

„Каква ли су то бића која своје летелице праве од овако слабог материјала?“ гласно се запита и поче да пузи према врху летелице на коме је угледао отвор.

Метал се утибао под њим. Знао је да мора да ради што брже. Овако слаб материјал неће дуго издржати под његовом тежином. Било је очигледно да би се читава на-

ЖИВОТ НА ТЕШКОЈ ПЛАНЕТИ БИО ЈЕ ЗА ЉУДЕ ТОЛИКО ДРУГАЧИЈИ ДА СУ ЈЕДВА ЧЕКАЛИ ДА ЈЕ НАПУСТЕ

права, изложена овако јаком атмосферском притиску, брзо распала, да на њеном врху није настала пукотина која је омогућавала да се унутрашњи и спољашњи притисак изједначе.

Пукотина је била сувише уска, па Енис рукама развуче бочне стране и поче полако да се увлачи. Унутрашње површине и преграде изгледале су као начињене од папира. Владао је хаос. Готово ниједна ствар није сачувала свој првобитни облик: поломљене машине, смрвљене цеви — све је било уништено силом теже и притиска.

Под се већ топио и претварао у кашасту црвену масу. По њему су лежали изобличени побијени чланови посаде. Оно што је Енис претпостављао, показало се тачним: налазио се у свемирском броду! Сигурно је сила теже била стотинак пута јача, а атмосфера десетину хиљада пута тежа него на планети на којој је брод направљен. По великом броју прекидача и бројчаника на зидовима Енис закључи да се налази у командној кабини. На централном пулту још увек је лежала раширена мапа Соларног система. Избројао је девет учртаних планета, док их је на његовој било само пет.

„Дошли су из другог система“, размишљао је Енис. „Више нема сумње да се ту налази оно што ме занима.“

Пронашао је степенице које су водиле у утробу брода. Читав доњи простор испуњавала је огромна машинерија чије су лампиче још светлугале. Одмах ју је препознао. Метал је омекшао, али она је била довољно јака да издржи чак и страховит притисак ове планете. Била је пуна шема и намотаја који за њега нису имали никаквог значења. Али, за Шадена би имали.

Као и ко зна колико научника пре њега, Шаден је узалуд покушавао да конструише нешто слично. Међутим, свима је било познато да би, без енергије коју ова машина може да створи, људска раса била заувек осуђена да остане прикована за површину Тешке планете коју је силом прилика била принуђена да насели.

Унишћена буг и нервни систем

Атомска енергија! Само су атомске експлозије и страховити ветрови били у стању да подигну неко тело са Тешке планете. Хемијски извори енергије били су недовољни.

Да, Шадену и осталим научницима догодило се исто што и Енису. Виђали су олупине свемирских

бродова и атомске реакторе у њима, али само накратко. Морске струје и таласи брзо би растурили брод. Кад то не би био случај, морали су сами да униште летелицу, јер је тајну требало сачувати од научника ратоборних народа Бантина и Марака. Да су се дочепали тајне, сигурно би је искористили против свих других народа који насељавају свемир.

Енис се вратио да поново разгле-

-везу и позвао Шадена. Дрхтао је од узбуђења. Најзад се зачу Шаде-нов глас:

— Шадене! Овде Енис! — викао је. — Узми једрилицу и крећи! ОDMAH! Оно је опет дошло. Крећи што пре!

Искључио је везу, подигао поклопац на отвору у дну брода, а затим поново похитао на олупину. Бродић је брзо тонуо — то ће му помоћи да бар још неко време остане непримећен.

Енис се поново нашао у мрачној унутрашњости свемирског брода. Надао се да га нису видели док је улазио. Где да се сакрије? Како да овако голорук одбрани брод? Овде

да брод. Било је очигледно да се у њему водила борба. Могао је чак и да замисли како се одвијала. Брод је био погођен, посада побијена, командни систем уништен и олупина се довољно приближила Тешкој планети да би била привучена огромном силом њене гравитације.

Уииааооо-о-оу! Аларм са Енисовог брода! Пожурио је да се поново попне на врх олупине. Далеко доле, у таласима, угледа дуг, онизак брод. Био је то борбени брод Марака. Могао би лако да им умакне са својим бродићем, али није хтео да напусти олупину. Била је исувише драгоценца.

Грозничаво је размишљао шта да уради, а затим се брзо пребацио у свој бродић. Укључио је радио

нема оружја које би могао да употреби. За оружје ове планете, у виду снопа актинске светлости која уништава вид и нервни систем, било је потребно напајање. Хладно, метално оружје није се користило, јер га цивилизације које употребљавају зраке тврђе од метала никада нису усавршиле.

Енис је био одличан борац, али како да изађе на крај са свим Марацима који ће ући у олупину?

Зар не схваћају?

Поново је сишао у одају са огромним атомским реактором. Овога пута га је пажљивије раз-

гледао. Пронашао је отвор и почео полако да се увлачи. Отвор је био заштићен слојем тамне провидне материје кроз коју је избијала мутна светлост. Задовољно се насмешио. У реактору је трајао процес разградње материје, што је значило да ту још има енергије која може да се искористи.

Вратио се горе, до места на коме је малочас опазио оружје. Било је монтирано на тешка постоља. Пажљиво је скинуо оружје цилиндричног облика чији је доњи крај дебелим каблом био повезан са постољем. Није се усуђивао да проба да ли ради. Надао се да је у исправном стању.

Све се затресло кад су Мараци одједном почели да ускачу у свемирски брод.

— Идиоти — промрмља Енис и са оружјем на готово крену ка стеницама.

Бука се појачавала. Оплата плафона поче да крчка и одвали се. Енис одскочи у страну... Прасак... Читав плафон се одвоји и паде, заједно са два Марака. Дограбио је једну изваљену греду и треснуо првог Марака по глави. Грета се искривила. Марак се стресао и одмах бацио на њега. Енис је вешто избегао ударац и сместа га узвратио, онеспособивши непријатеља тако што га је погодио у осетљив нервни центар.

Сада је други Марак насрнуо на Ениса и почело је гушање. Енис се кретао споро и пажљиво, свестан да слаба подлога може у сваком тренутку да попусти под његовом тежином. Под се угибао, а затим пуче и обојица пропадоше на доњи ниво.

Енис је у последњем тренутку успео да се задржи ухвативши се за греду на спољашњој оплати брода. Марк настави да пропада. Чуло се најпре како пуца следећа унутрашња преграда, а затим прасак пробијене спољашње оплате и гргољење воде која је надирала.

Грета за коју се Енис држао стала је да се повија, па се он брже-боље отисну према отвору. Кретао се тешко, насупрот јакој струји воде која је већ била преплављива читав доњи ниво брда. Ивица отвора се под притиском воде покидала и повила према унутрашњости.

С напором је почео да исправља изломљене делове и да их стеже, све док се омењали метал под његовим снажним прстима није сјединио и вода престала да продире.

Одозго се поново зачуше Мараца. Силазили су. Енис није имао избора. Брзо је пришао једном преградном зиду и пробио га. Провукао се кроз њега, а потпорне стубове и делове оплате поново је вратио на место да се не би одао. Прешао је у други крај брода, а затим се опет попео на горњи ниво. Прикрадао се тражећи одају у којој је оставио припремљено оружје.

Наспрам њега, у дну ходника, искрснуше две људске прилике. Шмугнуо је у прву одају са стране у којој није нашао ништа што би могло да му користи у одбрани. Сачекао је да Мараца прођу па је поново нечујно изишао. Одозго је допирала страховита бука. Чинило се као да ће се читав брод распасти. Зар је могуће да не схватају колико је драгоцен?

Мараци су били на врху брода, у командној кабини. Скакали су око машина, радознало их додиривали и чудили се слабости метала. Нису схватили да је на планети на којој је брод направљен овај исти метал био довољно јак да издржи и највећа оптерећења.

Непознато оружје које је Енис

припремио налазило се испред улаза у командну кабину. Морао је што пре да дође до њега и да га склони.

Поново зачу шум иза својих леђа. Брзо се врати у одају. Један крупни Марак са црвеним појасом око струка прилазио је командној кабини. На његову наредбу, остали се разиђоше по читавом броду, што је знатно отежало Енисов положај. Како да употреби оружје унутар брода ако је оно заиста тако разорно?

Пронашао је отвор на зиду одаје, рукама га проширио и полако се спустио у воду. Лако је препливао до борбеног брода Марака и попео се на палубу.

Ништа није важно

На предњем делу палубе угледао је топ са актинским пуњењем. Брзо му је пришао и притиснуо окидач. Сноп заслепљујуће беле светлости засуо је палубу. Мараци вичући истрчаше. Захваћени ужареним снопом, почеше да јаучу и брзо се повукоше. Заштићени атмосфером дебелим десет километара и навикли само на црвену и инфрацрвену светлост, људи беху неопортни на ужасну концентрацију актинске светлости.

И на отворима олупине свемирског брода појавише се главе Марака. Енис је управо то и желео — да направи што већу гужву и да што више Марака извуче напоље како би их уништио. Безбедан иза штитника топа, није скидао прст са обарача. Мараци су падали по палуби као снопље све док се неко од њих није досетио и искључио довод енергије.

Убрзо се нашао у близини командне каине. Била је празна, али чуо је како Мараци поново долазе. Пожурио је према оружју, а утом стигоше и они. Кад га угледаше, укопаше се од изненађења. Енис је искористио њихову збуњеност и зграбио оружје. Претпостављао је да се цилиндар у његовим рукама напаја атомском енергијом и слутно је да ће разорна моћ таквог оружја бити огромна. Није желео да га употреби унутар брода, како би Шаден, када стигне, имао шта да разгледа.

Међутим, Мараци су почели да надиру и био је принуђен да активира полугу при дну цилиндра. Застрашујући удар огромне енергије прође дуж ходника брзином светлости.

Када се Енис повратио од шока, ходника више није било. Све што се нашло на линији дејства страшног оружја беше једноставно нестало. Тамо где су били зидови олупине, поглед је пуцао на узбуркану воду и борбени брод Марака. Енис усмери цилиндар према њему и, пре него што су Мараци успели да се покрену, повуче ручицу.

За тренутак је настало затишје, а затим се ваздух усковитлао уз заглашујући прасак. Изгледало је као да је ураган прошао кроз место на коме се час раније налазио борбени брод Марака.

Енис је опазио неко кретање на небу. Био је то Шаден са својом једрилицом.

Тек сада је, у ствари, почињао прави посао. Шаден ће расклопити велики атомски реактор и сазнати како функционише. Људи ће најзад моћи да напусте Тешку планету. Од свега што се догодило једино ће то остати забележено у историји...

укрштене речи

АТЕНТАТ У ПОСЛАНИЧКИМ КЛУПАМА

На председника Хрватске републиканске сељачке странке Стјепана (његово презиме уписати испод броја 3) у главном граду Краљевине СХС (назив уписати поред броја 2) извршен је атентат. Хици, испаљени из револвера посланика Пунише (презиме поред броја 4), одјекнули су у згради (наставка уписати поред броја 1). Хрватски политичар убрзо је издахнуо у Загребу, а атентат су организовали великосрпски кругови блиски двору. У старој Југославији није било мира.

АУТОР: ВЕ-МАК	ТРО- ЦИФРЕН БРОЈ	УНИВЕР- ЗИТЕТСКИ ГРАД У ЕНГЛЕС- КОЈ	РЕКА У СССР-У, ПРИТОКА КАМЕ	ГРАД У СССР-У	ВРСТА ПТИЦЕ, ЧЕШЉУ- ГАР	ТРЕПЕ- РИТИ	ЗНАК ЗА ИЛИНИ- ЈУМ	УДАРИТИ У ПОВО- НОЈ МЕРИ	ИМЕ БОКСЕРА РУСОВ- СКОГ
1									
РАДНИК ТЕКСТИЛ- НЕ СТРУ- КЕ									
			МОРСКИ СИСАР				5. И 2. СЛ- МОГЛАНИК		
РЕЧНА РИБА	2		ЈАПАНСКИ ПОЛИТИЧАР				НАШ ПИСАЦ КАРОЛ		РЕЧНА ЗА ПОЈАЧАВА- ЊЕ ОДРИ- ЦАЈА
СИМПА- ТИЧАН									
АМОНА ЗВЕР				ИВО ТИЈАР- ДОВИК			РИЗКА		
				НАВОД			ФР. КОМИ- ЧАР ЖАН		
				НАПЛЕТСКИ СПОРТСКИ КЛУБ					
НАШ ПОМА- ТИЧКИ РАД- НИК ФАДИН		ЗНАК ЗА КАРОЛОВА			ГРАД У БОКИ КОТОР- СКОЈ	КОМ			
СУПТОР	3					ПРОЈД- ЈОУВА			
ПОСКОК- ВАТИ, ЦУПКАТИ									БРОЈИНС НА КЛАСУ (36. ИМЕ- НИЦА)
РАЗДОР, РАСЦЕПИ								ИЧЛА	
								ОЧЕВИ	
РОМАН КОМЕ КАПОРА				ЗНАК ЗА ТАНТАЛ			ОСОВИНА		
				КЕЛВИН			НИШТА (ПРОВ.)		
ЖЕНА НИТКОВ									
НАДИМАК КОМПОЗИ- ТОРА КЕ- ЛЕМЕНА				4					

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: П. л. УПОРЕДНА, кемелерни, алзв, Ср. С. изаћи, кмет, т. здраво, милитер, Ануј, Пи. и. тука, твој, туш, синус, р. летва, К. атаман, МА. новинари, страна, три.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ — ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“, Македонска 29, 11001 Београд. Директор НО „ПОЛИТИКА“ Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА“ Живојад Стојановић. Помоћник главног и одговорног уредника Александар Б. Костић. Уредник: Бојана Дожић, телефон 324-483. Ликовно-графички уредници Владимир Горбунов и Соња Јашовић, телефон 326-620. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. 1 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 10 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ

3 месеца	110,00 динара
6 месеца	220,00 динара
1 година	440,00 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО

3 месеца	220,00 динара
6 месеца	440,00 динара
1 година	880,00 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29/28 уз обавезну на-
знаку — НО „ПОЛИТИКА“ — ООУР
„Продаја“ претплата на лист „По-
литикин забавник“

ПРЕТПЛАТА У СТРАНОЈ ВАЛУТИ

САД	\$	47 —
СР НЕМАЧКА	DM	83.—
ШВЕДСКА	Skr	195.—
ФРАНЦУСКА	Ffr	193.—
ШВАЈЦАРСКА	Sfr	77 —

Уплате из иностранства слати на
девизни рачун НО „ПОЛИТИКА“
код ИНВЕСТ БАНКЕ — БЕОГРАД,
на рачун број 60811-620-53-257300-00031,
са обавезом назнаком, претплата
на „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

EUROCREM[®]

ЗА ГЕНЕРАЦИЈУ КОЈА РАСТЕ!

Мама зна да је EUROCREM са хлебом већ много година здрава, укусна, свакодневна храна за њену децу.

EUROCREM огувек чине само природни састојци: млеко, пешник, какао...

EUROCREM се огувек прави брижљиво и пажљиво.

EUROCREM са хлебом огувек даје више: са њим се шведи.

А највећа гаранција за маму је дугогодишње искуство са EUROCREМОМ у исхрани њене деце.

Онда се не треба чудити што мама зна да је баш EUROCREM оно што треба њеној деци.

Због тога вам кажемо:

НИЈЕ ДОВОЉНО ДА ЛИЧИ НА EUROCREM ДА БИ БИО EUROCREM!

ПРИПРАВНИК ПЕЦА

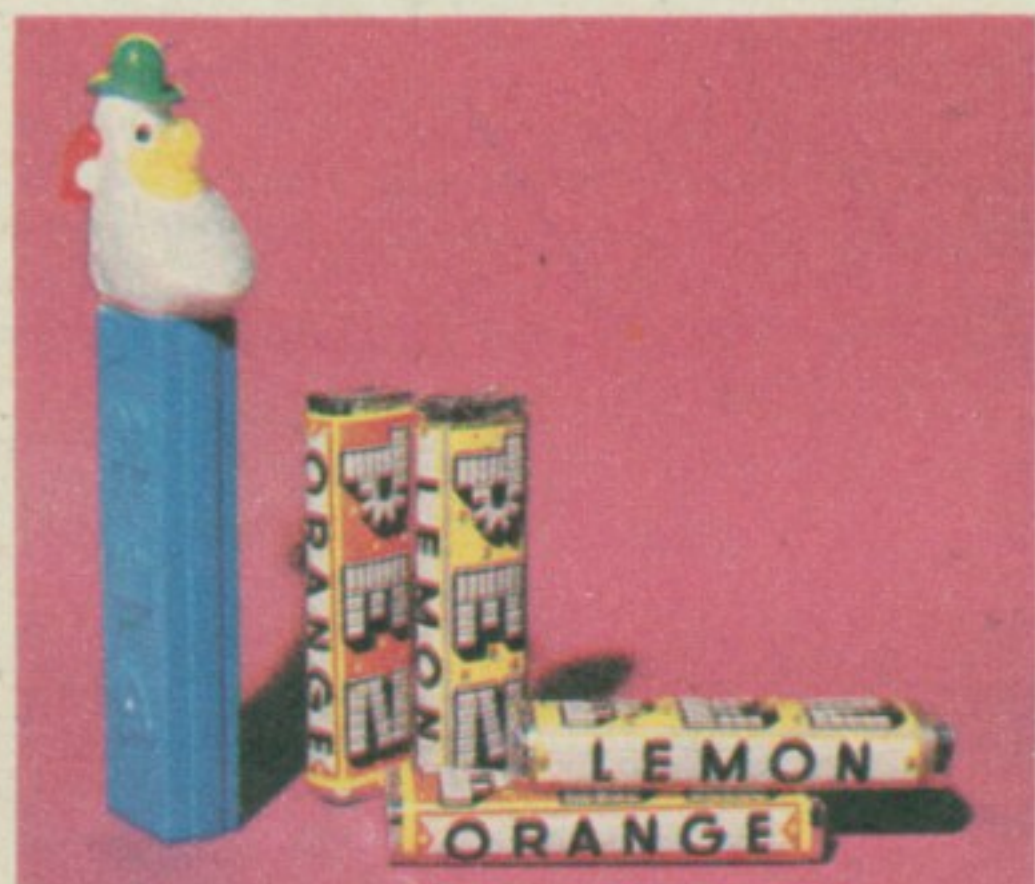
САМО ЗА ЧЛАНОВЕ КЛУБА

САМО ЗА ЧЛАНОВЕ РЕЗ КЛУБА

Сваког месеца награђујемо 1.000 чланова ексклузивним наградама — РЕЗ фигурицама, које се продају широм света.

НАГРАДА У ЈУНУ ЈЕ: РЕЗ КЛОВН
Објавићемо 4. јула у „Забавнику“.

ПОСТАНИ И ТИ ЧЛАН!
Пошаљи 5 омота бомбона РЕЗ и
попуњен купон на адресу:
РЕЗ КЛУБ,
61111
ЉУБЉАНА,
п. п. 8

Купон испуни (штампаним словима) исеци и наледи на дописницу

Презиме и име

Улица и кућни број

Место становања

поштански број

Датум рођења

ПОЛИТИКИ
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Граин Забавниче,

ПУТ ЗА ЗЕЛЕНУ ЗЕМЉУ

Молим те реци ми нешто више о египатским пирамидама.

Предраг Бато,
Херцег-Нови

У многим енциклопедијама под појмом пирамида налази се објашњење да су то гробнице египатских фараона циновских размера. Ово објашњење само је делимично тачно јер пирамиде нису искључиво египатски специјалитет: има их и у Азији и Амери-

ње није ли можда и Египћанима била позната та трава.

Занимљиво је да када се сагледају све површине пирамиде, а то је могуће само из птичје перспективе, оне необично подсећају на Сунце. Да су камене грађевине заиста у некој вези са Сунцем доказао је енглески научник Браун Ландон који је и утврдио да једна страница чувене Кеопсове пирамиде има тачно онолико аршина колико у години дана. Још једна подударност пада у очи: сви египатски фараони сматрани су инкарнацијом бога Сунца.

Пирамиде у долини Нила не побуђују пажњу само својим изгледом и начином градње: оне у себи крију још

ци. Без обзира где се налазе, истог су облика: основа им је четвртаста а стране се при врху завршавају заједничким теменом. Ако се говори о разликама, оне се, по мишљењу Француза Робера Шарукса, састоје у намени. Наиме, пирамиде у Египту имале су задатак да тела одређена за оживљавање у „Зеленој земљи“ сачувају за време периода проласка кроз „чистиште“ а он траје 3000 година. Истеком 3000. године тела се селе у рај. Сврха мексичких пирамида била је да осигурају помирење између човека и бога.

Управо због тога што су египатске пирамиде служиле „обезбеђивању вечног живота“, дешавало се да осим пљачкаша, чије су намере сасвим јасне, у њих проваљују и обични смртници који су себи желели да „резервишу“ место у „другом свету“.

Оно што представља праву мистерију кад су у питању пирамиде је начин на који су древни градитељи успели да везују камене блокове тако да изгледају као прилепљени. Познато је да није коришћено ништа што би могло да послужи као малтер. Шарукс је и на ово питање покушао да да одговор, додуше не баш директан: у Боливији, каже он, у неким музејима изложено је такозвано „згњечено камење“. То је углавном гранит у који су Инке могле малим притиском да оставе трагове руку и ногу. Како је то било могуће разјаснио је перуански свештеник Јорге Лора откривши поступак којим су Инке помоћу сока неке траве успевали да омекшају сваку тврду материју. Тако се намеће пита-

многе тајне. Једна од њих је: нису ли оне можда кондензатор за одређене облике енергије?

У жељи да одгонетне бар неке особености форме египатских гробница, Француз Жан Марсиал дошао је до сазнања да пирамида на изврстан начин убрзава мумификацију лешева. Тако је утврдио да риба за 13 дана изгуби две трећине тежине и да кокош је јаје за 43 дана са 53 спадне на 17 грама. При том се ни код рибе ни код јајета не може приметити ни најмањи знак плесни или неугодног мириса.

Још једна од мистерија пирамида је начин на који оне делују на човека ако се нађе у њиховим дворанама. Познато је, рецимо, да је тридесетак археолога који су на неки начин учествовали у откопавању и испитивању Тутанкамоновог маузолеја, умрло под помало необичним околностима. Неки научници додуше оспоравају да улазак у Тутанкамонову гробницу има било какве везе са прераном смрћу ових археолога. Поготову одбацују хипотезу да се то дешавало због баченог „проклетства“ на оне који гробницу „оскрнављу“ својим уласком у њу. Међутим, прерана смрт великог броја истраживача фараонских гробница указује на могућност да су египатски свештеници пронашли начин да их заштите. Тај начин свакако не би био бачено проклетство већ нешто много „конкретније“, можда нека врста вируса (није немогуће да су их Египћани познавали) или отрова који своје дејство може да сачува хиљадама година. Није искључено ни да су свештеници свете гробове покушали да

заштите радиоактивним материјама. Постоји чак мишљење да су ураном превлачили подове и таванице гробнице. Исто тако чини се вероватном и претпоставка да су завоји којима су лешеви били умотани, утапани у неке радиоактивне течности.

Без обзира која би од ових претпоставки била тачна, сигурно је да прерана смрт многих египтолога може да се сматра последицом професионалне болести. Разрешењем ове „мистерије“ не објашњавају се, наравно, и све остале. Оне и даље копају научнике свих меридијана.

ЛИСТ ЗА ДВОРАНЕ

Кад је одштампан први лист на свету и како се звао?

Мирела Кнежевић,
Домановићи

Први лист на свету звао се „Дворски лист“ и био је штампан у Кини за време владавине династије Танг (618—906). Већ само име листа указује на његов карактер: била је то званична публикација двора намењена искључиво људима који су живели и радили на њему.

Први лист у Европи штампан је тек много векова касније, у Француској. Почео је да излази 30. маја 1631. године у Паризу под именом „Газета“ које би, преведено на наш језик, имало исто значење као и први кинески лист.

КАКО СЕ ВИРИ КРОЗ КЉУЧАОНИЦУ?

Гледао сам многе филмове код којих се гледа кроз двојлед или кључаоницу да ми није јасно како се то снима. Да ли се камера дриспања уз кључаоницу или се то некако друкчије ради?

Радослав Радин,
Каћ

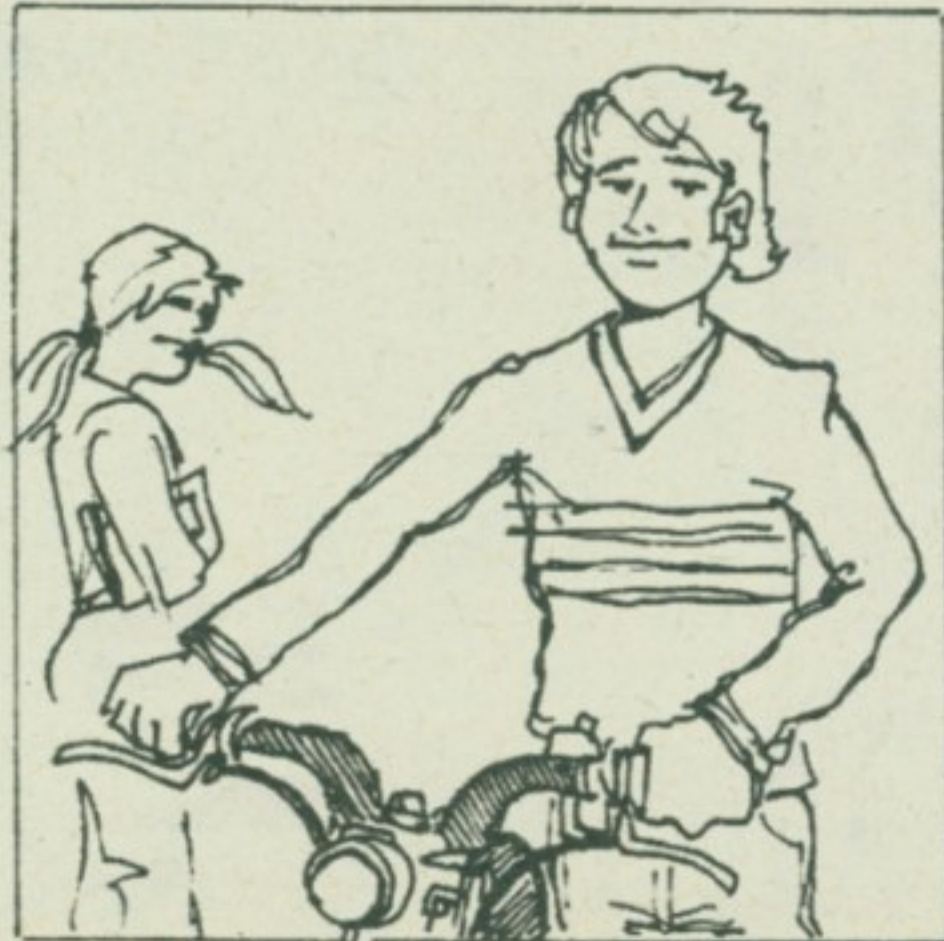
Камера „завири“ кроз кључаоницу тако што се на њен објектив постави маска у облику кључаонице. Исто важи и за двојлед. Уколико би камера снимала кроз двојлед, онда би дошло до искривљења слике и немогућности да се изošтри.

ДОЗВОЛА

Са колико година се добија дозвола за вожњу мошклице од 50 кубика?

Читалац из Београда

Да би добио дозволу за вожњу мотоцикла од 50 кубика, потребно је да имаш пуних 16 година.

БОГ СА ГЛАВОМ ПСА

Желео бих да знам шта је то Анупис а шта надир?

Драган Младеновић,
Врањанска 5
Ниш

Анипис је био бог мртвих у старом Египту. На фрескама је представљан са главом пса или шакала. Надир је реч арапског порекла и означава тачку у којој вертикала, продужена у смеру дејства силе теже, просеца привидну небеску сферу. Простије, надир је тачка супротна зениту.

У СУСРЕТ ЗВЕЗДАМА

Желео бих да знам да ли је Лајка била прво живо биће које је допело у свемир? Истиме тако волео бих и да ми о свемиру кажеш нешто више пошто о њему врло мало знам.

Слободан Шкрбић,
Младена Стојановића 5
Бачки Јарак

Трећег новембра 1957. године Совјети су лансирани у Земљину орбиту други вештачки сателит „Спутњик II“. У специјалној кабини налазио се и први свемирски путник — мали пас Лајка. Пошто је претходно прошла кроз обуку на Земљи, Лајка је „знала“ да на одређене сигнале узима храну и удише кисеоник из маске. Њен лет није дуго трајао: већ после неколико дана уз храну је добила и отровну пилулу да се не би мучила јер је сателит требало да остане у Земљиној орбити и одатле шаље драгоцене податке.

Што се тиче твог питања о свемиру, на њега не бисмо посебно одговарали јер смо у неколико махова и у више наставака објављивали текстове везане управо за истраживање васионе. Сличне текстове ћемо, наравно, и убудуће објављивати.

НИСУ БАШ СТАРИ

Имам 6 веома старих новчаница да бих желео да знам да ли имају било какву музејску вредност и колико би она била. То су 2 динара из 1938, 2 и 5 динара из 1953, 25 динара из 1920, 25 санџима из 1905. и 2 лева из 1925.

Душко Андонов,
Загребачка 1/9
Београд

Новчићи које имаш немају велику музејску вредност јер су прилично „млади“. Колико би за њих могао да добијеш не знамо, али ти зато предлажемо да их понудиш музеју свог града.

У ДОБА ЗЕМЉЕ

Недавно сам прочитао да се развој Земљине коре дијели на шест периода. Знам само да се први зове архаик и да се дијели на архајски и алгонкијски период а желио бих да знам и називе осталих.

Недим Алајбеговић,
Коњиц

Геолошке творевине у етапном формирању Земљине коре разликују се по променама у органском свету (флори

и фауни) установљеним према фосилима откривеним у различитим седиментним стенама формираним током трајања појединих периода. Постоји више „степенa“ геолошких творевина. Најнижи су такозване епохе које се још називају одељцима или катовима, средњи су периоде, односно системи или слојеви и највиши су доба. Постоје 4 геолошка доба (ере) која се деле не на шест већ дванаест периода. Како се оне деле видећеш из приложене таблице.

ГЕОЛОШКА ВРЕМЕНСКА ПОДЕЛА

Доба (ера)	Периоде, системи, слојеви (формације)	Епохе, одељци, катови (низ слојева)	Приближна подела у милионима година	Дужина трајања појединих одељака	Појава живота и доба појаве главних животињских врста
кенозојско или ново доба	квартарна (квартар) периода	алувијум или холоцен дилувијум или плеистоцен	0,025 1	0,75—1,0	савремени човек човек каменог доба
	терцијарна (терцијар) периода	плиоцен	14	14	сисари и копнене биљке цветноше
		неоген	35	20	
		олигоцен еоцен палеоцен	50 70	15 35	
мезозојско или средње доба	периода креде (креда)	горња креда доња креда	120	50	гмизавци
	јурска периода (јура)	горња јура средња јура доња јура	150	30	
	тријаска периода (тријас)	горњи тријас средњи тријас доњи тријас	190	40	
палеозојско или старо доба	пермска периода (перм)	горњи перм доњи перм	220	30	водоземци и примитивне копнене биљке
	карбонска периода (карбон)	горњи карбон доњи карбон	280	60	
	девонска периода (девон)	горњи девон средњи девон доњи девон	320	40	рибе
	силурска периода (силур)	горњи силур доњи силур	400	80	бескичмењаци
	камбријска периода (камбрија)	горња камбрија средња камбрија доња камбрија	500	100	први фосилни докази о изобиљу живота
	алгонкијска периода (алгонкија)		најмање		оскудни остаци сунђера и морских алги
архајско или праисконско доба	архајска периода (архаик)		1 758		нема потпуних фосила као трагове о постојању живота

МЕЊАМО,
ПОКЛАЊАМО,
ТРАЖИМО

У мојој улици неколико мојих другова и ја основали смо Клуб читалаца Забавника, Луновог магнус стрипа и Златне серије. Жеља нам је да што више омасовимо нашу необичну библиотеку, па молимо читаоце Забавника да нам помогну. Горан Мустафић, 77230 Велика Кладуша, Маршала Тита 16.

Желео бих да са читаоцима Забавника размењујем грамофонске плоче. Волим рок, соул, кантри и диско музику. СССР, г. Хрков 310011, Улица Жутовскаја 44, квартира 2, Делуази Владимиру Карловичу.

Нудим две разгледнице свога града, једну салвету и једну маркицу за једну разгледницу са животињама и календарчић 1979. Соња Стевановић, 18400 Прокупље, Хајдук-Велкова 33/II.

За број 4 листа Мозаик дајем пет значака и једну маркицу. Ратко Миљковац, 21000 Нови Сад, Доктора Рибара 1, улаз Е-4, стан 134/1.

Сакупљам сличице Животињско царство и недостају ми бројеви: 44, 48, 69, 71, 88, 90, 101, 106, 117, 119, 129, 136, 144, 153, 180, 182, 210 и 236. У замену нудим друге сличице из истог албума. Имам око 300 дупликаата. Војислав Шапчевски, 91000 Скопље, Наум Наумовски Борче 77.

Дајем 30 металних значака и 20 постера за ЛП Сребрних крила и Бијелог дугмета. Жаклина Кукић, 32240 Лучани, село Лиције.

● ПРЕКО 40 УКРШТЕНИХ РЕЧИ, РЕБУСА, АНАГРАМА И ОСТАЛИХ ЕНИГМАТСКИХ ПРИЛОГА

ПОЛИТИКА
МОЗАИК

● НОВАЦ НА ПОДРУЧЈУ ЈУГОСЛАВИЈЕ И ДРУГЕ ЗАНИМЉИВОСТИ У РУБРИЦИ „МОЗАИКОВ КОЛЕКЦИОНАР“

У НОВОМ БРОЈУ
ПОСТЕР
ТЕНИСЕРА

**БЈОРНА
БОРГА**

WALT
DISNEY

МИКИ

МОГУ ЛИ ДА ПО-
ЂЕМ СА ТОБОМ,
УЈКА МИКИ!

НАРАВНО,
МИКО!

А КУДА СИ СЕ
ТАКО ДОТЕРАО
?

НА РОЂЕНДАН! МОЛИМ
ТЕ ПРОЋИ ПРВО ПОРЕД
ПРОДАВНИЦЕ ...

МОРАМ ДА КУПИМ ПОК-
ЛОН ЗА ЋОКИЦУ!

УЉУБИ
МИКА ЈЕ УНУТРА
ВЕК ДВАДЕСЕТ МИ-
НУТА! ЗАКАСНИКЕ
НА РОЂЕНДАН
!

МИКО, ТИ КАО ДА СИ ОДЛУЧИО ДА
КУПИШ ЦИТАВУ ПРОДАВНИЦУ?

НЕ,
УЈКА
МИКИ!

5-1

КУПИО САМ СА-
МО ДЕСЕТ МРАВА
ЗА ЋОКИЦИНУ
КОЛЕКЦИЈУ ...

... ПА САМ МОЛИО
ПРОДАВЦА ДА
УПАКУЈЕ СВАКОГ
ПОСЕБНО!

ХРАНА ЗА
ВАШЕ
ЉУБИМЦЕ